

2016. évi ... törvény a közigazgatási perrendtartásról

Az Országgyűlés a történeti alkotmány vívmányainak tiszteletben tartásával,

a közigazgatási bíráskodás önállóságát elismerve és nemzeti hagyományait megújítva,

a közigazgatási perek hatékony, gyors és szakszerű elbírálását lehetővé tevő önálló perrendi szabályok szükségességét felismerve,

a közigazgatási bíróságok által a közigazgatással szemben nyújtott jogvédelem és jogorvoslat biztosítása céljából, továbbá

annak érdekében, hogy a közigazgatási szervek hatásköreiket törvényben előírtaknak megfelelően gyakorolják, és tevékenységük összhangban legyen azokkal a célokkal, amelyek elérése érdekében azokat megvalósították,

az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés *b)–d)* pontjai végrehajtására a következő törvényt alkotja:

ELSŐ RÉSZ

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

I. Fejezet

Alapvető rendelkezések

1. §

[A törvény hatálya]

(1) E törvényt kell alkalmazni a közigazgatási jogviták elbírálása iránti közigazgatási perben, és az egyéb közigazgatási bírósági eljárásban.

(2) E törvény hatálya nem terjed ki azon közigazgatási jogviták elbírálására, amelyeket törvény kifejezetten más bíróság hatáskörébe utal.

2. §

[A bíróság feladata]

(1) A bíróság feladata, hogy eljárásával a közigazgatási tevékenységgel megvalósított jogsértésekkel szemben - erre irányuló megalapozott kérelem esetén - hatékony jogvédelmet biztosítson.

(2) A bíróság a közigazgatási jogvitát tisztességes, koncentrált és költségtakarékos eljárásban bírálja el.

(3) A bíróság a perkonzentráció és az eljárási igazságosság érvényesülése érdekében az e törvényben meghatározott módon és eszközökkel gondoskodik arról, hogy a felek és más perbeli személyek eljárási jogaik gyakorlása és kötelezettségeik teljesítése során jóhiszeműen járjanak el.

(4) Ha e törvény eltérően nem rendelkezik, a bíróság a közigazgatási jogvitát a kereseti kérelem, a felek által előterjesztett kérelmek és jognyilatkozatok keretei között bírálja el. A bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe.

(5) A bíróság törvényben meghatározott esetben, a közérdek védelme érdekében hivatalból vizsgálatot, illetve bizonyítást rendelhet el.

(6) A bíróság köteles gondoskodni arról, hogy a felek minden, az eljárás során előterjesztett kérelmet, nyilatkozatot, a bírósághoz benyújtott okiratot, bizonyítékot megismerhessenek, és azokra – megfelelő határidőn belül – nyilatkozhassanak.

(7) A bíróság köteles a jogi képviselő nélkül eljáró felet perbeli eljárási jogairól és kötelezettségeiről, a pártfogó ügyvédi képviselet iránti kérelem előterjesztésének lehetőségéről, valamint indokolt esetben a támogató perben való részvételéről a szükséges tájékoztatással ellátni.

3. §

[A felek kötelezettségei]

(1) A felek kötelesek jóhiszeműen eljárni, és az eljárás koncentrált befejezése érdekében a bírósággal együttműködni.

(2) A felek tényállításaikat és egyéb, tényekre vonatkozó nyilatkozataikat a valóságnak megfelelően kötelesek előadni.

(3) A jogvita elbírálásához szükséges tények feltárása, az alátámasztásukra szolgáló adatok és bizonyítékok rendelkezésre bocsátása – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a feleket terheli.

(4) A feleknek is törekedniük kell arra, hogy az ítélet meghozatalához szükséges valamennyi tény és bizonyíték olyan időpontban álljon rendelkezésre, hogy a jogvita lehetőleg egy tárgyaláson elbírázható legyen.

4. §

[A közigazgatási jogvita]

(1) A közigazgatási jogvita tárgya az államigazgatási szerv, a helyi önkormányzati képviselő-testület és annak szervei, a köztisztviselő, a törvény vagy kormányrendelet által közhatalom

gyakorlására feljogosított egyéb szervezet vagy személy, továbbá a közintézet, vagy az annak nevében eljáró személy (a továbbiakban: közigazgatási szerv) közigazgatási jog által szabályozott cselekményének vagy a cselekmény elmulasztásának (a továbbiakban együtt: közigazgatási tevékenység) jogszerűsége, és a közigazgatási jogviszonnyal kapcsolatos bármely egyéb jogvita.

(2) Közigazgatási cselekmény megvalósítását szolgáló járulékos közigazgatási cselekmény vagy annak elmulasztása csak törvény rendelkezése alapján lehet közigazgatási per önálló tárgya.

(3) Közigazgatási cselekmény különösen az azzal érintett jogalany jogi helyzetének megváltoztatására irányuló, vagy azt eredményező

a) közigazgatási határozat vagy intézkedés;

b) egyedi ügyben alkalmazandó - a jogalkotásról szóló törvény hatálya alá nem tartozó - általános hatályú rendelkezés, amelyet a közigazgatási szerv saját működése, szervezete, illetve tevékenysége, valamint tagjaival, igénybevevőivel fennálló jogviszonyai szabályozására ad ki;

c) közigazgatási szerződés, a közigazgatási szerződés teljesítése és megszüntetése, továbbá a hatósági szerződés végrehajtása körében tett nyilatkozat, vagy intézkedés;

d) döntés vagy intézkedés, amely az állam vagy az állam nevében eljáró szerv és az állam nevében foglalkoztatott személy között a köz szolgálata, munkavégzés, illetve szolgálatteljesítés céljából létesített, külön törvényben meghatározott speciális kötelezettségeket és jogokat tartalmazó jogviszonnyal (a továbbiakban együtt: közszolgálati jogviszony) kapcsolatos;

e) köztestületi döntés;

f) humán közszolgáltatást nyújtó költségvetési szerv, illetve közgyűjtemény (a továbbiakban együtt: közintézet) külön törvényben meghatározott döntése.

(4) E törvény alkalmazásában közigazgatási szerződés az a szerződés, amelyet törvény vagy kormányrendelet kifejezetten annak minősít, valamint a hatósági szerződés. Közigazgatási szerződés a szerződő közigazgatási szerv által szolgáltatási vagy beruházási közfeladata ellátására olyan hosszú távra kötött, összetett szerződés is, amelynek keretében a szerződő fél a szerződés tárgyának megtervezésére, kivitelezésére, működtetésére és finanszírozására vállal kötelezettséget a közfeladat-ellátáshoz kapcsolódó működési kockázat viselésével, a szerződés lejártakor a létrehozott eszközöknek a szerződő közigazgatási szerv részére történő átruházásának kötelezettségével vagy anélkül.

(5) E törvény alkalmazásában megelőző eljárás a jogvita tárgyává tett közigazgatási cselekmény megvalósítására folytatott közigazgatási hatósági, fegyelmi vagy jogorvoslati eljárás, valamint a cselekmény elmulasztásának orvoslását szolgáló közigazgatási eljárás.

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

(6) A közigazgatási tevékenység felek általi megjelölése a bíróságot nem köti. A bíróság a közigazgatási tevékenységet hivatalból annak tartalma szerint veszi figyelembe, és a megfelelő eljárásban bírálja el.

5. §

[Közigazgatási bírói út]

(1) A bíróság a közigazgatási jogvitát közigazgatási perben bírálja el.

(2) A bíróság közigazgatási perben dönt a kormányzati tevékenységen kívüli minden olyan közjogi jogviszonyon alapuló jogvitában, amelynek elbírálása nem tartozik az Alkotmánybíróság vagy más bíróság hatáskörébe.

(3) A bíróság dönt az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének vizsgálatára irányuló, valamint a helyi önkormányzat jogalkotási kötelezettségének elmulasztása miatti eljárásban.

6. §

[A polgári perrendtartás szabályainak alkalmazása]

Ha e törvény a közigazgatási bírósági eljárásra a polgári perrendtartás alkalmazását kifejezetten előírja, a közigazgatási perben vagy az egyéb közigazgatási bírósági eljárásban a polgári perrendtartás szabályait e törvénnyel összhangban kell alkalmazni.

II. Fejezet

Bíróságok

7. § [A közigazgatási ügyben eljáró bíróságok]

(1) Első fokon ítélezik:

a) a közigazgatási és munkaügyi bíróság, és

b) a közigazgatási felsőbíróság.

(2) Fellebbviteli bíróságként ítélezik:

a) a közigazgatási és munkaügyi bírósághoz tartozó ügyekben a közigazgatási felsőbíróság, és

b) a közigazgatási felsőbírósághoz tartozó ügyekben a Kúria.

(3) Felülvizsgálati ügyekben a Kúria jár el.

8. §

[A bíróság összetétele]

(1) E törvény eltérő rendelkezése hiányában a bíróság három hivatásos bíróból álló tanácsban jár el.

(2) A bíróság tanácsa az előkészítő tanácsülésen elrendelheti, hogy a tanács tagja egyesbíróként járjon el, ha az ügy mind ténybeli, mind jogi szempontból egyszerű megítélésű.

(3) Egyesbíró jár el

a) a kétfokú közigazgatási eljárásban hozott közigazgatási cselekmény vizsgálatára indított perben;

b) ha a vitatott közigazgatási cselekményben megállapított pénzfizetési kötelezettség alapösszege az egymillió forintot nem haladja meg;

c) a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek és a harmadik országbeli állampolgárok beutazásával és tartózkodásával, valamint a menedékjoggal kapcsolatos perben;

d) hatósági igazolvánnyal, hatósági bizonyítvánnyal, illetve hatósági nyilvántartás vezetésével kapcsolatos perben;

e) hatósági határozattal szemben kizárólag a hatósági eljárás egyéb résztvevőjének keresete alapján indult perben;

f) a hatósági végzéssel kapcsolatos perben;

g) a mulasztási perben;

h) az e törvény által meghatározott egyéb perben.

(4) Ha az ügy különös bonyolultsága indokolja, az egyesbíró a (3) bekezdés szerinti perben a tárgyalás megkezdése előtt elrendelheti, hogy az ügyben három hivatásos bíróból álló tanács járjon el. A tanács elé utalt ügyben utóbb egyesbíró nem járhat el.

(5) A fellebbviteli eljárás során a bíróság három hivatásos bíróból álló tanácsban jár el.

(6) A Kúria három hivatásos bíróból álló tanácsban jár el. Ha az ügy különös bonyolultsága, vagy kiemelt társadalmi jelentősége indokolja, a Kúria tanácsa elrendelheti, hogy az ügyben öt hivatásos bíróból álló tanács járjon el.

9. §

[A bíróság tagjainak jogai és kötelezettségei]

(1) Az egyesbíró megtehet minden intézkedést, és meghozhat minden határozatot, amelyet törvény a bíróság, a bíróság tanácsa vagy a tanács elnöke hatáskörébe utal.

(2) A bíróság tanácsának hatáskörébe utalt ügyekben a tanács elnöke vagy az általa kijelölt bíró tárgyaláson kívül megtehet minden intézkedést, és az ítélet kivételével meghozhat minden határozatot, amelyet törvény a bíróság hatáskörébe utal. Tárgyaláson a tanács elnöke azokat az intézkedéseket teheti meg, és olyan határozatokat hozhat, amelyeket a törvény kifejezetten a tanács elnöke hatáskörébe utal.

10. §

[Kizárás]

(1) A per elintézéséből ki van zárva, és abban mint bíró nem vehet részt:

- a) a fél és az érdekelt;
- b) az a személy, aki a vitatott közigazgatási tevékenységet megvalósította;
- c) a fél vagy az érdekelt tisztségviselője, tagja, alapítója, nyilvánosan működő részvénytársaság esetében befolyással rendelkező tagja, illetve a féllel vagy az érdekelttel foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban álló személy, a jogviszonya megszűnését követő két évig;
- d) az a), b) vagy c) pont alá eső személy képviselője, támogatója vagy olyan volt képviselője, volt támogatója, aki az ügyben eljár;
- e) az a)–c) vagy d) pont alá eső személy Polgári Törvénykönyv szerinti hozzátartozója;
- f) az, akinek tanúként való meghallgatását a bíróság elrendelte, vagy akit a bíróság a szakértőként rendelt ki, illetve aki szakvéleményt adott;
- g) az, aki a megelőző eljárásban részt vett;
- h) az, akitől az ügy tárgyilagosa megítélése egyéb okból nem várható.

(2) A perorvoslat elintézéséből ki van zárva az a bíró is, aki a perorvoslattal támadott határozat meghozatalát megelőző bírósági eljárásban részt vett.

(3) A perben nem járhat el az a közigazgatási és munkaügyi bíróság,

- a) amelynek vezetőjével szemben a (1) bekezdés a)–f) pontja szerinti kizárási ok áll fenn, vagy
- b) amely a perben félként vagy érdekeltként vesz részt.

(4) A Kúria jár el, ha a közigazgatási felsőbbíróság vezetőjével szemben az (1) bekezdés a)–f) pontja szerinti kizárási ok áll fenn, vagy a közigazgatási felsőbbíróság a perben félként vagy érdekeltként vesz részt.

(5) A kizárási kérelem bejelentésére és elintézésére a polgári perrendtartás szabályait kell megfelelően alkalmazni.

11. §

[A bírósági titkár és a bírósági ügyintéző]

(1) Az elsőfokú bíróság hatáskörébe tartozó ügyekben az egyesbíró, a tanács elnöke vagy az általa kijelölt bíró helyett tárgyaláson kívül bírósági titkár is eljárhat.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott esetben a bírósági titkárnak – törvény eltérő rendelkezése hiányában – önálló aláírási joga van. A bírósági titkár megteheti mindazokat az intézkedéseket és – az ítélet kivételével – meghozhatja mindazokat a határozatokat, amelyeket

a törvény a bíróság vagy a tanács elnöke hatáskörébe utal. Az eljárást befejező, az eljárást felfüggesztő, illetve az egyezséget jóváhagyó végzést a bírósági titkár a tanács elnöke vagy az általa kijelölt bíró jóváhagyásával hozhatja meg.

(3) A bírósági titkár azonnali jogvédelem tárgyában nem határozhat.

(4) Törvényben meghatározott esetekben, önálló aláírási joggal, tárgyaláson kívül bírósági ügyintéző is eljárhat. A bíróság eljárására irányadó, törvényben meghatározott rendelkezéseket ilyen esetben a bírósági ügyintéző eljárására kell alkalmazni.

(5) A bírósági titkár, valamint a bírósági ügyintéző, továbbá a jegyzőkönyvvezető kizárására a bíró kizárására vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

III. Fejezet

Hatáskör és illetékesség

12. §

[Hatáskör]

(1) A közigazgatási és munkaügyi bíróság hatáskörébe azok a közigazgatási perek és egyéb közigazgatási bírósági eljárások tartoznak, amelyek elbírálását e törvény nem utalja a közigazgatási felsőbíróság vagy a Kúria hatáskörébe.

(2) A közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos per kivételével a közigazgatási felsőbíróság hatáskörébe tartozik a

- a) a központi államigazgatási szervekről szóló törvény szerinti önálló szabályozó szerv; autonóm államigazgatási szerv és kormányhivatal;
- b) a vasúti igazgatási szerv és a légiközlekedési hatóság;
- c) a választási bizottság;
- d) a köztestület;
- e) a Magyar Nemzeti Bank;
- f) a gyülekezési jogról szóló törvény szerinti közigazgatási szerv rendezvény megtiltásával vagy feloszlásával összefüggésben megvalósított

közigazgatási tevékenységével kapcsolatos per.

(3) A közigazgatási felsőbíróság dönt a közigazgatási szerv kijelölésére irányuló eljárásban, továbbá az 5. § (2) bekezdésben meghatározott perben.

(4) A Kúria hatáskörébe tartoznak

- a) a helyi önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének vizsgálatára irányuló, valamint a helyi önkormányzat jogalkotási kötelezettségének elmulasztása miatti eljárások,
 - b) a Nemzeti Választási Bizottság közigazgatási tevékenységével kapcsolatos jogviták, és
 - c) az alkotmányjogi panasz orvoslása eljárási eszközének megállapítására irányuló eljárások.
- (5) Ha több kereseti kérelem közül valamelyiknek az elbírálására a közigazgatási felsőbíróságnak vagy a Kúriának van hatásköre, a per a magasabb szintű bíróság hatáskörébe tartozik.

13. §

[Illetékesség]

- (1) Ha más bíróság kizárólagos illetékessége megállapítva nincs, a perre az a bíróság illetékes, amelynek illetékességi területén a per tárgyává tett közigazgatási tevékenység megvalósult. Ha a vitatott közigazgatási cselekményt többfokú eljárásban valósították meg, a perre az a bíróság illetékes, amelynek illetékességi területén az elsőfokú közigazgatási cselekmény megvalósult.
- (2) Ha a közigazgatási tevékenység külföldön valósult meg, a perre a Budapest-környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság kizárólagosan illetékes.
- (3) A felek a közigazgatási szerződéssel kapcsolatban felmerült jövőbeli jogvitájuk esetére – ha megállapodásuk nem ütközik jogszabályba – a közigazgatási szerződés egyedileg megtárgyalt szerződési rendelkezésében kiköthetik valamely közigazgatási és munkaügyi bíróság illetékességét. E bíróság – törvény eltérő rendelkezése vagy a felek eltérő megállapodása hiányában – a közigazgatási szerződéssel kapcsolatos perre kizárólagosan illetékes. A kikötés hatálya kiterjed a jogutódra is.
- (4) Nincs helye illetékességi kikötésnek olyan ügyben, amelyre törvény valamely bíróság kizárólagos illetékességét állapítja meg. A felek a közigazgatási szerződéssel kapcsolatban felmerült jövőbeli jogvitájuk esetére nem köthetik ki a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság illetékességét.
- (5) A főkötelezett elleni perre bármilyen címen illetékes bíróság a mellékkötelezettel szembeni igény elbírálására is illetékes.
- (6) A felperes a közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos pert a lakóhelye szerint illetékes bíróság előtt is megindíthatja.
- (7) Több illetékes bíróság közül az a bíróság jár el, amely előtt a per korábban indult meg.
- (8) E § alkalmazásában a fővárosi székhelyű, de kizárólag Pest megye területére vagy annak egy részére illetékes közigazgatási szervet a bíróság illetékessége szempontjából úgy kell tekinteni, mintha a székhelyén megvalósított tevékenység Pest megye területén valósult volna meg.

14. §

[A hatáskör és az illetékesség vizsgálata]

- (1) A bíróság hatáskörének és illetékességének hiányát hivatalból veszi figyelembe.
- (2) Ha a közigazgatási ügyben eljáró bíróság hatáskörét megállapítja, e döntése más bíróságra – ide nem értve a közigazgatási ügyben eljáró fellebbviteli bíróságot és a Kúriát - kötelező.
- (3) A bíróság illetékességének megállapításánál a keresetlevél benyújtásának időpontja irányadó. Ha azonban a per a keresetlevél benyújtása után bekövetkezett valamely változás folytán tartozna a bíróság illetékessége alá, a bíróság illetékességét akkor is meg kell állapítani.
- (4) Az illetékességnek vagy az illetékesség hiányának megállapítására előadott tényállítások valóságát a bíróság csak akkor vizsgálja, ha azok a köztudomással vagy a bíróság hivatalos tudomásával ellenkeznek, vagy ha azokat az ellenfél vitássá teszi.

15. §

[Az eljáró bíróság kijelölése]

- (1) Jogerős bírósági határozatok folytán felmerült hatásköri vagy illetékességi összeütközés esetén, továbbá akkor, ha az illetékes bíróság nem állapítható meg, vagy kizárás miatt nem járhat el, az eljáró bíróságot harminc napon belül kell kijelölni. A perben eljáró bíróság a kijelölés iránt hivatalból köteles előterjesztést tenni.
- (2) Ha az illetékes bíróság nem állapítható meg, a fél a kijelölés iránti kérelmet bármelyik közigazgatási és munkaügyi bíróságnál előterjesztheti; egyébként a kijelölés iránt a perben eljáró bíróság hivatalból köteles előterjesztést tenni.
- (3) A hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot
 - a) illetékességi összeütközés esetén a közigazgatási felsőbíróság,
 - b) hatásköri összeütközés esetén a Kúriajelöli ki és utasítja az eljárás lefolytatására.
- (4) Ha a hatásköri összeütközés a közigazgatási ügyben eljáró bíróság és más bíróság – ideértve a munkaügyi perben eljáró közigazgatási és munkaügyi bíróságot is – között merül fel, a kijelölés tárgyában a Kúria öttagú tanácsban dönt. A tanács elnöke és két tagja közigazgatási bíró, további két tagja a vitával érintett szakágba tartozó bíró. A tanács összetételét és a helyettesítés rendjét az ügyelosztási rendben évente előre kell meghatározni.
- (5) A kijelölés tárgyában a bíróság a felek meghallgatása nélkül határozhat.

IV. Fejezet

A felek és az érdekelt

16. §

[Perképeség]

- (1) A perben fél az lehet, akit a polgári jog vagy a közigazgatási jog szabályai szerint jogok illethetnek és kötelezettségek terhelhetnek, továbbá az, aki önálló közigazgatási feladat- és hatáskörrel rendelkezik.
- (2) A perben személyesen vagy meghatalmazottja útján az járhat el, aki a polgári perrendtartás szabályai szerint perbeli cselekvőképességgel rendelkezik vagy a megelőző eljárásban személyesen eljárhatott.
- (3) A közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos perben fél lehet az a szakszervezet, munkáltatói érdek-képviselői szervezet vagy üzemi (közalkalmazotti) tanács is, amelynek nincs perbeli jogképessége.
- (4) A perképeségre egyebekben, valamint a támogató részvételére a polgári perrendtartás szabályait kell alkalmazni.

17. §

[Felperes]

A per megindítására jogosult

- a) akinek jogát vagy jogos érdekét a közigazgatási tevékenység sérti;
- b) az ügyészség, illetve a törvényességi felügyeletet gyakorló szerv, ha a felhívásában megállapított határidő eredménytelenül telt el;
- c) az a közigazgatási szerv, amely a megelőző eljárásban hatóságként vagy szakhatóságként nem vett részt, ha hatáskörét a közigazgatási tevékenység érinti, továbbá amely a szerződésben részes fél (szerződő közigazgatási szerv);
- d) törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott ügyekben az a civil szervezet, amely a nyilvántartásba vett tevékenységét valamely alapvető jog védelme vagy valamilyen közérdek érvényre juttatása érdekében a közigazgatási tevékenység által érintett földrajzi területen legalább egy éve folytatja, ha a közigazgatási tevékenység nyilvántartásba vett tevékenységét érinti;
- e) törvényben meghatározott esetben az általa képviselt tagság, illetve csoport jogos érdekeinek közvetlen sérelme vagy veszélyeztetése esetén azon érdek-képviselői szervezet vagy köztestület is, amelynek nyilvántartott vagy alapító okiratában rögzített tevékenységét a közigazgatási tevékenység érinti.

18. §

[Alperes]

- (1) A pert az ellen a közigazgatási szerv ellen kell indítani, amely a jogvita tárgyát képező közigazgatási tevékenységet megvalósította. Többfokú közigazgatási eljárásban hozott

cselekmény esetén a közigazgatási cselekmény megvalósítója az utoljára eljáró közigazgatási szerv.

(2) Nem érinti a közigazgatási szerv alperesi minőségét, ha az a hatásköre, amely alapján a közigazgatási tevékenységet megvalósította, a nélkül szűnik meg, hogy más szerv hatáskörébe kerülne.

(3) A megelőző közszolgálati jogorvoslati eljárást lefolytató testület határozata elleni pert a munkáltató közigazgatási szerv ellen kell megindítani.

19. §

[Pertársaság]

(1) Több felperes együtt is indíthat pert, ha a jogvita tárgya olyan közös jog vagy kötelezettség, amely csak egységesen dönthető el, vagy a perben hozott döntés a pertársakra a perben való részvétel nélkül is kiterjedne.

(2) Több alperes együtt is perelhető, ha a közigazgatási tevékenységet együtt valósították meg, így különösen, ha az egyik közigazgatási tevékenysége a másiknak – a keresetlevélben vitatott – közigazgatási tevékenységén alapul, vagy megvalósításukra ugyanabban a megelőző eljárásban került sor.

(3) Az (1) és (2) bekezdés szerinti pertársaság esetében bármelyik pertárs perbeli cselekményei – az egyezség és a kereseti kérelemtől való elállás kivételével – arra a pertársra is kihatnak, aki valamely határidőt, határnapot vagy cselekményt elmulasztott, feltéve, hogy mulasztását utóbb nem pótolta. Ha a pertársak cselekményei vagy előadásai egymástól eltérnek, a bíróság azokat a per egyéb adatait is figyelembe véve bírálja el.

(4) Több felperes akkor is indíthat együtt pert, ha az állított jogsérelmeket ugyanazon közigazgatási tevékenység okozta, vagy a vitatott – azonos természetű – közigazgatási tevékenységek azonos jogalapon és azonos vagy hasonló tényeken alapulnak. Ebben az esetben a pertársak önállóan járnak el, egyik pertárs cselekménye vagy mulasztása sem szolgálhat a többi pertárs előnyére vagy hátrányára.

20. §

[Az érdekelt]

(1) Akinek a vitatott közigazgatási tevékenység vagy a perben hozandó ítélet jogát vagy jogos érdekét sértheti, a mások között folyamatban lévő perbe érdekeltként beléphet. A perbe érdekeltként beléphet az is, aki a megelőző eljárásban ügyfélként vett részt.

(2) A perbelépés lehetőségéről az ismert érdekeltet a bíróság – ha erre korábban nem került sor, a keresetlevél egyidejű megküldésével – értesíti. A perbelépés lehetőségéről való értesítésnek hivatalból vagy valamely fél indítványára az ítélet jogerőre emelkedéséig az eljárás bármely szakaszában helye van.

(3) A hatásterület kijelölésével járó megelőző eljárást követő perben azon érdekelttel, akik a megelőző eljárásban nem vettek részt, a perbelépés lehetőségéről szóló értesítést a közigazgatási szerv honlapján, ennek hiányában a helyben szokásos módon történő közzétételével kell közölni. A perbelépés lehetőségéről szóló értesítést a közigazgatási szerv általi közzétételét követő tizenötödik napon kell közölni tekinteni.

(4) A bíróság kérelemre vagy hivatalból érdekeltként perbe vonhatja azt, akinek jogát vagy jogos érdekét a perben hozandó ítélet érinti, ha perben állása a jogvita rendezése érdekében a bíróság megítélése szerint szükséges.

(5) E törvény eltérő rendelkezésének hiányában a közigazgatási perben vagy az egyéb közigazgatási bírósági eljárásban az érdekeltet a féllel azonos eljárási jogok illetik meg és azonos kötelezettségek terhelik.

(6) Az érdekelt a felek rendelkezési jogának sérelme nélkül jogosult perbeli cselekmény megtételére, amely akkor is hatályos, ha a felek cselekményeivel ellentétben áll. Az ellentétes cselekmény befolyását az ügy eldöntésére a bíróság a per egyéb adatait is figyelembe véve bírálja el.

21. §

[Az érdekelt perbelépése]

(1) A perbelépést írásban vagy a tárgyaláson szóban lehet bejelenteni. A perbelépés lehetőségéről értesített érdekelt az értesítés közlését követő tizenöt napon belül jelentheti be. A határidő elmulasztása miatt a határidő lejártát követő harminc napon belül van helye igazolásnak.

(2) A perbelépési kérelemben perbelépés bejelentésével egyidejűleg meg kell jelölni a sérelemmel érintett jogot, jogos érdekét, továbbá azt, ha az érdekelt valamelyik fél pernyertességét kívánja támogatni, illetve mindezek indokait.

(3) A perbelépés bejelentéséről a bíróság a feleket haladéktalanul értesíti, és a perbelépés megengedése előtt a feleket szükség esetén meghallgatja.

(4) Az érdekelt – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – perbeli cselekményt csak a perbelépést megengedő végzés jogerőre emelkedését követően végezhet. E rendelkezés nem akadály a perbelépéssel kapcsolatos eljárási cselekményeknek. A perbelépés megengedését megelőzően tett perbeli cselekmények és az addig meghozott bírói határozatok a bíróság ellenkező döntése hiányában az érdekelttel szemben is hatályosak.

(5) Ha a perbelépésnek nem lett volna helye, illetve az azt megalapozó jog vagy jogos érdek megszűnt, a bíróság az érdekeltet – a felek és az érdekelt meghallgatása után – a perből kizárja.

(6) A perbelépést elutasító, valamint a perből kizáró végzés ellen panasznak van helye.

(7) A közigazgatási cselekmény illetve a perbelépés lehetőségéről való értesítés közlésének hiányában az érdekelt a perbelépést a perorvoslati kérelemben is bejelentheti, azzal, hogy elsőfokú ítélet meghozatala után előterjesztett perbelépési kérelemben elsőfokú tárgyalás tartását nem kérheti. A perorvoslati kérelemben bejelentett perbelépés megengedéséről a perorvoslati kérelem befogadhatóságával egyidejűleg dönt a fellebbviteli bíróság.

22. §

[Perbeli jogutódlás]

(1) Ha a per alapjául szolgáló jog, jogos érdek, vagy kötelezettség tekintetében a fél vagy az érdekelt helyébe a keresetlevél benyújtását követően jogutód lép, a jogutód a perbe beléphet.

(2) A felperes és az érdekelt jogutódjának perbelépéséhez a jogelőd hozzájárulása szükséges. Nincs szükség hozzájárulásra, ha a perbelépés azért történik, mert a jogelőd meghalt vagy jogutódlással megszűnt, a jogutódlást azonban valószínűsíteni kell.

(3) A fél jogutódját a másik fél perbe vonhatja. A felperes jogutódját csak akkor lehet perbe vonni, ha a jogutódlás a felperes halála, illetve jogutódlással történő megszűnése miatt következett be. Az érdekelt jogutódját perbe vonni nem lehet.

(4) Ha az alperes megszűnik, vagy a hatáskör, amelyen a vitatott tevékenység alapul, időközben más közigazgatási szerv hatáskörébe kerül, a bíróság – alperes tájékoztatása alapján vagy hivatalból – azt a közigazgatási szervet vonja alperesként perbe, amelynek feladatkörébe a perrel érintett hatáskör tartozik. Az alperes a megszűnéséről, a per tárgyával érintett hatáskörének más közigazgatási szerv hatáskörébe kerüléséről – a perrel érintett hatáskör jövőbeni gyakorlására jogosult közigazgatási szerv megjelölésével – köteles a bíróságot előzetesen tájékoztatni.

(5) A jogutód a perből elbocsátott jogelődjének helyébe lép. A jogelőd elbocsátásáig végzett perbeli cselekmények és az addig meghozott bírói határozatok a bíróság ellenkező döntése hiányában vele szemben is hatályosak.

(6) Ha a jogelődöt a perből nem bocsátják el, a jogutód a perben a jogelőd pertársaként vesz részt.

23. §

[Eljárás perbeli jogutódlás esetén]

(1) A jogutód perbelépését, illetve perbevonását írásban vagy a tárgyaláson szóban kell bejelenteni. A bejelentést közölni kell a felekkel. A perbelépés vagy perbevonás, illetve a jogelődnek a perből való elbocsátása tárgyában a bíróság határozathozatal előtt a feleket meghallgathatja.

(2) A perbelépést vagy a perbevonást elutasító végzés ellen panasznak van helye.

(3) A jogutód perbelépése, illetve perbevonása esetén – ha ez nem a jogelőd halála, vagy megszűnése miatt történt – a jogelődöt kérelmére a többi fél hozzájárulásával a bíróság a perből elbocsáthatja.

24. §

[Egyéb változás a felek személyében]

(1) Ha a per nem a megfelelő közigazgatási szerv ellen indult meg, a bíróság a vitatott tevékenységet megvalósító közigazgatási szervet alperesként a keresetlevél közlésével perbe vonja, és a korábbi alperest a perből elbocsátja.

(2) Ha a bíróság azt állapítja meg, hogy a pert további közigazgatási szerv ellen is meg kellett volna indítani a pert, e közigazgatási szervet a keresetlevél közlésével perbe vonja.

(3) A perbevonást követően a perbevont kérésére a tárgyalást meg kell ismételni, kivéve, ha a perbevont közigazgatási szerv az alperesi jogelőddel irányítási vagy szakmai irányítási jogviszonyban áll.

(4) Az a perindításra jogosult, akivel a vitatott közigazgatási cselekményt nem közölték, és akit a perbelépés lehetőségéről sem értesítettek, a perbe az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig a felperes pertársaként is beléphet.

V. Fejezet

Képviselet

25. §

[Képviselet]

(1) A képviseletre a polgári perrendtartás szabályait az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) Ügyvédjelölt és jogi előadó a közigazgatási felsőbbíróság és a Kúria előtt – az iratok megtekintése, azokról másolat kérése vagy készítése kivételével – nem járhat el.

(3) A közigazgatási szerv vezetője, tisztségviselője vagy alkalmazottja a közigazgatási szerv szervezetét és működését meghatározó szabályzat szerinti képviseleti jogosultságát munkáltatói igazolványával igazolja.

(4) Az alperes közigazgatási szerv az ügyben eljáró első fokú közigazgatási szerv részére a perbeli képviseletre meghatalmazást adhat.

(5) A (3) bekezdésben foglaltak irányadóak akkor is, ha a pert a közigazgatási szerv vezetője ellen kell megindítani.

(6) Saját tagjának közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos perében meghatalmazottként eljárhat a munkavállalói érdek-képviseleti szervezet.

26. §

[Kötelező jogi képviselet]

- (1) A felsőbíróság és a Kúria előtt, továbbá a közigazgatási szerződéssel kapcsolatos perben a jogi képviselet kötelező.
- (2) Kötelező jogi képviselet esetén eljárásra jogosult a közigazgatási szerv jogi szakvizsgával, vagy jogi oklevéllel és közigazgatási szakvizsgával rendelkező tisztségviselője vagy alkalmazottja.
- (3) Az (1) bekezdés szerinti esetben a jogi szakvizsga, vagy a jogi oklevél és a közigazgatási szakvizsga megszerzését igazoló okiratot, az azzal egyenértékű okiratot vagy ezek hiteles másolatát azon eljárási szakaszban történő első jelentkezésekor kell a bíróságnak bemutatni vagy a beadványhoz csatolni, amelyben a jogi képviselet a fél számára kötelező. Ha a jogi szakvizsga, vagy a jogi oklevél és a közigazgatási szakvizsga megszerzését igazoló okiratot, az azzal egyenértékű okiratot vagy ezek hiteles másolatát a bíróságnak bemutatják, ennek tényét elegendő a jegyzőkönyvben rögzíteni, azt az iratokhoz nem kell csatolni.
- (4) A kötelező jogi képviseletre egyebekben a polgári perrendtartás szabályait kell alkalmazni.

VI. Fejezet

Egyéb általános szabályok

27. §

[Beadvány]

- (1) A beadványon fel kell tüntetni a bíróságot, amelyhez a beadványt intézik, továbbá a felek és képviselőik teljes nevét, lakóhelyét vagy székhelyét, a bírósági iratok kézbesítésére alkalmas elérhetőségét, perbeli állását és a per tárgyát, valamint a folyamatban levő ügyekben a bírósági ügyszámot is.
- (2) A beadványt közvetlenül a bíróságon, postai úton, vagy elektronikus úton kell benyújtani.
- (3) A beadvány első példányát teljes bizonyító erejű magánokirati formában kell benyújtani.
- (4) A beadványokat papír alapon eggyel több példányban kell benyújtani, mint ahány fél a perben részt vesz; ha több félnek közös képviselője van, részükre együttesen egy példányt kell számításba venni. A beadvány mellékleteinek egy-egy másolatát csatolni kell a beadvány többi példányához is.
- (5) E törvény eltérő rendelkezése hiányában a keresetlevélre és a perorvoslati kérelemre a beadványok szabályait kell alkalmazni.
- (6) A beadványok hiányosságai esetén – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – a polgári perrendtartás szabályai szerint van helye hiánypótlásnak.

28. §

[A beadványok előterjesztése elektronikus úton]

(1) Az alperes, a jogi képviselő, valamint az eljárás törvényben elektronikus ügyintézésre, vagy elektronikus úton való kapcsolattartásra kötelezett más résztvevője (a továbbiakban együtt: az eljárás elektronikus ügyintézésre kötelezett résztvevője) a beadványát tárgyaláson kívül elektronikus úton terjeszti elő.

(2) Az eljárás elektronikus ügyintézésre nem kötelezett résztvevője a beadványt elektronikus úton is előterjesztheti, ha az elektronikus ügyintézés általános szabályairól szóló törvény szerinti kapcsolattartásra szolgáló elérhetőségét (elektronikus elérhetőség) közli a bírósággal, és ezzel vállalja, hogy ezt követően a per során tárgyaláson kívül valamennyi beadványát elektronikusan terjeszti elő, és részére a bíróság a bírósági iratokat elektronikus úton kézbesíti.

(3) A bíróság az eljárás elektronikus kapcsolattartást önként vállaló résztvevője számára nem elektronikus úton előterjesztett kérelmére engedélyezheti, hogy beadványait a jövőben ne elektronikus úton terjessze elő, ha kérelmében valószínűsíti, hogy körülményeiben olyan változás következett be, amely miatt az elektronikus kapcsolattartás a számára a továbbiakban aránytalan megterhelést jelentene. A kérelmet elutasító végzés ellen nem elektronikus úton előterjesztett panasznak van helye.

(4) Elektronikus úton a beadványt egyetlen példányban, az Országos Bírósági Hivatal által rendszeresített elektronikus űrlapon, az elektronikus ügyintézés általános szabályairól szóló törvény szerinti biztonságos kézbesítési szolgáltatás útján olyan módon kell előterjeszteni, hogy a bíróság a beadvány bírósághoz érkezésének és – ha ahhoz e törvény jogkövetkezményt rendel – elküldésének az időpontját a beadványból vagy a beadvány előterjesztése során a vele közölt információk alapján meg tudja állapítani.

(5) A beadványhoz annak mellékleteit elektronikus úton kell csatolni.

(6) Az eljárásnak a beadványok elektronikus előterjesztését a (2) bekezdés szerint vállaló, vagy arra az (1) bekezdés szerint köteles résztvevője beadványában foglalt nyilatkozata törvény eltérő rendelkezése hiányában hatálytalan, ha

a) a beadványt nem elektronikus úton terjeszti elő,

b) beadványát elektronikus úton, de nem a jogszabályban meghatározott módon terjeszti elő.

(7) A beadványok elektronikus előterjesztésének önkéntes vállalására irányuló nyilatkozat hatálya a jogi képviselő nélkül eljáró természetes személy jogutódra nem terjed ki.

29. §

[A jóhiszemű eljárás követelményének megsértése]

(1) A bíróság pénzbírsággal sújtja azt a felet, érdekeltet vagy képviselőt, aki akár a tárgyaláson, akár valamely beadványban jobb tudomása ellenére vagy nagyfokú gondatlanságból

- a) az ügyre vonatkozó oly tényt állított, amelyről bebizonyosodott, hogy valótlan, vagy az ügyre tartozó oly tényt tagadott, amelyről bebizonyosodott, hogy igaz,
- b) olyan tényt elhallgatott, amelyről tudnia kellett, hogy a per eldöntése céljából jelentős,
- c) nyilvánvalóan alaptalanul hivatkozott valamely bizonyítékra, vagy
- d) nyilvánvalóan alaptalanul tett kizárásra irányuló bejelentést, vagy ugyanabban a perben ugyanazon bíró ellen ismételt alaptalan bejelentést tett, ha bejelentését a bíróság elutasította.

(2) A bíróság pénzbírsággal sújtja azt, aki valamely nyilatkozatot indokolatlanul késedelmesen tesz meg, vagy azt felhívás ellenére sem teszi meg, és ezzel a per befejezését késlelteti.

(3) A bíróság azt, aki egyes perbeli cselekményekkel indokolatlanul késlekedik, valamely határidőt vagy határnapot mulaszt, vagy más módon felesleges költségeket okoz, – pernyertességére vagy pervesztességére tekintet nélkül – az okozott többletköltségek megtérítésére kötelezi, ezen felül pénzbírsággal, illetve az e törvényben meghatározott más jogkövetkezménnyel sújthatja.

30. §

[Pénzbírság]

(1) A perben kiszabható pénzbírság összege egymillió forintig – természetes személlyel szemben ötszázezer forintig – terjed. Ugyanazon kötelezettség ismételt megszegése miatt a pénzbírság újból kiszabható.

(2) A pénzbírság összegének megállapításánál figyelembe kell venni a kiszabására okot adó cselekmény súlyát és következményeit, a korábbi bírságolások számát és mértékét.

(3) A pénzbírságot kiszabó végzés ellen panasznak van helye. A bíróság a végzést módosíthatja vagy visszavonhatja.

(4) A kiszabott pénzbírságot szabadságvesztésre átváltoztatni nem lehet. A pénzbírság behajtására és felhasználására azokat a jogszabályokat kell alkalmazni, amelyek a bíróságok által büntetőügyben kiszabott pénzbüntetésekre irányadók.

31. §

[Egyesítés és elkülönítés]

(1) A bíróság az előtte vagy más azonos hatáskörű bíróság előtt folyamatban lévő, egymással szoros összefüggésben álló tárgyú pereket – a felek kérelmére vagy hivatalból – az együttes

elbírálás érdekében egyesítheti. Ha az egyesítést több bíróság is elrendelte, a továbbiakban az a bíróság jár el, amely az egyesítésről korábban határozott.

(2) A bíróság az egyesítésről szóló végzése megküldésével értesíti a másik bíróságot, amely az áttétel szabályait alkalmazva a peres iratokat megküldi az egyesítést elrendelő bíróságnak.

(3) A bíróság elrendelheti, hogy az egy perben előterjesztett kereseti kérelmek, illetve a perben eldönthető egyes vitás kérdések egymástól elkülönítve, külön perben kerüljenek elbírálásra.

32. §

[Az eljárás félbeszakadása és felfüggesztése]

A félbeszakadásra és felfüggesztésre a polgári perrendtartás szabályait azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy

- a) a jogszabályon alapuló alperesi jogutódlás esetén az eljárás félbeszakadása nem következik be;
- b) a bíróság a félbeszakadás és a felfüggesztés tartama alatt is intézkedhet a félbeszakadással, illetve felfüggesztéssel nem érintett kereseti kérelem elkülönítéséről;
- c) a bíróság a félbeszakadás és a felfüggesztés tartama alatt is kezdeményezheti az Európai Bíróság, az Alkotmánybíróság eljárását, illetve indítványozhatja a Kúriánál az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének vizsgálatát;
- d) a felfüggesztő végzés ellen három napon belül van helye panasznak.

33. §

[Mintaper]

(1) Ha a bíróság előtt több olyan eljárás indul, amelyek jogi alapja azonos, ténybeli alapja pedig azonos vagy hasonló, a bíróság – az eljárások résztvevői nyilatkozatainak beszerzését követően – dönthet arról, hogy e perek egyikét mintaperben elbírálja és a többi eljárást e jogvita jogerős elbírálásáig felfüggeszti.

(2) Ha a jogerős ítélettel szemben rendkívüli perorvoslat igénybevételének van helye, a felfüggesztő végzés a rendkívüli perorvoslati eljárást befejező határozat közlésével, illetve a rendkívüli perorvoslati kérelem benyújtására nyitva álló határidő eredménytelen leteltével veszíti hatályát.

(3) A bíróság a felfüggesztett eljárásokat a mintaper eredménye szerint, tárgyaláson kívül bírálja el, ha azt állapítja meg, hogy azok a mintapertől sem jogi, sem ténybeli szempontból nem különböznek jelentősen. A mintaper bizonyítási eredményének felhasználása nem akadályozza további bizonyítás elrendelésének.

(4) A bíróság a mintaperben hozott ítélet jogerőre emelkedését követően indult, az (1) bekezdés szerinti jogvitát is elbírállhat e § szabályai szerint, a felek nyilatkozattételi jogának biztosítása mellett.

34. §

[Az Európai Unió Bírósága vagy az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése]

A bíróság hivatalból vagy kérelemre, a polgári perrendtartás szabályainak alkalmazásával kezdeményezheti

- a) az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárását;
- b) az Alkotmánybíróság jogszabály, jogszabályi rendelkezés, közjogi szervezetszabályozó eszköz vagy jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására, továbbá nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló eljárását.

35. §

[Perköltség]

(1) A perköltségre a polgári perrendtartás szabályait azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy

- a) az érdekelt által támogatott fél pernyertessége esetén a pervesztes fél köteles megfizetni az érdekelt perköltségét,
- b) az érdekelt által támogatott fél pervesztessége esetén az érdekelt a pernyertes fél perköltségének azt a részét köteles megfizetni, amely az ő perbeli részvétele folytán merült fel.

(2) Ha az érdekelt egyik felet sem támogatta, költségeit maga viseli, és a perköltségnek azt a részét köteles megfizetni, amely kizárólag a saját perbeli cselekménye folytán merült fel.

(3) A perköltségre vonatkozó szabályok alkalmazásában az érdekeltre a félre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

(4) Közzolgálati jogviszonnyal kapcsolatos perben a közzolgálati tisztviselőt a polgári perrendtartás szabályai szerint illeti meg munkavállalói költségkedvezmény.

36. §

[A bírósági iratok kézbesítése]

(1) A bíróság a bírósági iratot a tárgyaláson a jelen lévő címzett részére személyesen átadja. Az eljárás elektronikus ügyintézésre kötelezett, valamint a beadvány elektronikus előterjesztését vállaló résztvevője részére kérésére a személyesen átadott bírósági iratot a (2) bekezdés szerint elektronikus úton is kézbesíteni kell.

(2) A bíróság tárgyaláson kívül az eljárás elektronikus ügyintézésre kötelezett, valamint a beadvány elektronikus előterjesztését vállaló résztvevője részére a bíróság a bírósági iratot elektronikus úton, az eljárásban részt vevő személy elektronikus elérhetőségére kézbesíti.

(3) Ha a kézbesítésnek elektronikus úton nincs helye és jogszabály ettől eltérően nem rendelkezik, a bírósági iratokat postai szolgáltató útján, a hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó jogszabályok szerint kell kézbesíteni.

(4) A bírósági iratot a bíróság elektronikus úton biztonságos kézbesítési szolgáltatás útján kézbesíti az eljárás résztvevője elektronikus elérhetőségére, amely biztosítja, hogy

a) az eljárás résztvevője meg tudja állapítani, hogy a bírósági irat a bíróságtól származik, és

b) a bíróság meg tudja állapítani, hogy bírósági irat mikor vált az eljárás résztvevője számára hozzáférhetővé, azt átvette-e, és ha igen, mikor vette át.

(5) A bírósági iratot a kézbesítés megkísérlésének napján kézbesítettnek kell tekinteni, ha a címzett az átvételt megtagadta. Ha a kézbesítés azért volt eredménytelen, mert a címzett az iratot nem vette át, az iratot a kézbesítés megkísérlésének – postai úton történő kézbesítés esetén második megkísérlésének – napját követő ötödik munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni.

(6) A kézbesítésre egyebekben a polgári perrendtartás szabályait kell alkalmazni.

37. §

[A polgári perrendtartás egyéb általános szabályainak alkalmazása]

(1) A polgári perrendtartás szabályait kell alkalmazni

a) a nyelvhasználathoz való jogra és a fordításra,

b) az idézésre,

c) a határidőre,

d) az ítélezési szünetre,

e) a mulasztásra és annak igazolására,

f) a jegyzőkönyvre,

g) az iratok megtekintésére és a másolatokra,

h) az elveszett (megsemmisült) iratok pótlására.

(2) Ha a polgári perrendtartás a végzés ellen a fellebbezést lehetővé teszi, azon az e törvény szerinti eljárásban a panaszt kell érteni.

(3) Az eljárás szabálytalansága ellen vagy az eljárás elhúzódása miatt benyújtott kifogás elbírálására a polgári perrendtartás szabályait azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy

a) a közigazgatási és munkaügyi bíróság mulasztásával szemben benyújtott kifogást a közigazgatási felsőbíróság;

b) a közigazgatási felsőbíróság mulasztásával szemben benyújtott kifogást a Kúria;

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

c) a Kúria mulasztásával szemben benyújtott kifogást a Kúria erre kijelölt másik tanácsa bírálja el.

MÁSODIK RÉSZ

AZ ELSŐFOKÚ ELJÁRÁS

VII. Fejezet

Perindítás

38. §

[A keresetlevél]

(1) A pert keresetlevéllel kell megindítani, amely tartalmazza

- a) az eljáró bíróság megjelölését;
- b) a felperes nevét, természetes személyazonosító adatait vagy cégjegyzékszámát, más nyilvántartásba vételi számát, állandó lakcímét vagy székhelyét, adóazonosító számát és perbeli állását, továbbá képviselője nevét, lakcímét vagy székhelyét, illetve egyéb elérhetőségét;
- c) az alperes nevét, székhelyét, és perbeli állását, továbbá – ha ismert – képviselője nevét, lakcímét vagy székhelyét;
- d) a közigazgatási tevékenységgel okozott jogsérelmet, az annak alapjául szolgáló tények és azok bizonyítékai előadásával;
- e) a vitatott közigazgatási tevékenység és az arról való tudomásszerzés módjának és idejének azonosítására alkalmas, illetve ahhoz szükséges adatot;
- f) azokat az adatokat, amelyekből a bíróság hatásköre és illetékessége megállapítható; és
- g) a bíróság döntésére irányuló határozott kérelmet.

(2) A keresetlevélhez csatolni kell azt az okiratot, vagy annak másolatát

- a) amelyre a felperes bizonyítékként hivatkozik,
- b) amely a képviselővel való eljárás esetén a képviseleti jogosultságot igazolja, illetve
- c) amely a köztudomású vagy a bíróság által hivatalból figyelembe veendő tény igazolásához szükséges.

(3) Ha a felperes jogi képviselővel jár el, a keresetlevél tartalmazza a felperes jogi képviselőjének nevét, székhelyét, ügyvédi iroda esetén az ügyintéző nevét, több jogi képviselő esetén a hivatalos iratok kézbesítésére kijelölt jogi képviselő megjelölését; telefonos, illetve elektronikus elérhetőségét.

(4) A legalább öt személy által közösen benyújtott keresetlevélnek tartalmaznia kell a kérelmezők együttes képviseletét ellátó személy meghatalmazását. Ennek hiányában, a keresetlevélben elsőként feltüntetett személyt kell a hiánypótlás során képviselőnek tekinteni.

39. §

[A keresetlevél benyújtása]

- (1) A keresetlevelet – ha törvény másként nem rendelkezik – a vitatott közigazgatási cselekmény közlésétől, ennek hiányában a tevékenységről való tudomásszerzéstől számított harminc napon belül kell a vitatott tevékenységet megvalósító közigazgatási szervhez benyújtani. Többfokú közigazgatási eljárásban hozott cselekmény esetén a keresetlevelet az első fokon eljáró közigazgatási szervnél kell benyújtani.
- (2) A jogi képviselő nélkül eljáró, természetes személy felperes a keresetlevelet kormányablaknál is benyújthatja, amely azt haladéktalanul továbbítja az (1) bekezdésben megjelölt közigazgatási szervhez.
- (3) A jogi képviselő nélkül eljáró felperes a keresetlevelet az igazságügyért felelős miniszter rendeletében meghatározott, erre rendszeresített nyomtatványon is előterjesztheti.
- (4) A keresetlevelet határidőben benyújtottnak kell tekinteni, ha azt a jogi képviselő nélkül eljáró fél – határidőn belül – tévesen a bírósághoz vagy a közigazgatási szerv jogorvoslati szervéhez nyújtotta be. Ebben az esetben a keresetlevelet haladéktalanul meg kell küldeni az (1) bekezdés szerinti közigazgatási szervnek.
- (5) A keresetlevél benyújtására nyitva álló határidőt az ítélezési szünet nem érinti.
- (6) A perfüggség a keresetlevél benyújtásával áll be.

40. §

[A keresetlevél benyújtása a bíróságnál]

- (1) Ha a keresetlevelet törvény rendelkezése alapján a bíróságnál kell benyújtani, a bíróság a keresetlevelet annak vizsgálatát követően haladéktalanul megküldi a közigazgatási szervnek, és felhívja arra, hogy az ügy iratait és védiratát huszonegy napon belül terjessze fel a bírósághoz.
- (2) Közzszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos perben a keresetlevelet a megelőző közzszolgálati jogorvoslati eljárást lefolytató testületnél, ennek hiányában a bíróságnál kell benyújtani.
- (3) A keresetlevelet határidőben benyújtottnak kell tekinteni, ha azt a jogi képviselő nélkül eljáró fél – határidőn belül – tévesen a közigazgatási szervnél vagy a mulasztás orvoslására hatáskörrel rendelkező szervnél nyújtja be. A mulasztás orvoslására hatáskörrel rendelkező szerv a keresetlevelet haladéktalanul megküldi közigazgatási szervnek. A közigazgatási szerv a keresetlevelet, a rendelkezésre álló iratokkal és védiratával együtt huszonegy napon belül továbbítja a bírósághoz.

41. §

[A keresetlevél továbbítása]

- (1) A keresetlevelet az ügy irataival együtt a keresetlevél benyújtásától számított huszonegy napon belül kell a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz továbbítani. Ha a keresetlevél azonnali jogvédelem iránti kérelmet is tartalmaz, a keresetlevelet és az ügy iratait a keresetlevél benyújtásától számított három, többfokú közigazgatási eljárásban hozott cselekmény esetén öt munkanapon belül kell a bírósághoz továbbítani.
- (2) A közigazgatási szerv az ismert érdekeltet a keresetlevél benyújtásáról annak megküldésével haladéktalanul értesíti. Ha a megelőző eljárás hatásterület megállapításával folyt, a megelőző eljárásban részt nem vett érdekeltet a közigazgatási szerv a keresetlevél benyújtásáról honlapján – ennek hiányában helyben szokásos módon – való közzétételével értesíti.
- (3) A közigazgatási szerv a hozzá elkésztett benyújtott keresetlevelet akkor is köteles a bírósághoz továbbítani, ha a fél igazolási kérelmet nem terjesztett elő.
- (4) Ha a felperes a keresetlevelet a bírósághoz arra való hivatkozással nyújtja be késedelmesen, hogy azt a közigazgatási szervhez e törvény rendelkezéseinek megfelelően benyújtotta, de a keresetlevél és az ügy iratai a továbbításra nyitva álló határidőkre figyelemmel a bírósághoz nem érkeztek meg, a bíróság a közigazgatási szervet a keresetlevél megküldésével egyidejűleg nyilatkozattételre hívja fel. A felperesnek ebben az esetben csatolnia kell a keresetlevél szabályszerű benyújtását igazoló okiratot, vagy annak másolatát.
- (5) Ha a közigazgatási szerv a keresetlevél továbbítására vonatkozó kötelezettségének nem tett eleget vagy a (4) bekezdés alapján nem tett nyilatkozatot, a bíróság – pénzbírság kiszabása mellett – kötelezi a közigazgatási szervet az ügy iratainak továbbítására.
- (6) Ha a keresetlevél vagy az iratok törvény által védett adatot tartalmaznak, a védiratban erre utalni kell és az iratokat ennek megfelelően kell továbbítani.
- (7) A keresetlevél és az ügy iratainak továbbítására a beadványok előterjesztésére vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

42. §

[Védirat]

- (1) A védirat az alperesnek a keresetlevélben foglaltakra tett nyilatkozata, amely vagy a keresetlevél visszautasítására irányul, vagy érdemi védekezést tartalmaz. A védiratban elő kell adni az annak alapjául szolgáló tényeket és ezek bizonyítékait.
- (2) A védiratot az alperes a keresetlevélnek és az ügy iratainak továbbításával egyidejűleg terjeszti elő.
- (3) Ha a keresetlevél azonnali jogvédelem iránti kérelmet tartalmaz, a keresetlevélnek és az ügy iratainak továbbításával egyidejűleg az alperes csak az azonnali jogvédelemre irányuló

kérelemben foglaltakra köteles nyilatkozni. A védíratot ebben az esetben az alperes a keresetlevél benyújtásától számított huszonegy napon belül köteles a bíróságnak megküldeni.

(4) Ha a keresetlevél nem felel meg a 38. §-ban meghatározott követelményeknek, vagy egyéb okból a keresetlevél visszautasításának van helye, az alperes a védíratban csak erre köteles kitérni.

43. §

[A keresetlevél benyújtásának hatálya]

Ha törvény eltérően nem rendelkezik, a keresetlevél benyújtásának a közigazgatási cselekmény hatályosulására halasztó hatálya nincs.

VIII. Fejezet

Intézkedések a keresetlevél alapján

44. §

[A keresetlevél vizsgálata]

(1) A tanács elnöke a keresetlevelet haladéktalanul, de legkésőbb a bírósághoz érkezését követő nyolc napon belül megvizsgálja annak megállapítása érdekében, hogy nincs-e helye

a) hiánypótlásnak,

b) a keresetlevél áttételének, vagy

c) a keresetlevél visszautasításának.

(2) A bíróság a téves formában megvalósított közigazgatási tevékenységet a tartalmának megfelelő eljárási rendben bírálja el, amiről végzést hoz. A végzés ellen panasznak van helye.

45. §

[Hiánypótlás]

(1) Ha a keresetlevél nem felel meg a törvény által meghatározott alaki követelményeknek, vagy azt kötelező jogi képviselő esetén nem jogi képviselő útján nyújtották be, a bíróság a felperest a hiányok megjelölése mellett, rövid határidő tűzésével azok pótlására hívja fel.

(2) A felhívásban a bíróság tájékoztatja a felperest a hiánypótlás módjáról és figyelmezteti a keresetlevél ismételt hiányosan történő benyújtásának következményeire.

(3) Ha a jogi képviselő nélkül eljáró felperes keresetlevele az alperes megjelölésére vonatkozóan hiányos, ellentmondásos vagy más okból kiegészítésre vagy kijavításra szorul, hiánypótlásnak csak akkor van helye, ha az alperes személye a vitatott közigazgatási cselekményből, vagy az arra vonatkozó jogszabályokból nem állapítható meg.

(4) Ha a keresetlevél nem tartalmazza a jogsérelem megjelölését, e hiány pótlása a keresetindítási határidőn belül lehetséges.

(5) A bíróság a hiánypótlási felhívás mellett a jogi képviselőt pénzbírsággal sújthatja, ha

- a) az általa szerkesztett keresetlevél nem felel meg a törvényben meghatározott alaki követelményeknek,
- b) nem csatolta a meghatalmazását vagy
- c) az általa képviselt fél elmulasztotta az eljárási illeték megfizetésére vonatkozó kötelezettség teljesítését.

(6) Ha a felperes a keresetlevél hiányát a kitűzött határidő alatt pótolja, a keresetlevelet úgy kell tekinteni, mintha eredetileg is hiánytalanul adta volna be.

46. §

[Áttétel]

(1) Ha a keresetlevélből vagy mellékleteiből az tűnik ki, hogy az ügy más bíróság vagy más hatóság hatáskörébe tartozik, vagy a perre más bíróság illetékes, és ez a bíróság vagy hatóság az iratokból megállapítható, a bíróság a keresetlevelet ehhez a bírósághoz vagy hatósághoz átteszi. A bíróság az áttételről soron kívül határoz.

(2) Az áttételt elrendelő végzést a felekkel közölni kell.

(3) A keresetlevél nem tehető át olyan bírósághoz, amely hatáskörének vagy illetékességének hiányát már jogerősen megállapította.

(4) Az áttett keresetlevelet úgy kell tekinteni, mintha azt már eredetileg is annál a bíróságnál terjesztették volna elő, amelyhez áttették.

47. §

[Visszautasítás]

(1) A bíróság a keresetlevelet visszautasítja, ha

- a) a perre a magyar bíróság joghatósága kizárt;
- b) a kereseti kérelem elbírálása más bíróság vagy más hatóság hatáskörébe tartozik, vagy a perre más bíróság illetékes, de az áttétel szabályai a szükséges adatok hiányában nem alkalmazhatóak;
- c) a pert nem a jogszabályban erre feljogosított személy indítja;
- d) a felperes olyan közigazgatási tevékenység jogszerűségét vitatja, amelynek vizsgálatát törvény kizárja;
- e) a felperes a nélkül indít pert, hogy bármely fél a vitatott tevékenységgel szemben jogszabály által biztosított közigazgatási jogorvoslatot kimerítette volna, vagy a pert más közigazgatási eljárásnak kell megelőznie;

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány állásponjtjának.

- f)* a felek között ugyanazon közigazgatási tevékenység jogszerűségének vizsgálatára – akár ugyanazon bíróság, akár más közigazgatási ügyben eljáró bíróság előtt – per már folyamatban van;
 - g)* a vitatott közigazgatási tevékenység jogszerűsége nézve ugyanazon jogalapon már jogerős ítéletet hoztak;
 - h)* a félnek nincs perbeli jogképessége;
 - i)* a felperes a keresetindítási határidőt elmulasztja, és igazolási kérelmet nem terjeszt elő, vagy azt a bíróság elutasítja;
 - j)* a felperes a hiánypótlási felhívás teljesítésére rendelkezésre álló határidőben a keresetlevelet nem, vagy újból hiányosan nyújtotta be, és emiatt a keresetlevél nem bírálható el;
 - k)* a felperes nem jelölte meg a közigazgatási tevékenységgel okozott jogsérelmét;
 - l)* a beadványok elektronikus előterjesztésére köteles felperes vagy a jogi képviselő a keresetlevelet nem elektronikus úton, vagy elektronikus úton, de nem a jogszabályban meghatározott módon terjeszti elő.
- (2) A bíróság az (1) bekezdés *a)–i)* pontjában foglaltakat az egész eljárás során hivatalból veszi figyelembe.
- (3) A keresetlevelet visszautasító végzést közölni kell a felperessel és mindazokkal, akikkel a keresetlevelet közölték. A felperes példányához a védirat másolatát kell csatolni.
- (4) Ha valamely bíróság hatáskörének vagy illetékességének hiányát valamely okból már jogerősen megállapította, az utóbb eljáró bíróság nem hozhat ezzel az okkal ellentétes olyan határozatot, amellyel a saját hatáskörét vagy illetékességét megtagadva az ügyet az előbb eljáró bírósághoz utalja vissza.
- (5) Nincs helye visszautasításnak az (1) bekezdés *k)* és *l)* pontja alapján, ha a felperes olyan közigazgatási cselekmény jogszerűségét vitatja, amely
- a)* törvényben meghatározott okból semmis vagy érvénytelen, illetve
 - b)* olyan lényeges alaki hiányosságban szenved, amely miatt nem létezőnek kell tekinteni.

48. §

[A keresetlevél benyújtásához fűződő jogi hatályok fenntartása]

- (1) A keresetlevél benyújtásának jogi hatályai fennmaradnak, ha a bíróság a jogi képviselő nélkül eljáró felperes keresetlevelét a 47. § (1) bekezdés *k)* vagy *l)* pontja alapján utasította vissza és a felperes a visszautasító határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc nap alatt a keresetlevelet a bíróságnál az e törvényben foglaltaknak megfelelően – a már megfelelően becsatolt mellékletek kivételével – újra benyújtja.

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

(2) A keresetlevél benyújtásának jogi hatályai fennmaradnak, ha a polgári bíróság a jogi képviselő nélkül eljáró felperes közigazgatási ügyben eljáró bíróság hatáskörébe tartozó kereseti kérelmét tartalmazó keresetlevelét azért utasította vissza, mert

a) az meg nem engedett keresethalmazatot tartalmazott, vagy

b) a keresetlevél áttételhez szükséges adatok nem voltak megállapíthatóak,

és a felperes a visszautasító határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc nap alatt a keresetlevelet e törvényben foglaltaknak megfelelően a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságnál benyújtja.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben megállapított határidő elmulasztása esetében igazolásnak helye nincs.

IX. Fejezet

Azonnali jogvédelem

49. §

[Azonnali jogvédelem]

(1) Akinek jogát, jogos érdekét a közigazgatási tevékenység vagy az azzal előidézett helyzet fenntartása sérti, a jogvitára hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságtól azonnali jogvédelmet kérhet.

(2) A bíróság azonnali jogvédelmet nyújt

a) a halasztó hatály elrendelésével;

b) a halasztó hatály feloldásával;

c) ideiglenes intézkedéssel; illetve

d) előzetes bizonyítás elrendelésével.

(3) Azonnali jogvédelem az eljárás során bármikor kérhető. A kérelmet a bírósághoz kell benyújtani, ha azt nem a keresetlevéllel együtt nyújtják be.

(4) A kérelemben részletesen meg kell jelölni azokat az indokokat, amelyek az azonnali jogvédelem szükségességét megalapozzák. Az ezek igazolására szolgáló okiratokat a kérelem benyújtásával egyidejűleg a bíróság rendelkezésére kell bocsátani. A kérelmet megalapozó tényeket valószínűsíteni kell.

(5) A bíróság a kérelem benyújtásáról az alperest haladéktalanul értesíti. A közigazgatási cselekmény végrehajtását érintő kérelem előterjesztéséről a végrehajtást foganatosító szervet is értesíteni kell.

50. §

[A bíróság eljárása és határozata]

- (1) A bíróság tanácsa az azonnali jogvédelem iránti kérelemről a bírósághoz érkezésétől számított nyolc napon belül dönt. Hiánypótlásnak nincs helye.
- (2) A bíróság felhívására a felek rövid úton nyilatkozhatnak a kérelemre. Szükség esetén a bíróság a felek meghallgatását is elrendelheti.
- (3) A bíróság a kérelem teljesítését biztosíték adásához kötheti.
- (4) Az azonnali jogvédelem tárgyában hozott végzés ellen a közléstől számított három napon belül van helye panasznak, amelyről a fellebbviteli bíróság tizenöt napon belül dönt. A kérelem elutasítását követően ismételten, azonos ténybeli és jogi alapon benyújtott kérelmet megtagadó végzés ellen nincs helye panasznak.
- (5) A bíróság tanácsa az azonnali jogvédelemmel kapcsolatos végzését – a felek lehetőség szerinti meghallgatását követően – legkésőbb a végzés elleni panasz felterjesztéséig módosíthatja vagy visszavonhatja.
- (6) Az azonnali jogvédelmet nyújtó végzés az eljárást befejező határozat jogerőre emelkedésével veszti hatályát, ha azt a bíróság tanácsa az eljárás során a felek kérelmére vagy hivatalból nem helyezte hatályon kívül. A bíróság ettől eltérő időpontot is megállapíthat, amely nem lehet későbbi, mint a felülvizsgálati kérelem benyújtására nyitva álló határidő utolsó napja.
- (7) A bíróság tanácsa az eljárás során több azonnali jogvédelmi eszközt is alkalmazhat. Az azonnali jogvédelmet elrendelő végzés indokolásában utalni kell a korábban elrendelt azonnali jogvédelmi eszközzel való kapcsolatra.

51. §

[A halasztó hatály elrendelése]

- (1) Ha a keresetlevél benyújtásának nincs halasztó hatálya, a bíróság elrendelheti annak részleges vagy teljes halasztó hatályát. A halasztó hatály elrendelése esetén a közigazgatási cselekmény nem hajtható végre, annak alapján jogosultság nem gyakorolható, és egyéb módon sem hatályosulhat.
- (2) A halasztó hatályt a bíróság akkor rendeli el, ha valószínűsíthető, hogy a közigazgatási cselekmény hatályosulása a kérelmezőnek nehezen helyrehozható kárt okozna. A bíróság az arányosság elve alapján, a közérdek és valamennyi fél szempontjából mérlegeli azt, hogy az azonnali jogvédelem elmaradása nem okoz-e helyrehozhatatlan kárt, jogsérelmet vagy súlyosabb károsodást, mint amilyenell az azonnali jogvédelem biztosítása járna.
- (3) Nincs helye a halasztó hatály elrendelésének, ha a közigazgatási cselekmény
 - a) jogerős bírósági határozat végrehajtását szolgálja,
 - b) a polgári védelmi szolgálat ellátásával vagy a honvédelmi kötelezettségek részét képező gazdasági és anyagi szolgáltatással kapcsolatos kötelezettséget állapít meg, vagy

c) a honvédelmi és katonai célú építmények, ingatlanok működési és védőterületeik kijelölésére vonatkozik.

(4) A kérelem benyújtását követően annak elbírálásáig végrehajtási cselekmény nem foganatosítható. A kérelem benyújtásáig foganatosított végrehajtási cselekmények a bíróság eltérő rendelkezésének hiányában hatályban maradnak.

52. §

[A halasztó hatály feloldása]

Ha a keresetlevél benyújtásának halasztó hatálya van, azt a bíróság részben vagy egészen feloldhatja a halasztó hatály elrendelésére vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazásával.

53. §

[Ideiglenes intézkedés]

(1) A bíróság a közvetlenül fenyegető kár elhárítása, a vitássá tett jogviszony ideiglenes rendezése, a jogvitára okot adó állapot változatlan fenntartása, vagy a kérelmező különös méltánylást érdemlő jogvédelme érdekében a perben hozandó határozat keretei között a jogvédelem azonnali biztosításához szükséges bármely intézkedést megtehet.

(2) Az ideiglenes intézkedéssel kapcsolatban bizonyításnak akkor van helye, ha a kérelem e nélkül nem bírálható el.

(3) A teljesítési határidő – ha a bíróság másként nem rendelkezik – az ideiglenes intézkedés közlését követő napon kezdődik.

54. §

[Előzetes bizonyítás]

(1) A bíróság előzetes bizonyítást rendel el, ha valószínűsíthető, hogy

a) a bizonyítás a per folyamán, vagy annak későbbi szakában már nem lenne sikeresen lefolytatható, illetve jelentős nehézséggel járna, vagy

b) a bizonyítás előzetes lefolytatása elősegíti a per ésszerű időn belül történő befejezését.

(2) A kérelemben meg kell jelölni a bizonyítani kívánt tényeket, az azokra vonatkozó bizonyítékokat és azokat a körülményeket, amelyek alapján előzetes bizonyításnak helye van.

(3) Az előzetes bizonyításra a bizonyítás szabályait kell megfelelően alkalmazni. Az előzetes bizonyítás eredményét a perben bármelyik fél és érdekelt felhasználhatja.

(4) Az előzetes bizonyítás költségeire a perköltségre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(5) Az előzetes bizonyítás iránti kérelemnek helyt adó végzés ellen panasznak nincs helye.

(6) Az előzetes bizonyításra irányuló kérelem a keresetlevél benyújtását megelőzően is előterjeszthető a perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság vagy közjegyző előtt.

X. Fejezet

Perelőkészítés

55. §

[Az előkészítő tanácsülés]

- (1) Ha a 47. § (1) bekezdésben foglaltak megtételére nincs szükség, vagy a fél hiánypótlási kötelezettségének eleget tett, a tanács elnöke keresetlevelet előkészítő tanácsülésre terjeszti elő.
- (2) A tanácsülést a keresetlevél bíróságra érkezéstől számított tizenöt napon belül kell megtartani. Ha a keresetlevél csak a bíróság intézkedése alapján válik alkalmassá a tárgyalás kitűzésére, a tanácsülés megtartására előírt határidő kezdő időpontját ettől az időponttól kell számítani.
- (3) A bíróság tanácsa az e törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén végzésben elrendelheti, hogy pert a tanács tagja, mint egyesbíró folytassa le.
- (4) Ha a keresetlevelet a bíróságnál kell benyújtani, az előkészítő tanácsülést a védirat bíróságra érkezését követő nyolc napon belül kell megtartani.
- (5) A tanácsülésről jegyzőkönyvet és feljegyzést készíteni nem kell.

56. §

[Intézkedések a per előkészítése során]

- (1) A bíróság a tárgyalás előkészítése, valamint az eljárás ésszerű időn belüli lefolytatása céljából minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy a per lehetőleg egy tárgyaláson érdemben elbírálható legyen. Ilyen intézkedésnek a tárgyalás kitűzése előtt, szükség esetén az eljárás során bármikor helye van.
- (2) Az (1) bekezdés alapján a bíróság
 - a) elrendelheti a bizonyítást,
 - b) iratokat szerezhet be más bíróságtól vagy hatóságtól,
 - c) elrendelheti a felek meghallgatását,
 - d) a felek között egyezség létrehozását kísérelheti meg,
 - e) lehetővé teheti, hogy az ügyészség, más szervezet vagy személy észrevételeit kifejtse.
- (3) Ha a bíróság észleli, hogy a keresetlevél vagy az ahhoz csatolt okirat minősített adatot tartalmaz, és az azt szolgáltató fél a megismerési engedélyt nem szerezte be, hivatalból megkeresi a minősítőt a megismerési engedély beszerzése céljából.

(4) Ha a (2) és (3) bekezdésben foglalt intézkedések megtételével egyidejűleg a tárgyalási határnap kitűzésére nem kerül sor, a bíróság – az intézkedés megtételekor – a védíratot a felperesnek és az érdekeltnek kézbesíti.

57. §

[A tárgyalás kitűzése]

(1) A bíróság legkésőbb a keresetlevélnek a bírósághoz való érkezését követő harminc napon belül intézkedik a tárgyalási határnap kitűzéséről.

(2) Az első tárgyalást úgy kell kitűzni, hogy az legkésőbb a keresetlevélnek a bírósághoz való érkezését követő hatvan napon belül megtartható legyen. Ha a keresetlevél csak a bíróság intézkedése alapján válik alkalmassá a tárgyalás kitűzésére, a tárgyalás megtartására előírt határidő kezdő időpontját ettől az időponttól kell számítani.

(3) A tárgyalást a bíróság hivatalos helyiségébe kell kitűzni, fontos okból azonban a tárgyalás más helyre is kitűzhető.

(4) Az első tárgyalást úgy kell kitűzni, hogy a védírat felperessel történő közlése a tárgyalás napját legalább nyolc nappal megelőzze. A tárgyalási időközot a bíróság sürgős esetben lerövidítheti.

58. §

[Idézés a tárgyalásra]

(1) A bíróság a per tárgyalására megidézi a feleket. Az első tárgyalásra szóló idézéshez csatolni kell a keresetlevél, illetve a védírat másolatát, ha annak közlésére korábban nem került sor.

(2) Az idézésben a felet

a) fel kell hívni arra, hogy az ügyre vonatkozó, birtokában lévő és korábban be nem csatolt okiratokat a tárgyalásra hozza magával,

b) tájékoztatni kell, hogy a tárgyaláson, ha nem személyesen jelenik meg, csak a polgári perrendtartásban meghatározott képviselő útján járhat el, és

c) figyelmeztetni kell a tárgyalás elmulasztásának jogkövetkezményeire.

(3) A tizennegyedik életévét be nem töltött kiskorú felet a törvényes képviselője útján kell idézni azzal a felhívással, hogy a törvényes képviselő a kiskorú megjelenéséről gondoskodjon. A tizennegyedik életévét betöltött kiskorú fél idézéséről a bíróság akkor is értesíti a törvényes képviselőt, ha a törvényes képviselőt szintén idézte a tárgyalásra.

(4) A bíróság a felet a személyes megjelenés kötelezettségével is idézheti.

(5) A perbelépés lehetőségéről korábban nem értesített érdekeltet a bíróság a tárgyalás kitűzéséről és a perbelépés lehetőségéről - a keresetlevél és a védirat megküldésével - értesíti. A perbelépés engedélyezése esetén az érdekeltet a bíróság megidézi a tárgyalásra.

59. §

[Nyilatkozatok a tárgyalást megelőzően]

(1) Az idézésben a bíróság felhívja a felperest és az érdekeltet arra, hogy a védiratban foglaltakra a tárgyalást megelőzően írásban nyilatkozhat, valamint figyelmezteti a feleket arra, hogy a tárgyaláson csak szóbeli nyilatkozatnak van helye.

(2) Ha az ügy körülményei ezt indokolják, a bíróság a nyilatkozat megtételére a tárgyalás napját megelőző – tizenöt napnál nem rövidebb – határidőt állapíthat meg. A bíróság a határidőt követően előterjesztett nyilatkozatot mellőzheti.

(3) Az írásban előterjesztett nyilatkozatokat a bíróság haladéktalanul közli a felekkel és az érdekelttekkel.

60. §

[Bizonyítás elrendelése]

A bíróság az első tárgyalást megelőzően is elrendelhet bizonyítást, az első tárgyalásra tanút vagy szakértőt idézhet meg.

61. §

[Iratbeszerzés más hatóságtól, bíróságtól]

(1) Ha a keresetlevél, vagy a védirat mellékletei nem tartalmazzák azokat az okiratokat (iratokat), amelyek nélkül a per nem dönthető el, és azokat a fél nem tudja beszerezni, a bíróság hivatalból megkeresi az okirat (irat) kiállítóját a szükséges okiratok (iratok) beszerzése végett.

(2) Ha az iratok beszerzése hatvan napnál előreláthatóan hosszabb időt venne igénybe, a bíróság az eljárást az okiratok (iratok) bírósághoz történő beérkezéséig egy alkalommal felfüggesztheti. A tárgyalást az iratok beérkezését követő haladéktalanul ki kell tűzni.

(3) A bíróság az eljárás felfüggesztése előtt dönt az azonnali jogvédelem iránti kérelemről.

62. §

[Tárgyaláson kívüli meghallgatás]

(1) Ha a bíróság megítélése szerint valamelyik fél vagy érdekelt személyes meghallgatása szükséges és az a tárgyalásig nem halasztható el, rövid úton felhívja, hogy a felmerült kérdésben három napon belül írásban nyilatkozzon, vagy meghallgatása végett megidézi. A meghallgatásról a bíróság a feleket értesíti, a nyilatkozatot vagy a személyes meghallgatásról készült jegyzőkönyvet a tárgyaláson ismerteti.

(2) A fél a meghallgatáson képviselővel is eljárhat, nyilatkozatát azonban személyesen kell megtennie.

63. §

[Kísérlet egyezség létrehozására]

A bíróság a felek közt egyezség létrehozását a tárgyalás kitűzését megelőzően is megkísérelheti.

64. §

[Észrevétel kérése]

(1) A bíróság szakmai észrevételei írásbeli kifejtését lehetővé teheti az ügyészség, illetve azt az üggyel érintett szakterületen jártas kormányzati vagy tudományos szervezet, illetve olyan személy számára, aki olyan, az ügy eldöntése szempontjából jelentős jogi álláspontra vagy társadalmi, gazdasági körülményre hívhatja fel a bíróság figyelmét, amely a felektől vagy az érdekelttől nem várható.

(2) A bíróság a felhívásában – határidő tűzésével – megjelöli azt a jogkérdést vagy körülményt, amellyel kapcsolatban az ügyészség, az észrevételező egyéb szervezet vagy személy észrevételeinek kifejtését várja.

(3) Az észrevételező személynek vagy szervezetnek észrevételei kifejtése során utalnia kell a működését jelentős mértékben biztosító támogatást nyújtó szervezetre vagy magánszemélyre.

(4) Az írásbeli észrevételt közölni kell a felekkel, akik arra a bíróság által megadott határidőn belül vagy a tárgyaláson észrevételt tehetnek.

(5) Ha a bíróság szükségesnek tartja, az ügyészség, az észrevételező személy, vagy az észrevételező szervezet képviselőjében eljáró személy szóbeli meghallgatását rendelheti el vagy őt a tárgyalásra idézheti.

XI. Fejezet

Az egyezség és a közvetítés

1. Egyezség

65. §

[Egyezség létrehozása]

(1) Ha a jogvita tárgya lehetővé teszi, és jogszabály nem zárja ki, a bíróság a felek közt egyezség létrehozását kíséri meg, ha erre az ügy körülményei alapján ésszerű időn belül esély mutatkozik.

(2) A bíróság az egyezség létrejötte érdekében

- a) tájékoztatja a feleket az egyezség előnyeiről és feltételeiről;
- b) tájékoztatja a feleket a közvetítői eljárás lényegéről, igénybevételének lehetőségéről és feltételeiről;
- c) az általa javasolt egyezséget a tárgyalás előkészítése során írásba foglalva, vagy a tárgyaláson jegyzőkönyvbe foglalva a felek elé tárhatja; illetve
- d) a feleket egyezségi kísérletre idézheti.

66. §

[Az egyezség tartalma]

- (1) Az egyezségben a felek megállapodhatnak a közigazgatási jogvita vagy valamely vitás kérdés számukra megfelelő lezárásának módjában, ha az nem ütközik jogszabályba. Az egyezségben a felek a közigazgatási tevékenységgel okozott jogsérelem orvoslásának módjában is megállapodhatnak.
- (2) Az egyezségben a felek és érdekelték a per tárgyát képező közigazgatási tevékenységgel összefüggő olyan – akár polgári jogi – kötelezettséget is vállalhatnak, amelyre a vitatott közigazgatási cselekmény nem terjedt ki, illetve amelyre alperes hatáskörrel nem rendelkezik.
- (3) Az egyezség az érdekelt egyezség megkötésében való részvétele, vagy az egyezség szövegének jóváhagyása hiányában nem érvényes, kivéve, ha az egyezség az érdekelt jogait vagy kötelezettségeit nem érinti.
- (4) Ha az egyezség nem felel meg a jogszabályoknak, a bíróság a jóváhagyást megtagadja, és az eljárást folytatja. Az egyezség jóváhagyását megtagadó végzés ellen panasznak van helye, amelynek az eljárás folytatására nincs halasztó hatálya.

67. §

[Az egyezséget jóváhagyó végzés]

- (1) Ha az egyezség a jogszabályoknak megfelelő tartalommal létrejön, a bíróság azt végzésébe foglalva jóváhagyja. A bíróság az egyezséget jóváhagyó végzésben a vitatott közigazgatási cselekményt hatályon kívül helyezi, vagy az egyezségben foglaltaknak megfelelően megváltoztatja.
- (2) A bíróság által jóváhagyott egyezségnek ugyanaz a hatálya, mint az ítéletnek.
- (3) Ha az egyezség a perköltség viselésére nem terjed ki, a felek költségeiket maguk viselik.
- (4) Az egyezséget jóváhagyó végzéssel szemben panasznak van helye. Nem élhetnek panasszal azok a felek, aki között a jóváhagyott egyezség létrejött.

68. §

[Egyezség közigazgatási szerződés esetén]

- (1) A felek a per során úgy is köthetnek egyezséget, hogy a közigazgatási szerződést a hatályon kívül helyezési ok megszüntetése érdekében módosítják.
- (2) A módosítást jóváhagyó végzés ellen előterjesztett panasznak a módosítás hatálybalépésére nincs halasztó hatálya.
- (3) A bíróság közigazgatási szerződés módosításának hatályát a végzésben – a közigazgatási szerződés tárgyát képező közfeladat folyamatos és zavartalan ellátásához vagy a beruházás teljesítéséhez szükséges ésszerű időtartamot figyelembe véve – határozza meg.

2. Közvetítés

69. §

[A közvetítés feltételei]

- (1) Ha a felek és az érdekelték hozzájárulnak, a bíróság közvetítést rendel el. A közvetítés során a felek és érdekelték bírói közreműködéssel folytatott egyeztetés útján kísérlik meg a jogvita rendezését.
- (2) A bíró az eljárást a közvetítés befejezéséig, de legfeljebb három hónapra felfüggeszti. A felfüggesztő végzés ellen panasznak csak olyan személy részéről van helye, aki a közvetítéshez előzetesen nem járult hozzá.

70. §

[A közvetítés szabályai]

- (1) A közvetítést olyan bíró vezeti, aki az ügyet tárgyaló tanácsnak nem tagja (közvetítő bíró). A közvetítést titkár is vezetheti.
- (2) A közvetítésről felvételt készíteni, az ott elhangzott nyilatkozatok tartalmát jegyzőkönyvben rögzíteni nem lehet.
- (3) A közvetítés befejezéseként a közvetítő bíró
 - a) a létrejött egyezséget írásba foglalja, és a perbíróságnak megküldi;
 - b) egyezségkötés hiányában, vagy bármely fél kérelmére a perbíróságot a közvetítés eredménytelenségéről értesíti.
- (4) A perbíróság az egyezséget megvizsgálja és – ha megfelel a jogszabályoknak – ítélet hatályú végzésbe foglalja.
- (5) A közvetítés eredménytelensége esetén a perbíróság az eljárást az általános szabályok szerint folytatja.

(6) A fél a közvetítés során tudomására jutott információt bizonyítékként a perben nem használhatja fel.

(7) Az egyezség eltérő rendelkezése hiányában a közvetítéssel felmerült költségeket a felek maguk viselik.

XII. Fejezet

A tárgyalás

71. §

[A tárgyalás vezetése]

(1) A tárgyalást a tanács elnöke vezeti.

(2) A tanács elnöke

a) ügyel a tárgyalás méltóságára és rendjére;

b) gondoskodik az ügy alapos tárgyalásáról;

c) felhívja a figyelmet a tényelőadások tisztázatlanságára, azok értelmezésére, kiegészítésére, és az ellentmondások feloldására;

d) ügyel arra, hogy a felek és az érdekelték a tényállításaikat, nyilatkozataikat és bizonyítási indítványukat időben terjesszék elő;

e) a jogvita ténybeli és jogi vonatkozásait a felekkel megtárgyalja;

f) tájékoztatja a feleket a köztudomásúként ismert, valamint a bíróság hivatalos tudomásának körébe tartozó, az ügy szempontjából lényeges tényekről;

g) meghatározza a bizonyítási cselekmények, valamint a felek meghallgatásának sorrendjét, továbbá elsőként tehet fel kérdést a tanúnak és a szakértőnek.

h) a tárgyalás során bármikor szót adhat az eljáró tanács tagjainak.

(3) A tárgyalás nyilvánosságára, a felvételkészítésre, és a rendfenntartásra a polgári perrendtartás szabályait kell megfelelően alkalmazni.

72. §

[A tárgyalás megnyitása]

(1) A tárgyalás megnyitása után a tanács elnöke vagy az általa kijelölt bírő ismerteti a keresetlevelet, a védíratot, valamint a feleknek a tárgyalást megelőzően előterjesztett nyilatkozatait.

(2) Az ismertetés után a felek az elhangzottakra észrevételt tehetnek, kérelmeiket, nyilatkozataikat kiegészíthetik.

(3) Ha a jogvita tárgya és körülményei ezt lehetővé teszik, a tárgyaláson a bíróság a felek nyilatkozatait követően a felek között egyezség létrehozását kísérli meg, feltéve, hogy valamennyi fél és érdekelt jelen van, vagy ahhoz a felek előzetesen hozzájárultak.

73. §

[Nyilatkozatok a tárgyaláson]

A felek a tárgyaláson szóban is nyilatkozhatnak. A bíróság a tárgyaláson a szóbeli nyilatkozat előterjesztésére az ügy körülményei alapján ésszerű időkeretet állapíthat meg.

74. §

[Jelenlét a tárgyaláson]

(1) A tárgyalást a szabályszerűen idézett fél távollétében is meg lehet tartani, a mulasztás az ítélet meghozatalát és kihirdetését nem érinti.

(2) A bíróság pénzbírsággal sújthatja azt a felet, aki a kérelmére kitűzött tárgyaláson nem jelenik meg, vagy mulasztását előzetesen nem menti ki.

(3) A bíróság engedélyezheti, hogy a perbeli személy a tárgyaláson vagy annak egy részén a tárgyalás helyszíne és a perbeli személy tartózkodási helye között az összeköttetés közvetlenségét a kép és hang egyidejű továbbítása és rögzítése útján biztosító elektronikus távközlő hálózat (a továbbiakban: elektronikus távközlő hálózat) útján vegyen részt, ha az ellen a felek egyike és a tárgyaláson lefolytatott eljárási cselekménnyel érintett perbeli személy sem tiltakozik.

(4) Ha a tárgyaláson valamely perbeli személy elektronikus távközlő hálózat útján vesz részt, a tárgyalásról kép- és hangfelvételt kell készíteni.

75. §

[A tárgyalás elhalasztása]

(1) A tárgyalás elhalasztásának csak indokolt esetben, az ok megjelölésével van helye. A tárgyalás elhalasztása esetén a bíróság a megidézetteket – ha erre mód van – előzetesen értesíti, és egyidejűleg intézkedik az új tárgyalási hatánap kitűzéséről.

(2) Ha a személyes meghallgatásra szabályszerűen idézett fél a tárgyaláson nem jelent meg, vagy csak a képviselője van jelen, a tárgyalást ebből az okból csak akkor lehet elhalasztani, ha a személyes meghallgatás a per érdemi eldöntésének lényeges előfeltétele.

(3) Ha a fél képviselője a tárgyaláson képviseleti jogosultságát igazolni nem tudja, a bíróság a tárgyalást ebből az okból csak akkor halaszthatja el, ha a per a rendelkezésre álló iratok alapján nem dönthető el. Ha a képviselőként megjelent személy a képviseleti jogosultságát nyolc napon belül nem igazolja, vagy a fél újabb képviselőt nem hatalmaz meg és személyesen sem jár el, a megismételt tárgyaláson a bíróság – ha ennek feltételei fennállnak – ítéletet hoz.

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

(4) Ha a szabályszerűen idézett fél mulasztása miatt a tárgyalást el kell halasztani, a megismételt tárgyalás költségét – pernyertességre vagy pervesztességre tekintet nélkül – a mulasztó fél viseli.

(5) A felek indokolt közös kérelmére a bíróság egy alkalommal a tárgyalást legfeljebb hatvan napra elhalaszthatja, ha megítélése szerint a jogvita egyezség létrehozásával ésszerű időn belül rendezhető.

76. §

[Változás a bírák személyében]

Ha a folytatólagos tárgyaláson az eljáró tanács tagjainak személyében változás állt be, az elnök ismerteti a felek által előterjesztett kérelmeket, a korábbi tárgyalásokról készült jegyzőkönyveket és a per egyéb iratait. A felek az ismertetésre észrevételt tehetnek.

77. §

[Bizonyítás a tárgyaláson]

(1) Ha a bíróság a tárgyalás előkészítése során bizonyítást rendel el, a tanács elnöke gondoskodik arról, hogy a bizonyítási eszközök a tárgyaláson rendelkezésre álljanak.

(2) A felek a bizonyítás eredményére a tárgyaláson szóban észrevételeket tehetnek. Ha a tárgyalást a bizonyítási eljárás megismétlése vagy kiegészítése miatt kell elhalasztani, a bíróság tizenöt napnál nem rövidebb határidőt állapíthat meg írásbeli nyilatkozat előterjesztésére.

78. §

[A tárgyalás berekesztése]

(1) A bizonyítási eljárás befejezése és a bizonyítás eredményére tett nyilatkozatok után a bíróság figyelmezteti a feleket, hogy a tárgyalást összefoglaló nyilatkozataik megtétele után berekeszti.

(2) A bíróság a berekesztett tárgyalást a határozat kihirdetése előtt újból megnyithatja, ha valamely kérdés további tárgyalása szükséges. Újból meg kell nyitni a tárgyalást, és új tárgyalási hatánapot kell kitűzni, ha a tárgyalás berekesztése és a határozathozatal között a bírák személyében változás állt be.

XIII. Fejezet

Tárgyaláson kívüli elbírálás

79. §

[A tárgyaláson kívüli elbírálás]

- (1) Ha egyik fél sem kérte tárgyalás tartását, és azt a bíróság sem tartja szükségesnek, a bíróság az ügy érdemében tárgyaláson kívül határoz.
- (2) Tárgyalás tartását a felperes a keresetlevélben, az alperes pedig a védiratban kérheti. Tárgyalás tartása a perbelépési kérelemben vagy a perbevonásától számított tizenöt napon belül is kérhető. A tárgyalás tartása iránti kérelem elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.
- (3) Ha az alperes a keresetet az első tárgyalást megelőzően teljes egészében alaposnak ismeri el, a bíróság a pert tárgyaláson kívül bírálhatja el.
- (4) Nem lehet a pert tárgyaláson kívül elbírálni, ha – az okirati és a szakértői bizonyítást ide nem értve – bizonyítást kell lefolytatni. Ha a bizonyítás lefolytatásának szükségessége a tárgyaláson kívüli elbírálás során merül fel, a per elbírálására a bíróság tárgyalást tűz ki.
- (5) A per tárgyaláson kívül történő elbírálása esetén a bíróság a felek számára beadványaik benyújtására – tizenöt napnál nem rövidebb – határidőt állapít meg azzal, hogy a beadványokra adandó válaszokat és egyéb beadványokat is figyelembe véve a nyilatkozatok megtételére lehetőleg az első tárgyalás kitűzésére irányadó határidőn belül sor kerüljön.
- (6) A bíróság által a nyilatkozatok előterjesztésére megállapított végső határidő az első fokú eljárás szabályainak alkalmazása során az első tárgyalás időpontjával azonosan minősül.
- (7) A per elbírálásának időpontjáról a feleket értesíteni és az eljárásról jegyzőkönyvet készíteni nem kell.
- (8) A bíróság a feleket és az érdekeltet egyezségi kísérletre idézheti.

XIV. Fejezet

Bizonyítás

80. §

[Bizonyítás a közigazgatási perben]

- (1) A bizonyításra a polgári perrendtartás szabályait az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.
- (2) Bizonyítási indítvány előterjesztésére, illetve bizonyítási eszköz rendelkezésre bocsátására legkésőbb az első tárgyaláson van lehetőség.
- (3) A megelőző eljárás idején fennálló, de a megelőző eljárásban nem értékelt tényre, körülményre a felperes és érdekelt akkor hivatkozhat, ha a megelőző közigazgatási eljárásban azt a közigazgatási szerv arra való hivatkozásuk ellenére nem vette figyelembe, vagy ha azt önhibájukon kívül nem ismerték.
- (4) A bíróság hivatalból bizonyítást rendelhet el
 - a) az olyan tény, körülmény alátámasztására szolgáló bizonyítékok tekintetében, amelyeket hivatalból kell figyelembe vennie,

b) a kiskorú vagy fogyatékosági támogatásra jogosult személy érdekeit veszélyeztető jogsértésre való hivatkozás esetén.

(5) A bíróság a bizonyítás hivatalbóli elrendeléséről a feleket tájékoztatja és felhívja őket észrevételeik, és az ezekre vonatkozó bizonyítékok – vagy a bíróság által meghatározott bizonyítékok – előterjesztésére.

81. §

[Bizonyítási kötelezettség]

(1) Ha a megelőző eljárás hivatalból indult, és a fél az abban megállapított tényállást alappal vitatja, a bíróság a közigazgatási szervet a tényállás valóságának bizonyítására kötelezheti.

(2) Közzolgálati jogviszonnyal kapcsolatos perben a közigazgatási szerv köteles az igény elbírálásához szükséges belső szabályzatok, utasítások és a jogvita eldöntéséhez szükséges, a közigazgatási szerv működési körében keletkezett okiratok tartalmának bizonyítására. A közigazgatási szervnek kell bizonyítania az igényelt juttatással összefüggő számítások helyességét, ha az vitatott. Bérvita esetén a juttatás megfizetését a közigazgatási szervnek kell bizonyítania.

82. §

[A megelőző eljárásban kirendelt szakértő]

A megelőző eljárásban kirendelt szakértő a perben kirendelt szakértőre vonatkozó szabályok szerint vesz részt a perben. A megelőző eljárásban és a perben kirendelt szakértő szakvéleménye között a bizonyító erő szempontjából nincs különbség.

XV. Fejezet

Eljárási cselekmények a közigazgatási perben

83. §

[Keresetváltogatás]

A verzió

(1) A felperes a keresetét legkésőbb az első tárgyaláson változtathatja meg. A keresetet a közigazgatási határozat keresetlevéllel nem támadott, a határozat egyéb rendelkezéseitől egyértelműen elkülöníthető rendelkezésére csak a keresetindításra nyitva álló határidőn belül lehet kiterjeszteni.

B verzió

(1) A felperes a keresetét akkor változtathatja meg, ha az alperes ahhoz hozzájárul, vagy azt a bíróság – az eljárás koncentrált befejezését elősegítő jellege miatt – végzésben engedélyezi. A keresetváltogatást elutasító végzés ellen panasznak nincs helye.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezés nem zárja ki, hogy a fél a keresetét felemelje vagy leszállítsa, az eredetileg nem követelt járulékokra vagy a követeléseknek, illetve járulékoknak a per folyamán esedékessé vált részleteire is kiterjessze, vagy a kereseti kérelmek valamelyikétől elálljon.

(3) A bíróság a felperes keresetváltogatásnak nem minősülő nyilatkozatát jegyzőkönyvbe foglalja.

84. §

[Elállás a keresettől]

(1) A felperes keresetétől az alperes hozzájárulása nélkül a tárgyalás berekesztéséig elállhat. Az elállás a tárgyalást megelőzően írásban, illetve a tárgyaláson szóban is bejelenthető. Ha a bíróság nem tart tárgyalást, elállni a bíróság ítéletének meghozataláig lehet.

(2) A keresettől való elállásnak kell tekinteni, ha a felperes két hónapon túl perbeli nyilatkozatot és egyéb perbeli cselekményt a bíróság felhívása ellenére nem tesz.

85. §

[Az eljárás megszüntetése]

(1) A bíróság az eljárást bármely szakaszában megszünteti, ha

a) a 47. § (1) bekezdésének *a)–i)* pontja alapján a keresetlevél visszautasításának lett volna helye;

b) a felperes törvényes képviselőjét mellőzték, és e hiányt a kitűzött, illetve meghosszabbított határidő alatt vagy legkésőbb az annak lejártát közvetlenül követő tárgyalás berekesztéséig sem pótolták;

c) a felperes keresetétől elállt;

d) a felperes halála vagy megszűnése esetén a bíróság a perbelépésre vagy perbevonásra irányuló kérelmet elutasítja;

e) a megszünt felperesnek nincs jogutódja, a jogutód a perbe nem lép be, vagy őt nem vonják perbe;

f) a jogi képviselő közreműködésével eljárni köteles felperes a hiányzó vagy megszünt jogi képviselésének pótlásáról felhívás ellenére a törvényben meghatározott vagy bíróság által megállapított határidő alatt nem gondoskodik;

g) a közigazgatási szerv vagy jogorvoslati szerve a jogsérelmet a kereseti kérelemnek eleget téve orvosolta, és a felperes az eljárás folytatását nem kéri;

h) a bíróság az alperes kérelmére a külföldi felperest a perrel felmerülő költségek fedezése végett biztosítékadásra kötelezte, de a felperes a kitűzött, illetőleg meghosszabbított határidő alatt vagy legkésőbb az annak lejártát közvetlenül követő tárgyalás berekesztéséig biztosítékot nem adott.

(2) Ha az eljárás során hatáskör vagy illetékesség hiánya miatt áttételnek van helye, a bíróság az eljárást megszünteti és az áttétel szabályainak alkalmazásával jár el. Az áttett keresetlevél alapján végzett perbeli cselekményeket – a felek kérelmére vagy egyetértésével – a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság hatályukban fenntarthatja.

(3) Ha a bíróság a pert az (1) bekezdés b) pontja alapján szünteti meg, a perindítás jogi hatályai fennmaradnak, ha a felperes a megszüntető határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül a keresetlevelet szabályszerűen újra benyújtja. E határidő elmulasztása esetén igazolásnak helye nincs.

(4) Ha az eljárás megszüntetésének az (1) bekezdés c)–e) vagy g) pontja alapján lenne helye és a bíróság hivatalbóli vizsgálatot vagy bizonyítást rendelt el, a bíróság az eljárás megszüntetése előtt az ügyészséget a keresetlevél és a védirat megküldésével perbelépésre hívhatja fel, egyidejűleg tájékoztatja a hivatalbóli vizsgálat elrendelésének körülményeiről. Ha az ügyészség a felhívásban meghatározott határidőn belül nem lép be a perbe, a bíróság az eljárást megszünteti. A perbelépésre megállapított határidő elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

(5) Az eljárást megszüntető határozat ellen a (2) bekezdésben foglaltak kivételével panasznak van helye.

86. §

[A jogsérelem orvoslása közigazgatási eljárásban]

(1) Ha a keresetlevélben állított jogsérelem orvoslása érdekében az arra jogosult közigazgatási szerv eljárást indít, erről haladéktalanul értesíti a bíróságot. A bíróság eljárását a közigazgatási eljárás befejezéséig felfüggeszti.

(2) Az (1) bekezdés szerinti közigazgatási eljárás indításának az első tárgyalásig, hivatalbóli vizsgálat vagy bizonyítás elrendelése esetén az elrendelés közlésétől számított tizenöt napon belül van helye.

(3) A közigazgatási szerv a jogsérelem orvoslása érdekében tett cselekményről haladéktalanul értesíti a bíróságot. Az értesítéshez csatolni kell a cselekmény másolatát, vagy az azt egyéb módon alátámasztó iratot.

(4) Ha a közigazgatási szerv a jogsérelem orvoslása érdekében indított eljárást harminc napon belül nem fejezi be, erről és a megtett eljárási cselekményekről tájékoztatja a bíróságot. A tájékoztatás tartalma alapján vagy annak elmaradása esetén a bíróság az eljárást folytathatja.

Ha a közigazgatási szerv a felfüggesztő végzés közlésétől számított harminc napon belül nem ad tájékoztatást a bíróság az eljárást folytatja. A tájékoztatás elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

(5) A bíróság a közigazgatási szervnek a jogsérelem orvoslására tett cselekményére tekintettel nyilatkozattételre hívja fel a felperest. A kereset ebben az esetben a jogsérelem orvoslása érdekében tett cselekményre is kiterjeszthető.

(6) Ha a felperes a bíróság által meghatározott határidőn belül nem nyilatkozik, és a jogsérelem orvoslása érdekében tett cselekmény a kereseti kérelemnek teljes mértékben eleget tett, a bíróság az eljárást megszünteti, és az alperest a felperes, valamint a felperest támogató érdekelt perkölségének megfizetésére kötelezi.

(7) Ha a közigazgatási szerv a jogsérelmet a védírat felterjesztésére nyitva álló határidőn belül orvosolja, a védíratban erre utalni, és a jogsérelem orvoslása érdekében tett cselekményt a védíratához csatolni kell.

XVI. Fejezet

Az egyszerűsített per

87. §

[Az egyszerűsített per előfeltételei]

(1) A bíróság egyszerűsített perben bírálja el az ügyet, ha a jogvita tárgya

- a) hatósági igazolvánnyal, hatósági bizonyítvány, illetve hatósági nyilvántartás vezetésével kapcsolatos tevékenység jogszerűsége, ide nem értve az ingatlan-nyilvántartás vezetésével kapcsolatos tevékenységet;
- b) hatósági határozat jogszerűsége kizárólag a hatósági eljárás egyéb résztvevőjének keresete alapján;
- c) hatósági végzés jogszerűsége;
- d) a felosztatás kivételével a gyűlekezési joggal kapcsolatos közigazgatási tevékenység jogszerűsége;
- e) a választási bizottság tevékenységének jogszerűsége.

(2) A bíróság egyszerűsített perben bírálhatja el az (1) bekezdésben nem említett jogvitát, ha a felperes ezt keresetlevelében kéri és az alperes védíratában nem ellenzi. Az ügy egyszerűsített perben való elbírálásáról a bíróság ebben az esetben végzést hoz.

(3) A bíróságnak az egyszerűsített perben is érvényre kell juttatnia a felek alapvető jogainak és eljárási jogainak érvényesülését, továbbá – ilyen irányú kérelme esetén – a fél meghallgatását.

(4) A bíróság az eljárás során bármikor elrendeli az eljárás általános szabályok szerinti folytatását, ha

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

- a) az a tisztességes eljárás követelményeinek biztosítása érdekében szükséges,
 - b) az egyszerűsített perre a közigazgatási tevékenység téves minősítése miatt került sor.
- (5) Az egyszerűsített perben a bíróság a jogvitát tárgyaláson kívül bírálja el.

88. §

[Intézkedések az egyszerűsített perben]

(1) Ha ez az eljárás koncentrált befejezését és a költségtakarékosságot elősegíti, az egyszerűsített perben a bíróság

- a) mellőzi az előkészítő tanácsülés tartását;
- b) a perbeli cselekményekről csak szükség esetén készít jegyzőkönyvet, valamint mellőzheti a jegyzőkönyv kiegészítésére tett kérelemmel kapcsolatos a nyilatkozattételre való felhívást;
- c) eljárási cselekményekre – a panasz kivételével - a törvényben foglaltaktól eltérő határidőket állapíthat meg;
- d) a szóban megtett nyilatkozat helyett a hangkapcsolatot biztosító elektronikus úton megtett nyilatkozatot is elfogadhatja;

(2) A bíróság a feleket egyezségi kísérletre idézheti.

(3) A bíróság a felek számára beadványaik benyújtására határidőt állapíthat meg. A bíróság által a nyilatkozatok előterjesztésére megállapított végső határidő az első fokú eljárás szabályainak alkalmazása során az első tárgyalás időpontjával azonosan minősül.

89. §

[Határozatok]

(1) Az ítéletet kihirdetni, az ítélet meghozatalának időpontjáról a feleket értesíteni és az eljárásról jegyzőkönyvet készíteni nem kell.

(2) Az egyszerűsített perben hozott végzésekkel szemben három napon belül van helye panasznak.

HARMADIK RÉSZ

HATÁROZATOK

XVII. Fejezet

A bíróság határozatai

90. §

[A bíróság határozata]

- (1) A bíróság a per érdemében ítélettel, a per során felmerült minden más kérdésben végzéssel dönt.
- (2) A határozatok meghozatalára, formájára, tartalmára, kihirdetésére, közlésére, kijavítására és kiegészítésére, valamint a jogerő tanúsítására, az e fejezetben nem szabályozott kérdésekben, a polgári perrendtartás szabályait kell megfelelően alkalmazni.

91. §

[A bíróság döntési jogkörének korlátai]

- (1) A bíróság a közigazgatási tevékenység jogszerűségét a kereseti kérelem korlátai között vizsgálja.
- (2) A bíróság a közigazgatási tevékenység jogszerűségét – ha törvény másként nem rendelkezik – a megvalósításának időpontjában alkalmazandó jogszabályok és fennálló tények alapján vizsgálja.
- (3) A bíróság hivatalból vizsgálja
- a) a vitatott közigazgatási cselekmény törvényben meghatározott semmisségi vagy más érvénytelenségi okát,
 - b) a közigazgatási cselekménynek az ügyben nem alkalmazandó jogszabályi rendelkezésre alapítását,
 - c) a törvényben meghatározott egyéb tényt vagy körülményt.
- (4) A bíróság a hivatalbóli vizsgálat elrendeléséről a feleket tájékoztatja, egyúttal felhívja a feleket, hogy észrevételeiket és az azokra vonatkozó bizonyítékokat – vagy a bíróság által meghatározott bizonyítékokat – terjesszék elő.
- (5) Mérlegelési jogkörben megvalósított közigazgatási cselekmény jogszerűsége körében a bíróság azt is vizsgálja, hogy a közigazgatási szerv hatáskörét a mérlegelésre való felhatalmazásának keretei között gyakorolta-e, a mérlegelés szempontjai és azok okszerűsége a közigazgatási cselekményt tartalmazó iratból megállapíthatóak-e.
- (6) A bíróságot határozatának meghozatalában más hatóság döntése vagy a fegyelmi határozat, illetve az azokban megállapított tényállás – a (7) bekezdésben foglaltak kivételével – nem köti.
- (7) Ha jogerősen elbírált bűncselekmény következményeiről közigazgatási perben kell határozni, a bíróság nem állapíthatja meg, hogy az elítélt a terhére rótt bűncselekményt nem követte el.

92. §

[Ítélet]

- (1) Az ítéletben a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemről döntést kell hozni.
- (2) A bíróság egyes kereseti kérelmekről vagy a kereseti kérelemnek önállóan elbírálható egyes részeiről részítélettel is határozhat, ha ebben a vonatkozásban további tárgyalásra nincs szükség. A részítélet a később hozott ítélettel visszavonható, vagy módosítható.
- (3) A bíróság a közigazgatási tevékenység jogszabályszerűségéről közbenső ítélettel előzetesen dönthet, vagy a perben érvényesített jog fennállását előzetesen megállapíthatja, ha a közigazgatási tevékenység jogszabályszerűsége vagy a keresettel érvényesített jog fennállása és az ennek alapján a felet megillető követelés vagy őt terhelő fizetési kötelezettség összege tekintetében a vita elkülöníthető.
- (4) A bíróság az ítéletben a közigazgatási szervnek határozott, a megállapított jogsértés orvoslásának valamennyi lényeges pontjára kiterjedő iránymutatást ad az ítéletben elrendelt új (megismételt) eljárás lefolytatására, vagy cselekmény megvalósítására vonatkozóan.
- (5) Ha jogvita ténybeli vagy jogi szempontból különösen nehéz megítélésű, vagy az a joggyakorlat továbbfejlesztése szempontjából alapvető jelentőséggel bír, az ítéletben a bíróság rendelkezhet arról is, hogy a szabályszerűen benyújtott fellebbezési kérelmet a fellebbezési bíróság befogadhatósági vizsgálat nélkül fogadja be.

93. §

[Egyszerűsített ítélet]

- (1) Ha a perben a közigazgatási cselekményben megállapított tényállást nem vitatták és a bíróság hivatalbóli vizsgálatot vagy bizonyítást sem rendelt el, az ítélet indokolásából mellőzhető a tényállás ismertetése.
- (2) Az egyszerűsített perben hozott ítélet indokolásából a tényállás ismertetése akkor is mellőzhető, ha a vitatott közigazgatási cselekmény, az elsőfokú közigazgatási cselekmény, vagy a védirat teljes körűen és világosan tartalmazza a tényállást.
- (3) Az egyszerűsített ítéletben az indokolás elemeinek mellőzését lehetővé tevő körülményekre és az egyszerűsített ítélet meghozatalának jogalapjára kifejezetten hivatkozni kell. Az iratok között az egyszerűsített ítélettel együtt kell kezelni azt a közigazgatási cselekményt, amelynek tényállását a bíróság ítélezésének alapjául fogadta el.

94. §

[A kereset elutasítása]

- (1) A bíróság a keresetet elutasítja, ha
 - a) a kereset alaptalan;
 - b) a felperes jogának vagy jogos érdekének közvetlen sérelme nem állapítható meg;

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány állásponjtjának.

c) olyan eljárási szabályszegés történt, amelynek az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása nem volt.

(2) Ha a bíróság a keresetet az (1) bekezdés c) pontja alapján utasította el, a költségek viseléséről ennek figyelembe vételével dönt.

95. §

[A keresetnek helyt adó ítélet]

(1) Ha a bíróság a jogsértést – a kereset alapján vagy hivatalból – megállapítja,

a) a közigazgatási cselekményt megváltoztatja, megsemmisíti, vagy hatályon kívül helyezi;

b) szükség esetén a közigazgatási cselekmény megsemmisítése vagy hatályon kívül helyezése mellett a közigazgatási szervet új eljárásra kötelezi;

c) a közigazgatási szervet marasztalja; vagy

d) a jogsértés tényét állapítja meg.

(2) A bíróság az (1) bekezdésben foglalt egyes jogkövetkezményeket együttesen is alkalmazhatja.

(3) Törvény más jogkövetkezmény alkalmazását is előírhatja.

96. §

[Megváltoztatás]

(1) A bíróság a jogsértő közigazgatási cselekményt megváltoztatja, ha az ügy természete azt megengedi, a tényállás megfelelően tisztázott, és a rendelkezésre álló adatok alapján a jogvita véglegesen eldönthető.

(2) Ha az ügy természete azt megengedi, a bíróság a közigazgatási cselekményt akkor is megváltoztatja, ha a megismételt eljárásban a közigazgatási szerv a bíróság jogerős ítéletével ellentétes cselekményt tett.

(3) Megváltoztatásnak úgy is helye van, hogy a bíróság az ítéletben a fizetési kötelezettség megváltoztatott összegét nem állapítja meg, hanem kiszámítására a közigazgatási szervnek pontos iránymutatást ad. A közigazgatási szerv a bíróság ítéletének közlését követően haladéktalanul, de legkésőbb tizenöt napon belül kiszámítja a fizetési kötelezettség pontos összegét és arról tájékoztatja a bíróságot, a felperest és az érdekeltet. Ha a bíróság a kiszámított összeget jóváhagyja, e tájékoztatás ellen jogorvoslatnak nincs helye.

(4) Nincs helye megváltoztatásnak az 4. § (3) bekezdés b) pontjában meghatározott közigazgatási cselekmény esetén, továbbá, ha azt törvény kizárja.

97. §

[Megsemmisítés vagy hatályon kívül helyezés]

(1) A bíróság a közigazgatási cselekményt – a közlésére visszamenőleges hatállyal – akkor semmisíti meg, ha

- a) a közigazgatási cselekmény semmis vagy jogszabályban meghatározott okból érvénytelen;
- b) a közigazgatási szerv cselekményét kizárólag az ügyben nem alkalmazható jogszabályi rendelkezésre alapította; vagy
- c) a jogvita a közigazgatási perben nem bírálható el, mert a tényállás nem kellően tisztázott vagy a megállapított tényállás ellentétes az annak alapjául szolgáló tényekkel és adatokkal és a tényállás további bizonyítás nélkül nem állapítható meg, de a felperes vagy az érdekelt további bizonyítást nem indítványoz, vagy a további bizonyítás a per jelentős elhúzódsával járna.

(2) Ha a közérdek védelme, a jogbiztonság vagy az ítélettel érintett személyek különösen fontos érdeke indokolja, a bíróság a közigazgatási cselekményt a hatályvesztés időpontjának pontos megjelölésével helyezi hatályon kívül.

98. §

[Marasztalás és megállapítás]

(1) Ha a bíróság azt állapítja meg, hogy a közigazgatási cselekmény jogsértő volt, ítéletében a közigazgatási szervet a jogszabálynak megfelelő cselekvésre kötelezi.

(2) A bíróság ítéletében igazságos elégtételt adva a jogsértés tényét állapítja meg, ha megváltoztatás, megsemmisítés, hatályon kívül helyezés vagy marasztalás nem lehetséges, és a megállapításhoz a felperesnek vagy az érdekeltnek fontos érdeke fűződik.

99. §

[Ítélet közigazgatási szerződéssel kapcsolatos perben]

(1) Ha a közigazgatási szerződésre vonatkozó jogszabályok jogkövetkezményt nem állapítanak meg, a bíróság a jogsértés megállapítása esetén – a jogbiztonság követelményére, az érdekelt felek jogos érdekeire és a közfeladat ellátásbiztonságához és folyamatosságához fűződő közérdekre figyelemmel – az e törvény szerinti jogkövetkezményeket alkalmazva

- a) a jogellenes közigazgatási szerződést vagy annak valamely kikötését hatályon kívül helyezi, vagy megváltoztatja;
- b) a közigazgatási szerződést semmisségi ok fennállása miatt megsemmisíti, ha a szerződő közigazgatási szerv a közigazgatási szerződés megkötésére nem rendelkezett hatáskörrel; vagy a közigazgatási szerződést képviseleti joggal nem rendelkező személy írta alá;
- c) a közigazgatási szerződés jogszerűségének helyreállítására, a közigazgatási szerződés teljesítésére vagy kár megtérítésére kötelez.

(2) A bíróság a hatályon kívül helyezéssel érintett, azzal szorosan összefüggő szerződéses rendelkezést is hatályon kívül helyezhet.

(3) A bíróság ítéletének hatálya kiterjed a szerződő közigazgatási szerv által a megtámadott szerződéssel azonos tárgyú közigazgatási szerződés megkötésére irányuló, párhuzamosan zajlott szerződéskötési eljárásokra (párhuzamos szerződések). A bíróság ítéletében jogellenessé nyilvánított szerződési kikötés nem alkalmazható, megkötött közigazgatási szerződés esetén a felek kötelesek a közigazgatási szerződést a bíróság ítéletének megfelelően módosítani. Ennek hiányában bármely fél, illetve érdekelt a mulasztás tudomására jutásától számított harminc napon belül, de legkésőbb a bíróság ítéletének jogerőre emelkedésétől számított hat hónapon belül a bíróság előtt pert indíthat.

(4) Ha a bíróság a megkötött közigazgatási szerződés jogellenességét megállapítja, azonban a közigazgatási szerződés teljesítéséhez kiemelkedően fontos közérdek fűződik, a jogellenesség jogkövetkezményeinek alkalmazása során a bíróság a hatályon kívül helyezést mellőzve a közigazgatási szerződést megkötésének időpontjára visszamenőleges hatállyal jogszerűvé nyilváníthatja. Semmisségi ok fennállása esetén a szerződés utólagosan nem nyilvánítható jogszerűvé.

(5) A közigazgatási szerződéshez közvetlenül kapcsolódó gazdasági érdek, így különösen a késedelmes teljesítésből, az új szerződéskötési eljárás lefolytatásából, a szerződő fél esetleges változásából vagy a jogellenességből következő kötelezettségekből eredő költség nem tekinthető kiemelkedően fontos közérdeknek. A szerződés jogszerűségéhez fűződő további gazdasági érdekek pedig kizárólag akkor tekinthetők kiemelkedően fontos közérdeknek, ha a közigazgatási szerződés jogellenessége súlyosan aránytalan következményekkel járna.

(6) Nincs helye megsemmisítésnek, ha a közigazgatási szerződés megkötésére hatáskörrel rendelkező szerv, illetve a képviseleti joggal rendelkező személy a közigazgatási szerződést azonos tartalommal utólag jóváhagyja.

XVIII. Fejezet

A határozatok jogereje és teljesítése

100. §

[A határozatok jogereje]

(1) Ha e törvény másként nem rendelkezik, a bíróság a saját határozatához abban a perben, amelyben azt hozta, a határozat kihirdetésétől – ennek hiányában közlésétől – kötve van.

(2) A pervezetésre vonatkozó, valamint az egyoldalú kérelmet elutasító végzéshez a bíróság nincs kötve. A határidőhöz kötött perbeli cselekményt elutasító végzést a bíróság csak annak jogerőre emelkedése előtt módosíthatja vagy vonhatja vissza.

(3) Az a határozat, amely fellebbevitellel nem támadható meg, a kihirdetésével emelkedik jogerőre; azok a határidők azonban, amelyeket a határozat jogerőre emelkedésétől kell számítani, a határozat közlésétől kezdődnek.

(4) A határozat jogerőre emelkedésére a határidőben benyújtott fellebbeviteli kérelemnek halasztó hatálya van.

(5) Ha fellebbviteli kérelmet az arra jogosultak egyike sem nyújtott be, vagy a fellebbviteli bíróság a fellebbviteli kérelmet nem fogadja be, a határozat a fellebbviteli kérelem benyújtására nyitva álló határidő leteltét követő naptól jogerős.

(6) Ha a jogosultak a határozat közlése után a fellebbvitelről lemondtak, a határozat a lemondás bejelentésének napján emelkedik jogerőre. A lemondás csak akkor hatályos, ha azt valamennyi fél bejelenti. A lemondást visszavonni nem lehet. A határozat az utolsó bejelentésnek a bírósághoz érkezését követő naptól jogerős.

(7) Ha az arra jogosult a határozatnak csak valamely része vagy rendelkezése ellen él fellebbviteli kérelemmel, a határozat nem érintett része jogerőre emelkedik.

(8) A közigazgatási tevékenység jogszerűségének vizsgálata tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanazon közigazgatási tevékenység jogszerűségének vizsgálatára a felek vagy az érdekeltek új keresetet indíthassanak, vagy azt egyébként vitássá tehessek.

101. §

[A bíróság határozatának teljesítése]

(1) A bíróság határozatát teljesítési határidő hiányában a jogerőre emelkedését követő napon kell teljesíteni, illetve az a jogerőre emelkedésétől kezdve végrehajtható.

(2) A bíróság határozatában teljesítési határidőt állapíthat meg, ebben az esetben a határozat a teljesítési határidő leteltétől kezdve végrehajtható. A határozatban foglaltak teljesítésére nyitva álló határidő a határozat jogerőre emelkedését követő napon kezdődik.

(3) A közigazgatási szervnek a jogerős határozatban megállapított, ennek hiányában a jogszabályban meghatározott határidőn belül kell a megismételt eljárást lefolytatnia, vagy a közigazgatási cselekményt megvalósítania.

(4) A bíróság határozatának rendelkező része és indokolása a megismételt eljárásban és a cselekmény megvalósítása során köti az eljáró közigazgatási szerveket.

NEGYPEDIK RÉSZ

PERORVOSLATOK

XIX. fejezet

Fellebbvitel

102. §

[A fellebbvitel alapja és az eljárás szabályai]

(1) Az első fokú ítélet ellen jogszabálysértésre hivatkozással fellebbviteli kérelmet terjeszthet elő a fél, az érdekelt, valamint a rendelkezés rá vonatkozó része ellen az, akire az ítélet rendelkezést tartalmaz.

(2) A fellebbvitelre az elsőfokú eljárásra és a határozatokra vonatkozó szabályokat – az e fejezetben foglalt eltérésekkel – kell megfelelően alkalmazni.

103. §

[A fellebbvitel befogadhatósága]

(1) A fellebbviteli kérelmet a fellebbviteli bíróság akkor fogadja be, ha

- a) az ügy ténybeli vagy jogi szempontból különösen nehéz megítélésű;
- b) az ügy alapvető jelentőségű, különösen, ha az ítélet olyan kérdést érint, amelyben még nincs kialakult ítélkezési gyakorlat;
- c) az ítélet a fellebbviteli bíróságok közzétett ítélkezési gyakorlatától eltérő rendelkezést tartalmaz;
- d) az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségességét észleli; vagy
- e) a bírósági eljárásban a kérelmező alapvető eljárási joga sérült vagy egyéb olyan eljárási szabályszegés történt, amely az ítélettel elbírált ügy érdemére kihatással volt.

(2) A fellebbviteli kérelmet a fellebbviteli bíróság befogadhatósági vizsgálat nélkül fogadja be, ha

- a) a bírósági eljárást közigazgatási eljárás nem előzte meg;
- b) az ítélet közszolgálati jogviszonnyal, vagy közigazgatási szerződéssel kapcsolatos perben keletkezett;
- c) az első fokon eljáró bíróság ítéletében így rendelkezett.

104. §

[Fellebbviteli kérelem]

(1) A fellebbviteli kérelmet – ha törvény eltérően nem rendelkezik – az ítélet közlésétől számított tizenöt napon belül az elsőfokú bíróságnál kell benyújtani.

(2) A fellebbviteli kérelem a beadványokra vonatkozó általános szabályokon túlmenően tartalmazza

- a) a fellebbviteli kérelemmel támadott ítélet számát;
- b) a fellebbviteli kérelmet megalapozó jogsértést, a jogszabályhely pontos megjelölésével;
- c) azokat az okokat, amelyek a fellebbvitel befogadhatóságát megalapozzák;
- d) a fellebbviteli bíróság döntésére vonatkozó határozott kérelmet.

(3) Ha a bíróság eljárását közigazgatási eljárás nem előzte meg, a fellebbviteli kérelemben új tény vagy bizonyíték előadására akkor van lehetőség, ha az az első fokú ítélet meghozatalát követően jutott a fellebbvitelt előterjesztő fél tudomására, és elbírálása esetén reá kedvezőbb határozatot eredményezett volna.

(4) A fellebbviteli kérelmet nem lehet megváltoztatni. A kérelem mindaddig visszavonható, amíg a fellebbviteli bíróság a határozatát meg nem hozta, illetve – tárgyalás tartása esetén – a határozathozatal céljából vissza nem vonult. Az ezzel kapcsolatban felmerült költségek viseléséről a fellebbviteli bíróság határoz.

(5) Törvény eltérő rendelkezése hiányában a fellebbviteli kérelemnek az ítélet hatályosulására halasztó hatálya van. A fellebbviteli kérelemmel egyidejűleg azonnali jogvédelem iránti kérelem is előterjeszthető.

105. §

[Ugró fellebbviteli kérelem]

(1) Ha a határozatot első fokon a közigazgatási és munkaügyi bíróság hozta, a jogi képviselővel eljáró felek a határozat elleni fellebbviteli kérelemhez mellékelt közös kérelemben indítványozhatják, hogy az anyagi jogszabály megsértésére alapított fellebbviteli kérelmet közvetlenül a Kúria bírálja el.

(2) Az ugró fellebbviteli kérelmet a Kúria akkor fogadja be, ha a fellebbviteli kérelem olyan anyagi jogsértésen alapul, amely a joggyakorlat egységének biztosítása szempontjából alapvető jelentőségű.

(3) Ha a Kúria a fellebbviteli kérelmet nem fogadja be, azt a fellebbviteli bíróságnak megküldi, amely a befogadhatóságról az általános szabályok szerint dönt.

106. §

[Az első fokú bíróság intézkedései fellebbviteli kérelem alapján]

Az első fokon eljáró tanács elnöke a fellebbviteli kérelmet visszautasítja, ha

- a) azt nem az arra jogosult nyújtotta be,
- b) az olyan határozat ellen irányul, amely ellen a fellebbviteli kérelem előterjesztését törvény kizárja,
- c) a fellebbviteli kérelem elkésett, és az erre jogosult igazolási kérelmet nem terjesztett elő,
- d) a beadványok elektronikus előterjesztésére köteles fellebbvitelre jogosult a fellebbviteli kérelmet nem elektronikus úton, nem a kötelezően használandó elektronikus úrlapon, vagy elektronikus elérhetősége megjelölése nélkül terjeszti elő.

107. §

[A fellebbviteli kérelem felterjesztése]

- (1) Ha a fellebbviteli kérelem benyújtására nyitva álló határidő lejárt, vagy a fellebbviteli kérelmet valamennyi arra jogosult benyújtotta, az elsőfokú bíróság azt az ügy irataival együtt felterjeszti a fellebbviteli bírósághoz.
- (2) Ha azonnali jogvédelem iránti kérelmet terjesztettek elő, a fellebbviteli kérelmet a beérkezését követő három napon belül fel kell terjeszteni.
- (3) Ha a fellebbviteli kérelem mellett a fél vagy az érdekelt a határozathozatalt megelőző tárgyalás vagy határidő elmulasztása miatt igazolással is él, a fellebbviteli kérelmet csak az igazolási kérelem elutasítása esetén kell a fellebbviteli bírósághoz felterjeszteni.

108. §

[A fellebbviteli bíróság intézkedései a fellebbviteli kérelem alapján]

- (1) A fellebbviteli bíróság a fellebbviteli kérelem vizsgálata során keresetlevél vizsgálatának szabályai szerint jár el. Ha a fellebbviteli kérelem nem felel meg a 104. § (2) bekezdésében foglaltaknak vagy más okból kiegészítésre vagy kijavításra szorul, a fellebbviteli tanács elnöke intézkedik a hiányok pótlása iránt. A 104. § (2) bekezdés *b)* és *c)* pontja tekintetében hiánypótlásnak nincs helye.
- (2) A fellebbviteli bíróság a fellebbviteli kérelmet akkor is visszautasítja, ha azt az 106. § alapján kellett volna visszautasítani.
- (3) Ha a fellebbviteli kérelemben tartalmilag helyesen történik hivatkozás a jogszabálysértés tényére, de a megsértett jogszabályhely megjelölése téves, ezen okból a fellebbviteli kérelem nem utasítható vissza.
- (4) A fellebbviteli kérelmet visszautasító végzés ellen panasznak van helye.

109. §

[Döntés a fellebbvitel befogadhatóságáról]

- (1) A fellebbviteli kérelem befogadásáról vagy a befogadás megtagadásáról a fellebbviteli bíróság háromtagú tanácsban, tárgyaláson kívül, a felterjesztéstől számított negyvenöt napon belül határoz. A fellebbviteli kérelem befogadását megtagadó végzést röviden indokolni kell.
- (2) A befogadhatóság tárgyában hozott végzést a fellebbviteli bíróság közli a fellebbviteli kérelmet előterjesztő féllel.
- (3) A fellebbviteli kérelem befogadásáról szóló végzést – a fellebbviteli kérelem egyidejű megküldésével – közölni kell a kérelmet előterjesztő fél ellenfelével és az érdekelttel.

110. §

[Fellebbviteli ellenkérelem és csatlakozó fellebbviteli kérelem]

- (1) A fellebbviteli kérelmet előterjesztő fél ellenfele és az érdekelt a fellebbviteli kérelem befogadásáról szóló végzés közlésétől számított nyolc napon belül abban a körben, amelyre

nézve a fellebbviteli kérelmet befogadták, fellebbviteli ellenkérelmet vagy csatlakozó fellebbviteli kérelmet terjeszthet elő.

(2) A fellebbviteli kérelem visszautasítása vagy visszavonása esetén a fellebbviteli kérelemmel szemben előterjesztett fellebbviteli ellenkérelem, illetve csatlakozó fellebbviteli kérelem hatálytalanná válik, kivéve a fellebbviteli kérelem benyújtására nyitva álló határidő alatt előterjesztett csatlakozó fellebbviteli kérelmet.

(3) A csatlakozó fellebbviteli kérelemre a fellebbviteli kérelemre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

111. §

[Az eljárás felfüggesztése]

(1) Ha az elsőfokú bíróság előtt az ítélet kijavítása, illetve kiegészítése iránt előterjesztett kérelem vagy igazolási kérelem folytán eljárás van folyamatban, a fellebbviteli bíróság az eljárást a kijavítás, a kiegészítés vagy az igazolás tárgyában hozott határozat jogerőre emelkedéséig felfüggesztheti.

(2) Ha a fellebbviteli kérelem elbírálása során az ügyet érintő jogegységi eljárás indul, az eljárást a fellebbviteli bíróság a jogegységi eljárás befejezéséig felfüggesztheti. A felfüggesztés tárgyában hozott végzés módosítható.

112. §

[Tárgyalás]

(1) Tárgyalás tartása a fellebbviteli kérelemben, vagy a fellebbviteli, illetve a csatlakozó fellebbviteli kérelem kézhezvételétől számított nyolc napon belül kérhető. A határidő elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

(2) Ha a felek valamelyike tárgyalás tartását kérte, a fellebbviteli kérelem tárgyalására a tanács elnöke a fellebbviteli kérelem felterjesztését követően legkésőbb hatvan napon belül határnapot tűz ki.

(3) Ha az ügy körülményei ezt nem zárják ki, a tárgyalást úgy kell kitűzni, hogy a tárgyalás az iratoknak a fellebbviteli bírósághoz való érkezését követő négy hónapon belül megtartható legyen.

(4) Az idézésben figyelmeztetni kell az idézetteket, hogy távolmaradásuk a fellebbvitel elintézését nem gátolja. A fellebbviteli tárgyalásra szabályszerűen idézett mulasztása miatt igazolásnak nincs helye. Ha a bíróság a meg nem jelentek valamelyikének meghallgatását szükségesnek tartja, a tárgyalást egy alkalommal, új tárgyalási határnap kitűzésével elhalaszthatja.

(5) A fellebbviteli tárgyalás megnyitása után az elnök vagy az általa kijelölt bíró ismerteti az elsőfokú bíróság ítéletében, ezt követően fellebbviteli kérelemben, fellebbviteli

ellenkérelemben, illetve csatlakozó fellebbviteli kérelemben foglaltakat. A bíróság tagja és a fél az iratokból további ismertetést kérhet.

(6) A fellebbviteli eljárásban az olyan végzést, amellyel szemben az első fokú eljárás szabályai szerint panasznak lenne helye, továbbá a fellebbviteli kérelmet visszautasító végzést a Kúria tanácsban, indokolással ellátva hozza meg.

(7) Ha az általános szabályok szerint a mulasztás vagy a jóhiszemű eljárás követelményének megsértése miatt bírság kiszabásának lenne helye, a fellebbviteli bíróság pénzbírság kiszabása helyett a mulasztással, illetve rosszhiszemű pervittel érintett cselekményt figyelmen kívül hagyhatja.

113. §

[A fellebbviteli vizsgálat korlátai]

(1) A fellebbviteli bíróság az ítéletet – a bizonyítás és vizsgálat hivatalbóli elrendelésének körén kívül – csak a fellebbviteli kérelem, a csatlakozó fellebbviteli kérelem és a fellebbviteli ellenkérelem keretei között vizsgálhatja felül.

(2) A fellebbviteli bíróság az elsőfokú bíróság ítéletével együtt a perben meghozott egyéb határozatokat is felülbírálja, kivéve azokat, amelyek ellen panasznak van helye.

114. §

[Döntés az ügy érdemében]

(1) Ha a fellebbvitellel támadott ítélet a jogszabályoknak megfelel, vagy olyan eljárási szabályszegés történt, amely az ügy érdemi elbírálására nem hatott ki, a fellebbviteli bíróság a megtámadott ítéletet helyben hagyja.

(2) Jogszabálysértés esetén a fellebbviteli bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét egészében vagy részben – az ítélet egyes rendelkezéseinek helyben hagyása vagy hatályon kívül helyezése mellett – megváltoztatja.

115. §

[Hatályon kívül helyezés]

(1) A fellebbviteli bíróság az elsőfokú ítéletet – a fellebbviteli kérelem, a csatlakozó fellebbviteli kérelem, illetve a fellebbviteli ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül – végzéssel hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja, ha

a) az elsőfokú bíróság nem volt szabályszerűen megalakítva,

b) az ítélet meghozatalában olyan bíró vett részt, akivel szemben kizáró ok állt fenn, vagy

c) az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megszegése a per érdemi eldöntésére a fellebbviteli eljárásban sem orvosolható módon kihatással volt.

(2) Ha a fellebbviteli bíróság az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja, a hatályon kívül helyező végzésben az új eljárás lefolytatására vonatkozóan iránymutatást ad, amely az elsőfokú bíróságot köti. Ebben az esetben csak a fellebbviteli eljárásban felmerült költség összegét állapítja meg, annak viseléséről az új határozatot hozó bíróság dönt.

(3) Ha a fellebbviteli bíróság az eljárást megszünteti, az elsőfokú bíróság ítéletét teljes egészében vagy abban a részében, amelyre a megszüntetési ok fennáll, hatályon kívül helyezi.

(4) A fellebbviteli bíróság az egyezséget jóváhagyó végzésében a megtámadott ítéletet abban a részében, amelyre az egyezés vonatkozik, hatályon kívül helyezi.

116. §

[A fellebbviteli bíróság határozataira vonatkozó egyéb rendelkezések]

(1) A fellebbviteli eljárást befejező határozatban az elsőfokú bíróságot és a fellebbviteli kérelemmel támadott határozat ügyszámát is fel kell tüntetni.

(2) Ha a fellebbviteli bíróság azt állapítja meg, hogy az elsőfokú ítélet megfelel a jogszabályoknak, az ítélet indokolásában csak erre a körülményre kell utalni, az alkalmazott jogszabályok feltüntetése mellett.

(3) A fellebbviteli eljárás befejezése után a bíróság az iratokat harminc napon belül megküldi az elsőfokú bíróságnak, amely az iratok hozzá érkezését követő nyolc napon belül közli a felekkel a fellebbviteli eljárást befejező határozatot.

(4) Új eljárásra utasítás esetén, ha a bíróság tárgyalást tart, a tárgyalás megnyitását követően a bíróság ismerteti a fellebbviteli bíróság határozatát.

XX. fejezet

Panasz

117. §

[Panasz a bíróság végzése ellen]

(1) A bíróság végzése ellen – az e törvényben meghatározott esetben – panasszal élhet a fél, az érdekelt, továbbá az, akire a végzés rendelkezést tartalmaz, a rendelkezés reá vonatkozó része ellen.

(2) Panasszal támadható meg a fellebbviteli eljárásban hozott olyan első fokú végzés, amellyel szemben az elsőfokú eljárás szabályai szerint panasznak lenne helye. A Kúria végzése ellen panasznak nincs helye.

(3) Ha törvény eltérő határidőt nem állapít meg, a panaszt a végzés közlésétől számított tizenöt napon belül az elsőfokú végzést hozó bíróságnál kell benyújtani.

(4) A panasznak tartalmaznia kell annak a végzésnek a megjelölését, amely ellen a panasz irányul, a jogszabálysértésre való hivatkozást, és elő kell adni, hogy a fél a végzés megváltoztatását vagy hatályon kívül helyezését mennyiben kívánja.

(5) A panaszt a fellebbviteli bíróság befogadhatósági vizsgálat nélkül fogadja be.

118. §

[Az elsőfokú bíróság intézkedései]

(1) Ha az elsőfokú bíróság a panasszal támadott végzéshez nincs kötve, a panasznak maga is eleget tehet.

(2) Ha a panasz nem felel meg e törvény rendelkezéseinek, vagy más okból kiegészítésre vagy kijavításra szorul, az első fokon eljáró bíróság intézkedik a hiányok pótlása iránt.

(3) A panaszról az elsőfokú bíróság annak megküldésével értesíti az ellenfelet és az érdekeltet azzal a figyelmeztetéssel, hogy a panasz kézhezvételétől számított nyolc nap alatt az elsőfokú bíróságnál észrevételt terjeszthet elő. A határidő indokolt esetben lerövidíthető.

119. §

[A panasz elbírálása]

(1) A panaszt a fellebbviteli bíróság tárgyaláson kívül bírálja el, szükség esetén a feleket meghallgathatja.

(2) A fellebbviteli bíróság a jogszabálysértő végzést

a) megváltoztatja, vagy

b) hatályon kívül helyezi, ha a végzésben foglalt eljárási cselekményt mellőzni kell.

(3) Ha a megváltoztatáshoz szükséges adatok nem állnak rendelkezésre, a fellebbviteli bíróság a végzést hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot új végzés hozatalára utasítja.

(4) Ha a fellebbviteli bíróság az elsőfokú bíróság eljárást megszüntető végzéséről állapítja meg, hogy jogszabálysértő, azt hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot az eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítja.

(5) Ha a fellebbviteli bíróság az első fokú végzést annak indokai alapján hagyja helyben, az indokolásában csupán erre a körülményre utal.

(6) A panasz elbírálására egyebekben a fellebbviteli eljárás szabályait kell alkalmazni.

XXI. fejezet

Rendkívüli perorvoslatok

1. Felülvizsgálat

120. §

[A felülvizsgálat alapja és eljárási szabályai]

(1) Ha a bírósági eljárást közigazgatási eljárás nem előzte meg, vagy a felülvizsgálatot törvény lehetővé teszi, a jogerős ítélet, továbbá a keresetlevelet visszautasító, vagy az eljárást megszüntető jogerős végzés ellen jogszabálysértésre hivatkozással felülvizsgálati kérelmet terjeszthet elő a fél, az érdekelt, valamint a rendelkezés rá vonatkozó része ellen az, akire a határozat rendelkezést tartalmaz.

(2) A felülvizsgálatra a fellebbvitelre vonatkozó szabályokat – az e fejezetben foglalt eltérésekkel – kell megfelelően alkalmazni.

121. §

[A felülvizsgálatból kizárt határozatok]

Nincs helye felülvizsgálatnak

- a) az első fokon jogerőre emelkedett határozat ellen, kivéve, ha a fellebbvitelt törvény kizárja;
- b) ha a fél a fellebbviteli jogával nem élt és a másik fél fellebbviteli kérelme alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú határozatot helybenhagyta;
- c) a jogerős határozatnak csupán a kamatfizetésre, a perköltségre, a teljesítési határidőre, vagy a részletfizetésre vonatkozó rendelkezései ellen;
- d) a Kúria határozata ellen;
- e) ha azt törvény kizárja.

122. §

[Felülvizsgálati kérelem]

(1) A felülvizsgálati kérelmet az elsőfokú határozatot hozó bíróságnál a jogerős határozat közlésétől számított harminc napon belül kell jogi képviselő útján benyújtani. A határidő elmulasztása miatt a határidő lejártát követő tizenöt napon belül van helye igazolásnak.

(2) A felülvizsgálati kérelem visszautasításáról a Kúria tanácsban, indokolt végzésben határoz.

(3) A felülvizsgálati kérelemben nem lehet hivatkozni új jogalapra, és olyan új tényre, körülményre, amely nem volt sem az elsőfokú, sem a fellebbvitel vagy a panasz eljárás tárgya.

(4) A Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata a Kúria közzétett ítélkezési gyakorlatától vagy jogegységi határozatától eltérő ítéleti rendelkezés, vagy az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége miatt indokolt.

123. §

[A felülvizsgálati kérelem hatálya]

- (1) A felülvizsgálati kérelem benyújtásának a felülvizsgálni kért bírósági határozat és az annak alapjául szolgáló közigazgatási cselekmény hatályosulására nincs halasztó hatálya.
- (2) A felülvizsgálati kérelemmel egyidejűleg azonnali jogvédelem iránti kérelem is előterjeszthető.

124. §

[Eljárási cselekmények]

- (1) Ha a jogerős ítélet vagy a jogerős ítélet alapját képező jogszabály ellen alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő, a Kúria a felülvizsgálati eljárásról értesíti az Alkotmánybíróságot.
- (2) A legfőbb ügyészség törvény alapján megküldött szakmai véleményét a Kúria közli a felekkel és az érdekeltekkel, akik arra a kitűzött határidőn belül észrevételt tehetnek.
- (3) Ha a felülvizsgálati kérelem elbírálása során az ügyet érintő jogegységi eljárás indul, az eljárást a Kúria a jogegységi eljárás befejezéséig felfüggesztheti. A felfüggesztés tárgyában hozott végzést a Kúria módosíthatja.
- (4) Közbenső ítélet elleni felülvizsgálati kérelem befogadása esetén a Kúria a peres eljárás folytatását hivatalból felfüggesztheti. A felfüggesztés tárgyában hozott végzést a Kúria módosíthatja.

125. §

[Bizonyítás]

A felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.

126. §

[Felülvizsgálati határozat]

- (1) A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálja el, kivéve, ha tárgyalás tartását tartja szükségesnek.
- (2) Ha a felülvizsgálni kért határozat az ügy érdemére kiható módon jogszabálysértő, a Kúria a jogerős határozatot egészben vagy részben hatályon kívül helyezi, és szükség esetén az ügyben eljáró elsőfokú vagy fellebbviteli bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítja.

(3) Ha a felülvizsgálni kért határozat a jogszabályoknak megfelel, vagy olyan eljárási szabálysértés történt, amely az ügy érdemi elbírálására nem hatott ki, a Kúria a megtámadott ítéletet hatályában fenntartja.

(4) Ha a legfőbb ügyészség a perben szakmai véleményét kifejtette, a Kúria a felülvizsgálati határozatot megküldi a legfőbb ügyészségnek.

2. Perújítás

127. §

[A perújítási eljárás szabályai]

(1) A jogerős ítélet és az eljárást érdemben lezáró határozat ellen a polgári perrendtartás szabályai szerint van helye perújításnak.

(2) A bíróság a perújítási kérelmet visszautasítja, ha

a) az alapeljárásban hozott jogerős ítélettel a bíróság a közigazgatási cselekményt új eljárásra utasítás nélkül hatályon kívül helyezte vagy megsemmisítette;

b) a perújítást törvény kizárja.

(3) A munkavállaló nem követelheti jogviszonyának helyreállítását és az eredeti munkakörben vagy munkahelyen történő továbbfoglalkoztatását, ha közszolgálati jogviszony megszüntetése ellen hat hónap eltelte után kezdeményez perújítást. A munkavállaló a perújítási kérelem benyújtását megelőző hat hónapon túli időre munkabér-követelést sem támaszthat.

(4) Ha a közigazgatási szervet új eljárásra utasító jogerős bírósági ítélet ellen a fél perújítási kérelmet terjesztett elő, a perújítási eljárás megindításáról az első fokú bíróság értesíti az új eljárásra utasított közigazgatási szervet, amely a megismételt eljárást a bíróság ilyen irányú kezdeményezése esetén felfüggeszti, egyébként felfüggesztheti.

3. Az alkotmányjogi panasz esetén követendő eljárás

128. §

[A Kúria eljárásának szabályai]

(1) Az alkotmányjogi panasz esetén követendő eljárásra a polgári perrendtartás szabályait az e §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) Ha az Alkotmánybíróság a bíróság határozatát megsemmisítette, a Kúria – a (3) bekezdésben foglalt kivétellel – az első vagy a másodfokon eljáró bíróságot új eljárásra utasítja, vagy a felülvizsgálati kérelem tárgyában új határozat hozatalát rendeli el. A Kúria az új eljárásra utasítást mellőzi, ha a jogsérelem utólagos orvoslására nincs lehetőség.

(3) Ha az Alkotmánybíróság a bírósági határozattal együtt az azzal elbírált közigazgatási cselekményt is megsemmisítette, a Kúria az Alkotmánybíróság határozatának egyidejű megküldése mellett a megsemmisített döntést hozó közigazgatási szervet értesíti a szükséges intézkedések megtétele érdekében, és erről a panasz indítványozóját is tájékoztatja.

ÖTÖDIK RÉSZ

KÜLÖNÖS KÖZIGAZGATÁSI PEREK ÉS EGYÉB KÖZIGAZGATÁSI BÍRÓSÁGI ELJÁRÁSOK

XXII. Fejezet

Mulasztási per

129. §

[A mulasztási per alapja és eljárási szabályai]

(1) A közigazgatási szerv közigazgatási cselekmény megvalósítására vonatkozó, jogszabályban, általános hatályú rendelkezésben, vagy közigazgatási szerződésben rögzített kötelezettségének elmulasztása (a továbbiakban: mulasztás) miatti perben e törvény rendelkezéseit az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A bíróság egyszerűsített perben jár el.

130. §

[Az eljárás megindítása]

(1) A keresetlevelet a mulasztás orvoslását szolgáló közigazgatási eljárás eredménytelenségéről való tudomásszerzéstől vagy a mulasztás orvoslására hatáskörrel rendelkező szerv mulasztása esetén az intézkedésére nyitva álló határidő elteltétől számított kilencven napon belül kell a bíróságnál benyújtani.

(2) A mulasztás orvoslására hatáskörrel rendelkező szerv hiányában a keresetlevelet a közigazgatási cselekmény megvalósítására nyitva álló határidő leteltétől számított egy éven belül kell a bíróságnál benyújtani.

(3) A keresetlevél az általános követelményeken túlmenően tartalmazza, hogy

a) a felperes mikor, milyen ügyben fordult a közigazgatási szervhez,

b) a mulasztó közigazgatási szerv azon eljárási cselekményeinek megjelölését, amelyekre a felperes tudomása szerint sor került,

c) a közigazgatási szerv eljárási, határozathozatali vagy feladat-ellátási kötelezettségét megalapozó jogszabályok és körülmények megjelölését,

d) a mulasztás megállapíthatóságának okait,

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

e) a mulasztás orvoslását szolgáló eljárás kezdeményezésére való utalást, és a mulasztás orvoslását szolgáló eljárás azon eljárási cselekményének megjelölését, amely a kérelmező tudomására jutott.

(4) A tevékenység megvalósulásának helye a mulasztó közigazgatási szerv székhelye.

131. §

[A keresetlevél visszautasítása]

(1) A bíróság a keresetlevelet akkor is visszautasítja, ha a felperes a mulasztás orvoslására jogszabályban meghatározott eljárást nem merítette ki.

(2) Nincs helye a keresetlevél visszautasításának, ha a mulasztás orvoslására hatáskörrel rendelkező közigazgatási szerv eljárási kötelezettségének nem tett eleget.

132. §

[Ítélet]

Ha a bíróság a mulasztást megállapítja, a mulasztó szervet kötelezi az elmulasztott cselekmény megvalósítására. Ha a bíróság teljesítési határidőt nem állapít meg, a cselekményt az elmulasztott cselekményre irányadó jogszabályi határidőn, ennek hiányában harminc napon belül kell megvalósítani.

XXIII. Fejezet

A nem közigazgatási szerv ellen indított közigazgatási perek

133. §

[E fejezet alkalmazási köre]

(1) A közigazgatási szerv felperesként az e fejezetben szabályozott perben érvényesítheti

a) az általa kötött közigazgatási szerződésből származó igényét, vagy

b) a vele közszolgálati jogviszonyban álló vagy állt természetes személlyel szemben a közszolgálati jogviszonyból származó igényét.

(2) A nem közigazgatási szerv ellen indított közigazgatási perre e törvény rendelkezéseit az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

134. §

[Keresetindítás]

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

- (1) Alperes az a természetes személy vagy jogi személy, szervezet, akivel szemben a közigazgatási szerv követelést érvényesít.
- (2) Az alperes elektronikus kapcsolattartásra akkor köteles, ha az elektronikus ügyintézésről szóló törvény így rendelkezik.
- (3) A keresetlevelet a munkavégzés kinevezésben meghatározott helye, illetve a közigazgatási szerződés teljesítésének helye szerinti bíróságon kell benyújtani.
- (4) A keresetlevelet a perben érvényesített igényt megalapozó kötelezettségszegésről való tudomásszerzés időpontjától számított kilencven napon, de legkésőbb a kötelezettségszegés időpontjától számított három éven belül kell benyújtani.
- (5) Ha törvény a kötelezettségszegéssel kapcsolatban megelőző eljárás lefolytatását írja elő, a keresetlevelet az eljárást befejező döntés felperessel való közlésétől számított harminc napon belül kell benyújtani.
- (6) Az e fejezet szerint indult per az azonos felek között az általános szabályok szerint folyamatban lévő perhez egyesíthető, ha tárgyak egymással összefügg.
- (7) A keresetlevelet a bíróság közli az alperessel, egyidejűleg a figyelmezteti az írásbeli ellenkérelem benyújtásának, illetve a tárgyalás elmulasztásának következményeire, továbbá tájékoztatja a kereset elismerésének lehetőségéről és annak következményeiről.

135. §

[Ellenkérelem]

- (1) Az alperes a keresetlevél közlésétől számított huszonegy napon belül kell írásbeli ellenkérelmet benyújtania, amely a kereset elismerését, vagy az eljárás megszüntetésére irányuló alaki védekezést, illetve érdemi védekezést tartalmaz. Az ellenkérelemben elő kell adni az annak alapjául szolgáló tényeket és ezek bizonyítékait.
- (2) Az alperes indokolt – a határidő lejártá előtt a bíróságra beérkezett – kérelmére a bíróság az írásbeli ellenkérelem benyújtására rendelkezésre álló határidőt legfeljebb nyolc nappal meghosszabbíthatja.
- (3) Az alperes az ellenkérelemben kérheti tárgyalás tartását.
- (4) Ha az alperes írásbeli ellenkérelmet nem nyújt be, a benyújtott írásbeli ellenkérelmében csak a keresetet általánosságban vitató nyilatkozatot tesz, vagy a keresetben foglaltakat teljes egészében elismeri, a bíróság hivatalból, tárgyaláson kívül az alperessel közölt kereseti kérelemben foglaltaknak megfelelően határoz, kivéve, ha az eljárás megszüntetésének van helye.

136. §

[A megelőző közzolgálati jogorvoslati eljárást lefolytató testület határozatával szembeni kereset]

(1) A közigazgatási szerv a megelőző közszolgálati jogorvoslati eljárást lefolytató testület határozatát az ellenérdekű féllel szemben benyújtott keresetlevéllel, e fejezet szabályai szerint támadhatja meg.

(2) A bíróság a megelőző közszolgálati jogorvoslati eljárást lefolytató testület határozatát

a) megsemmisíti és a megelőző közszolgálati jogorvoslati eljárást lefolytató testületet új eljárásra kötelezi, ha az nem volt szabályszerűen megalakítva vagy a határozat meghozatalában kizárt személy vett részt,

b) a jogsértéssel érintett részben megsemmisíti, és a megelőző közszolgálati jogorvoslati eljárást lefolytató testületet szükség esetén új eljárásra kötelezi, ha a testület hatáskörét túllépte, illetve hatáskörének hiányát jogsértően állapította meg.

(3) A bíróság a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel érdemben dönt.

XXIV. fejezet

Köztestületi felügyeleti per

137. §

[A köztestületi felügyeleti per alapja és eljárási szabályai]

(1) A köztestület felett törvényességi felügyeletet gyakorló közigazgatási szerv vagy ügyészség (a továbbiakban együtt: a köztestület felett törvényességi felügyeletet gyakorló szerv) által az eredménytelen törvényességi felhívást követően indított perre e törvény szabályait az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A keresetlevelet a felhívásban meghatározott határidő eredménytelen elteltétől számított harminc napon belül, a bíróságnál kell benyújtani.

(3) A bíróság egyszerűsített perben jár el.

138. §

[Ítélet]

(1) Ha a bíróság az indítványban állított jogsértést megállapítja, az e törvény szerint általánosan alkalmazható jogkövetkezmények mellett

a) a működés jogszerűségének helyreállítása érdekében elrendelheti a választásra jogosult szerv összehívását,

b) a jogsértő köztestületi szerv vagy tisztségviselő tevékenységét felfüggesztheti, illetve

c) a köztestület működése törvényességének biztosítására és ellenőrzésére felügyelőbiztost rendelhet ki.

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

(2) Az e törvény általános szabályai szerinti és az (1) bekezdésben meghatározott jogkövetkezményeket a bíróság együttesen is alkalmazhatja.

(3) A bíróság az (1) bekezdés szerinti jogkövetkezményeket akkor is alkalmazhatja, ha a törvényességi felügyeleti szerv az általános szabályok szerint indított perben érdekeltként erre irányuló kérelmet terjeszt elő.

139. §

[Felügyelőbiztos kirendelése]

(1) A köztisztület felett törvényességi felügyeletet gyakorló szerv a felügyelőbiztos személyére a keresetlevélben javaslatot tehet. E javaslat a bíróságot nem köti.

(2) Felügyelőbiztosként nem rendelhető ki az, aki a köztisztületben tisztséget nem viselhet, valamint az sem, akit az alperes köztisztületi szerv közvetlenül irányít. A felügyelőbiztos e jogkörében végzett tevékenysége során, azzal összefüggésben nem utasítható, e tevékenységéért vele szemben hátrányos köztisztületi jogkövetkezmény nem alkalmazható.

(3) A felügyelőbiztost kirendelő bíróság a jogszerűség helyreállítására határidőt állapít meg, meghatározza a felügyelőbiztos feladatait, szükség esetén – a felügyelőbiztos felmentésével vagy anélkül – új felügyelő biztost rendel ki.

(4) A felügyelőbiztos tevékenységéről és annak eredményéről tájékoztatja a kirendelő bíróságot és a törvényességi ellenőrzést gyakorló szervet. A felügyelőbiztos költségtérítését a bíróság állapítja meg, és a felügyelt köztisztületi szerv viseli.

XXV. fejezet

Az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének vizsgálatára irányuló, valamint a helyi önkormányzat jogalkotási kötelezettségének elmulasztása miatti eljárások

140. §

[Általános szabályok alkalmazása]

(1) E törvény rendelkezéseit az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének vizsgálatára irányuló, valamint a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettségének elmulasztása miatti eljárásokban az e fejezetben foglalt eltérésekkel, a normakontroll sajátosságaira figyelemmel kell alkalmazni.

(2) E fejezet alkalmazásában önkormányzati rendelet a helyi önkormányzat képviselőtestületének közjogi szervezetszabályozó eszköze is.

141. §

[Indítvány]

- (1) Az eljárást indítvánnyal kell megindítani, amelyre a keresetlevél szabályait az e §-ban meghatározott eltéréssel kell alkalmazni.
- (2) Az indítványban kizárólag az e fejezetben szabályozott kérelem terjeszthető elő.
- (3) Az eljárást törvény által erre feljogosított szerv indítványozhatja. Az indítványt a Kúriánál kell benyújtani.
- (4) Az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének vizsgálatára irányuló indítvány tartalmazza
 - a) a Kúria által vizsgálandó önkormányzati rendeletet,
 - b) az önkormányzati rendelet jogszabálysértőnek talált rendelkezésének megjelölését,
 - c) azon jogszabályi rendelkezés megjelölését, amelyet az önkormányzati rendelet sért,
 - d) annak okát, hogy az indítványozó az adott rendelkezést miért tartja jogszabálysértőnek.
- (5) A helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettség elmulasztásának megállapítására irányuló indítvány tartalmazza
 - a) azon törvényi rendelkezés megjelölését, amely alapján a helyi önkormányzat jogalkotási kötelezettsége fennáll,
 - b) annak okát, hogy az indítványozó miért tartja a jogalkotási kötelezettség elmulasztását megállapíthatónak,
 - c) a jogalkotási kötelezettség elmulasztásával összefüggő, a mulasztás elbírálásához szükséges önkormányzati rendeletet.

142. §

[Bírói indítvány]

Ha a bíróságnak az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során önkormányzati rendelet olyan rendelkezését kell alkalmaznia, amelynek más jogszabályba ütközését észleli, a bírósági eljárás felfüggesztése mellett a Kúriánál indítványozza az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének vizsgálatára irányuló eljárást. A bírósági eljárást felfüggesztő végzés ellen nincs helye panasznak.

A verzió

143. §

[Indítvány egyéni jogsérelem miatt]

(1) Az e fejezet szerinti eljárások megindítására az is jogosult, akinek jogát vagy jogos érdekét az önkormányzati rendelet vagy annak rendelkezése sérti. Az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének vizsgálatára irányuló eljárás az önkormányzati rendelet hatályba lépésétől számított száznyolcvan napon belül indítható meg.

(2) Az indítványozó az (1) bekezdés szabályai szerint kérheti az elfogadott, de még hatályba nem lépett önkormányzati rendelet vagy annak rendelkezése más jogszabályba ütközésének vizsgálatát is.

(3) Az indítványt a törvényességi felügyeleti szervnél kell benyújtani, amely azt szakmai állásfoglalásával kiegészítve a benyújtásától számított harminc napon belül továbbítja a Kúriához.

VAGY:

B verzió:

143. §

[Indítvány egyéni jogsérelem miatt]

(1) Az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének vizsgálatára irányuló eljárás megindítására az önkormányzati rendelet hatályba lépésétől számított száznyolcvan napon belül az is jogosult, akinek jogát vagy jogos érdekét az önkormányzati rendelet vagy annak rendelkezése sérti.

(2) Az indítványozó az (1) bekezdés szabályai szerint kérheti az elfogadott, de még hatályba nem lépett önkormányzati rendelet vagy annak rendelkezése más jogszabályba ütközésének vizsgálatát is.

(3) Az indítványt a törvényességi felügyeleti szervnél kell benyújtani, amely azt szakmai állásfoglalásával kiegészítve a benyújtásától számított harminc napon belül továbbítja a Kúriához.

C verzióban ez a § nem szerepel.

144. §

[A Kúria eljárása]

(1) Az eljárás megindításáról az érintett helyi önkormányzatot a Kúria értesíti az indítvány egyidejű megküldésével. A helyi önkormányzat az indítványban foglaltakkal kapcsolatban harminc napon belül nyilatkozatot terjeszthet elő.

- (2) Az alapvető jogok biztosa személyesen is eljárhat.
- (3) A Kúria az indítványt tárgyaláson kívül bírálja el, indokolt esetben dönthet az indítvány tárgyaláson történő elbírálásáról.
- (4) A Kúria az indítvány beérkezésétől számított kilencven napon belül dönt. E határidőt a Kúria indokolt esetben egyszer, legfeljebb harminc nappal meghosszabbíthatja.
- (5) Az e fejezetben szabályozott eljárásokban a felek saját költségüket maguk viselik.

145. §

[Ideiglenes alkalmazási tilalom]

- (1) A Kúria – az azonnali jogvédelemre vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazásával – kérelemre vagy hivatalból elrendelheti az önkormányzati rendelet alkalmazásának ideiglenes tilalmát.
- (2) Az önkormányzati rendelet vagy annak rendelkezése alkalmazásának ideiglenes tilalmát elrendelő végzést az önkormányzati rendelet kihirdetésére irányadó szabályok szerint, valamint a hivatalos lapban közzé kell tenni. A Kúria a végzés közzététele iránt soron kívül intézkedik.
- (3) Az ideiglenes alkalmazási tilalommal érintett önkormányzati rendelet vagy annak rendelkezése nem alkalmazható az ügydöntő határozat közzétételét követő napig.
- (4) Ha a Kúria ideiglenes alkalmazási tilalmat rendelt el, az eljárási határidő nem hosszabbítható meg.

146. §

[A Kúria döntései]

- (1) A Kúria az indítvány érdemében határozattal, az eljárás során felmerült minden más kérdésben végzéssel dönt. A határozatra az ítéltre vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.
- (2) A Kúria az önkormányzati rendelet vitatott rendelkezésével szoros összefüggésben álló rendelkezésének más jogszabályba ütközését is vizsgálhatja.
- (3) Ha az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközése, vagy a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettségének elmulasztása nem állapítható meg, a Kúria az indítványt elutasítja.
- (4) Ha a Kúria megállapítja, hogy az önkormányzati rendelet vagy annak valamely rendelkezése más jogszabályba ütközik,
 - a) az önkormányzati rendeletet vagy annak rendelkezését megsemmisíti, vagy

b) a hatályon kívül helyezett önkormányzati rendelet vagy rendelkezése más jogszabályba ütközését állapítja meg.

(5) Ha a Kúria megállapítja, hogy a helyi önkormányzat a törvényen alapuló jogalkotási kötelezettségét elmulasztotta, határozatában határidő tűzésével elrendeli, hogy a helyi önkormányzat a jogalkotási kötelezettségének tegyen eleget.

147. §

[A Kúria döntésének közzététele és hatálya]

(1) A Kúria soron kívül intézkedik határozatának a hivatalos lapban történő közzététele iránt, továbbá határidő tűzésével elrendeli, hogy a határozat közzétételére az önkormányzati rendelet kihirdetésével azonos módon is kerüljön sor.

(2) A Kúria gondoskodik határozatának a honlapján történő közzétételéről.

(3) A megsemmisített önkormányzati rendelet vagy annak rendelkezése a bíróság határozatának a hivatalos lapban való közzétételét követő napon hatályát veszti, és e naptól nem alkalmazható, a kihirdetett, de hatályba nem lépett jogszabály, vagy annak rendelkezése pedig nem lép hatályba.

(4) A bíróság az önkormányzati rendelet vagy annak rendelkezése hatályvesztésének időpontját a (3) bekezdéstől eltérően állapíthatja meg, ha ezt a jogbiztonság vagy a rendelet hatálya alá tartozó jogalanyok különösen fontos érdeke indokolja.

(5) A Kúria határozata mindenkire nézve kötelező.

148. §

[Általános alkalmazási tilalom]

(1) Ha az önkormányzati rendelet vagy rendelkezésének megsemmisítésére, illetve más jogszabályba ütközésének megállapítására bírói indítvány alapján került sor, a megsemmisített önkormányzati rendelet, illetve annak rendelkezése nem alkalmazható a bíróság előtt folyamatban lévő egyedi ügyben, valamint valamennyi, a megsemmisítés időpontjában valamely bíróság előtt folyamatban lévő egyedi ügyben.

(2) A bíróság az általános alkalmazási tilalom elrendelését mellőzheti, ha azt a közérdek védelme, a jogbiztonság vagy az érintett személyek különösen fontos érdeke indokolja.

149. §

[A jogalkotási kötelezettség elmulasztása miatti eljárás különös szabályai]

(1) A helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettségének elmulasztása miatti eljárást a törvényességi felügyeleti szerv indítványozhatja.

(2) Ha a Kúria a törvényességi felügyeleti szerv újabb indítványa alapján indult eljárásában azt állapítja meg, hogy a helyi önkormányzat jogalkotási kötelezettségének a Kúria

határozatában kitűzött határidőn belül nem tett eleget, határozattal elrendeli, hogy a törvényességi felügyeleti szerv vezetője a rendeletet a helyi önkormányzat nevében alkossa meg. A rendeletpótlást elrendelő határozat hivatalos lapban történt közzétételét követően a helyi önkormányzat a jogalkotási kötelezettség elmulasztását nem orvosolhatja.

(3) A Kúria határozata a törvényességi felügyeleti szervre és a helyi önkormányzatra kötelező.

XXVI. fejezet

A bírósági határozat teljesítésének kikényszerítésére irányuló eljárás

150. §

[A jogerős bírósági határozat végrehajtásának elmaradása]

(1) Ha a közigazgatási szerv a teljesítési határidőn belül nem tett eleget a bíróság határozatában foglaltaknak, a felperes vagy az érdekelt a teljesítési határidő elteltétől számított kilencven napon belül a teljesítés kikényszerítése érdekében kérelemmel fordulhat a bírósághoz.

(2) A kérelem alapján a bíróság tizenöt napon belül határidő tűzésével felhívja a közigazgatási szervet arra, hogy teljesítse a határozatban foglaltakat vagy adjon magyarázatot az ítéletben foglaltak teljesítésének elmaradására, a magyarázatot alátámasztó iratok egyidejű megküldése mellett.

(3) Ha a közigazgatási szerv a határozatban foglaltakat teljesíti, a bíróság az eljárást megszünteti és a közigazgatási szervet a kérelmező költségeinek megtérítésére kötelezi.

(4) Ha a közigazgatási szerv nem ad magyarázatot, vagy az nem alapos, a bíróság a mulasztó közigazgatási szervet – a kérelmező költségeinek megtérítésére kötelezése mellett – teljesítési bírsággal sújtja és

- a) a mulasztó közigazgatási szervvel azonos hatáskörű szervet jelöl ki a közigazgatási cselekmény soron kívüli elvégzésére, egyúttal a mulasztó közigazgatási szervet ezen eljárás költségeinek viselésére kötelezi;
- b) a mulasztó szerv törvényességi felügyeleti szervét felhatalmazza a mulasztás pótlására a mulasztó szerv költségére, ha a pert a törvényességi felügyeleti szerv indította vagy abban érdekeltként részt vett; vagy
- c) az a) és b) pontban foglalt jogkövetkezmény alkalmazhatóságának hiányában, ha azt az ügy jellege és a rendelkezésre álló adatok lehetővé teszik, ideiglenes intézkedést hoz, amely a mulasztás orvoslásáig hatályos.

(5) A teljesítési bírság összege az ügy körülményeihez és a mulasztás súlyához igazodóan százezer és tízmillió forint között állapítható meg.

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

(6) A teljesítési bírságot kiszabó végzés ellen három napon belül terjeszthető elő panasz. A panaszról a bíróság tizenöt napon belül dönt.

(7) A teljesítési bírságot a bíróság ismételten kiszabhatja, ha a mulasztás ésszerű időn belül nem került pótlásra. Az ismételten mulasztó közigazgatási szerv vezetőjét a bíróság az ügy súlyához és a mulasztás körülményeihez igazodó mértékű pénzbírsággal sújthatja.

(8) A teljesítési bírságra egyebekben a rendbírságra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

XXVII. Fejezet

Kijelölési eljárás

151. §

[Az eljáró közigazgatási szerv kijelölése hatásköri vitában]

(1) Ha ugyanazon közigazgatási cselekményre nézve több közigazgatási szerv állapította meg hatáskörét, vagy annak hiányát, és utóbbi miatt a közigazgatási hatósági eljárás nem indulhat meg, vagy nincs folyamatban, az érintett közigazgatási szervek közötti egyeztetés eredménytelensége esetén a felsőbbbírástól a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező szerv soron kívüli kijelölése kérhető.

(2) A kijelölés iránti kérelmet a felsőbbbírásnál a hatásköri vitában érintett közigazgatási szerv, illetve az a személy terjesztheti elő, akinek jogával, jogos érdekével kapcsolatban a hatásköri vita kialakult.

(3) A kijelölés tárgyában a felsőbbbírság három hivatásos bíróból álló tanácsban, a kérelem előterjesztésétől számított harminc napon belül végzéssel dönt.

(4) A kijelölési eljárást befejező végzés ellen perorvoslatnak nincs helye.

HATODIK RÉSZ

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

152.§

[Felhatalmazó rendelkezések]

Felhatalmazást kap az igazságügyért felelős miniszter, hogy rendeletben állapítsa meg

a) a keresetlevél benyújtását szolgáló formanyomtatványra vonatkozó szabályokat;

b) a közigazgatási perben és az egyéb közigazgatási bírósági eljárásban az elektronikus pervitel részletes szabályait.

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

153. §

[Hatálybalépés]

E törvény 2017. július 1-jén lép hatályba.

154.§

[Átmeneti rendelkezések]

Az átmeneti rendelkezésekről törvény rendelkezik.

Indokolás a közigazgatási perrendtartás tervezetéhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

I.

A közigazgatási eszköztár bővülése nyomán a közigazgatási perek hatályos szabályai már nem képesek azt a teljes körű jogvédelmet nyújtani, amelyet a jogállamiság és a hatalommegosztás alkotmányos elvei, továbbá az uniós jog megkövetel a közigazgatással szembeni jogvédelemre nézve. Ezt felismerve a Kormány a közigazgatási perrendtartás kodifikációjáról szóló 1011/2015. (I. 22.) Korm. határozatában felhatalmazást adott a közigazgatási perrendtartás koncepciójának kidolgozására.

A kodifikációt előkészítő munka előzte tehát meg, amelynek keretében sor került a közigazgatási perjog egész normaanyagának, így a polgári perrendtartás szabályainak és a különböző ágazati jogszabályok sokaságának átfogó elemzésére, valamint a hozzájuk kapcsolódó bírói gyakorlat és joggyakorlat-elemző csoporti vélemények vizsgálatára. Része volt az elméleti alapozásnak több európai állam perjogi törvényének tanulmányozása, a kodifikáció során irányadó európai joganyag és a megszívlelendő ajánlások számbavétele, végül, de nem utolsó sorban a magyar közigazgatási perjogi hagyományok, elsősorban az 1896. évi XXVI. törvénycikk szabályainak felelevenítése.

II.

A Kormány 2015. május 13-i ülésén megtárgyalta és elfogadta a közigazgatási perrendtartás koncepciójáról szóló jelentést és a 1352/2015. (VI.2.) Korm. határozatában felhívta az igazságügyi minisztert, hogy készítsen előterjesztést a közigazgatási perrendtartásról szóló törvény tervezetéről a közigazgatási perrendtartás kodifikációjáról szóló 1011/2015. (I. 22.) Korm. határozat alapján létrehozott Közigazgatási Perjogi Kodifikációs Bizottság részvételével.

A kodifikációs munka vezérfonala a hatékony jogvédelem elvének minél szélesebb körű érvényre juttatása. Ez jelenti egyrészt a jogvédelem hézagmentességének biztosítását, tehát azt, hogy a közigazgatás által okozott jogsérelmek a közigazgatás cselekvésének formájától függetlenül bíróság elé vihetők legyenek, és hogy e cselekvések törvényességének vizsgálatához igazodó eljárási szabályok kerüljenek kialakításra. A jogvédelem hatékonyságához szükség van a fegyveregyenlőséget megteremtő szabályokra is, számos esetben a felek jogait és kötelezettségeit, és ezzel összefüggésben a bíróság szerepét a polgári perjogtól eltérően szükséges meghatározni. Nagyon fontos, hogy időben is hatékony legyen a jogvédelem: olyan szabályokra van szükség, amelyek minél koncentráltabb pertitelt tesznek lehetővé és minél több lehetőséget adnak a bíróság általi végérvényes rendezésre. Ugyanakkor kerülendő a bírósági eljárás másodfokú közigazgatási szervi eljárássá válása.

III.

A közigazgatási jog normarendszere alapvetően eltér a polgári és a büntetőjog körében megszokottól, ahol viszonylag korán kialakultak az átfogó jellegű anyagi jogi kódexek, illetőleg sor került az eljárási szabályok egyetlen törvényben való összefoglalására. Ezzel szemben a közigazgatási jogban mindmáig nem jött létre az anyagi jog egészére kiterjedő kódex, ami az általános perjogi szabályok továbbfejlesztésének sok tekintetében akadályát is jelenti. Akadályt jelentett az is, hogy a perjogi szabályokat illetően – részben az anyagi jog kodifikálatlansága miatt – alapvetően az a szemlélet hatotta át a jogrendszert, hogy a közigazgatási per csupán egy különös polgári per. Ma már azonban szinte minden európai országnak van közigazgatási perjogi törvénye, ami egyértelművé teszi, hogy a közigazgatási per jog egy olyan sajátos terület, amelyet önálló törvényben kell szabályozni.

A rendszerváltozás kapcsán elmaradt a közigazgatási bíráskodás rendszerének ilyen módon való kialakítása. Az 1991. évi XXVI. törvény csak ideiglenes jelleggel nyitotta meg a közigazgatási bírói utat. Ezt az adósságot kívánja ez a törvény most törleszteni. Az elmúlt huszonöt évben az ideiglenes keretek között a bírói gyakorlat és a jogalkotó által folyamatosan alakított perjogi rendszert alapvetően fenntartja a törvény, és azt egy magasabb absztrakciós szintre emelve megkísérli alkalmassá tenni arra, hogy szabályai a koncentrált és hatékony bírói jogvédelem biztosítására a közigazgatás valamennyi cselekvésével szemben alkalmasak legyenek. Ez a modell természetesen csak úgy töltheti be a szerepét, ha sikerül a valóban indokolt körre visszaszorítani az általános szabályoktól eltérő különös perjogi rendelkezéseket. Ennek érdekében a törvény rögzíti elsődlegességét és meghatározza azon jogintézményeket, amelyek szabályaitól más törvény eltérhet.

IV.

A végleges, átfogó megoldás létrehozása során természetesen szükséges több ponton meghaladni az 1991-ben ideiglenesen kialakított szabályozást.

Az egyik legfontosabb változás a bírói út kiszélesítése a közigazgatási jogvita fogalmának meghatározásán keresztül. E generálklauzula rugalmas kereteket biztosít a hézagmentes jogvédelem megvalósításához. A közigazgatási szervek közigazgatási jog által szabályozott cselekményeinek és mulasztásainak törvényességével kapcsolatos jogviták könnyebb beazonosítása érdekében a jogalkalmazókat a törvény egy példálózó felsorolással is segíti.

További fontos változás a büntető és polgári ítélezésben már bevett differenciált hatáskör-telepítés bevezetése. Az ügyek súlya, bonyolultsága és gyakorisága szerint szükséges megosztani az elsőfokú hatásköröket a közigazgatási bíróságok között. Meg kell határozni azon kiemelt ügyek körét, amelyek egy magasabb bírósági fórum előtt indulnak (az országos illetékességgel eljáró, a Kormány irányítása alatt nem álló közigazgatási szervek tevékenységével kapcsolatos közigazgatási perek, a gyülekezési jog gyakorlásával kapcsolatos közigazgatási perek, a köztisztviselőkkel kapcsolatos perek és egyes választási jogviták). A közigazgatási felsőbíróság létesítését e szempontok indokolják: a speciális szakértelmet igénylő ügyek egy fórumhoz telepítése lehetőséget teremtene a specializációra, ezáltal az ítélezési tevékenység szakmai színvonalának emelésére és gyorsítására. A felsőbíróság elsőfokú hatáskörei mellett fellebbviteli fórumként is működne, kizárólagosan illetékes lenne a

közigazgatási és munkaügyi bíróságok határozataival kapcsolatos fellebbviteli eljárások lefolytatására.

A törvény a szakmaiság emelése érdekében visszaállítja a tanácsban való eljárás elsődlegességét. Közben azonban tekintettel van az ügyek eltérő súlyára is, ezért az eredeti egyesbírói hatáskörök a kisebb nehézségű ügyek bizonyos csoportjainál megmaradnak és a tanács is elrendelheti az egyesbírói elintézt.

Az időbeli hatékonyság javítását szolgálják egyrészt az azonnali jogvédelmi eszközök differenciált rendszerének kialakítása a jelenlegi bírói gyakorlat alapulvételével, másrészt az új tényekre és bizonyítékokra való hivatkozás korlátozása révén a bizonyítás lehetőségének szűkítése annak érdekében, hogy a tényállás megállapításának elsődleges helye a közigazgatási szerv pert megelőző eljárása legyen, harmadrészt a megváltoztatási jogkör elsődlegessé tétele. Ha az ügy természete lehetővé teszi és a tényállás tisztázott, a szabályozásnak lehetőséget kell teremtenie a bíró számára arra, hogy megváltoztassa a jogszabálysértő közigazgatási döntést. Szintén az időbeli hatékonyságot szolgálja a perbeli egyezség újragondolása. Fontos tudatosítani, hogy nem a közigazgatási tevékenység törvényességéről egyezkednek a felek, hanem az okozott jog- és elsősorban érdeksérelmek orvoslásának lehetséges megoldásairól. Külföldön egyre nagyobb sikerrel alkalmazzák több országban ezt az eszközt, a lehetőséget a magyar szabályoknak is – természetesen megfelelő keretek között – biztosítani kell, hogy a jövő bíráskodását alakíthassa. Az egyezségek elérése érdekében a közvetítés is bekerül a perjogi eszköztárba.

A jogorvoslati rendszer átalakítása is szükségessé vált a gyakorlati tapasztalatok alapján. Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (7) bekezdése alapján a jogorvoslathoz való jog olyan alapvető jog, mely szerint mindenkinek joga van jogorvoslattal élni a jogát vagy jogos érdekét sértő bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen. A jogállamiság egyik legfontosabb garanciája a jogorvoslathoz való jog, ez biztosítja, hogy a személyek a jogaikat és kötelezettségeiket érintő állami szervek által hozott döntésekkel szemben más illetékes hatósághoz vagy bírósághoz fordulhasson jogvédelemért. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint egyfokú jogorvoslat biztosítása elégséges, mivel a szintek számát az Alaptörvény nem írja elő, így az, hogy egy döntéssel szemben hány fokú jogorvoslati szint áll rendelkezésre a törvényi szabályozáson múlik. A közigazgatási per tipikusan megelőző eljárást (ez általában fellebbezési eljárás, de lehetséges fenntartói vagy egyéb jogorvoslati belső eljárás is) követő jogorvoslati eljárás, amely a közigazgatás tevékenységének törvényességi felülvizsgálatára szolgál. Teljesíti a jogorvoslathoz való jog összes kritériumát, a független és pártatlan elbírálást, ha kereseti kérelmet nyújthat be mindenki, akinek jogát vagy jogos érdekét hatósági vagy más közigazgatási döntés sérti. A perorvoslat a jogorvoslathoz való jog egy szűkebb területe, mely a bírósági határozatok megtámadhatóságára vonatkozik. A jogalkotó a közigazgatási döntés egyfokú bírósági vizsgálatával teljesítette alkotmányos kötelezettségét a jogorvoslati jog tekintetében, így a perorvoslatok köre is szűkíthető. A jogos és igazságos döntés nem az eljáró bíróságok számától, hanem az eljárás minőségétől függ elsősorban.

Ennek ellenére a bírósági döntés ellen is biztosít rendes jogorvoslatot a törvény: az ítéletek fellebbezettel, a végzések egy része panasszal támadható. Annak érdekében, hogy valóban

csak indokolt esetekben foglalkozzon a fellebbviteli bíróság a perorvoslati kérelmekkel, a fellebbviteli kérelem előterjesztése szűrőn keresztül lehetséges: a fellebbviteli bíróság a törvényben meghatározott szempontok valamelyikének megfelelő kérelmeket fogadja csak be, a befogadást megtagadó döntése ellen perorvoslatnak nincs helye. Azokban az ügyekben, ahol megelőző eljárásra nem került sor, a jogorvoslatihoz való jog érvényesülése érdekében nincsen szűrő. A végzések elleni panaszoknál sincsen szűrő. A perhatékonyság elve miatt a törvény a perorvoslati eljárások terjedelmét a jogszabálysértések vizsgálatára koncentrálja, emellett gátolja lehetséges perelhúzó magatartásokat. A perorvoslati eljárások során az új jogalapra vagy tényre való hivatkozás kizárt vagy csak korlátozottan lehetséges. A törvény rendes perorvoslatok mellett (fellebbvitel, panasz) tartalmaz rendkívüli perorvoslati eljárásokat, a felülvizsgálatot és a perijítást.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a rendkívüli jogorvoslati, illetve perorvoslati eljárások opcionálisak abból a szempontból, hogy meglétük nem alkotmányos követelmény, hanem a törvényi szabályozás által nyújtott többlet.

Ami a Kúria joggyakorlatot egységesítő feladatát illeti, az Alaptörvény 25. cikkének (3) bekezdése rögzíti, hogy a bíróságok jogalkalmazásának egységét a Kúria biztosítja, valamint azt is, hogy a Kúria a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. Ennek alapján megállapítható, hogy az Alaptörvény szövege kijelöli a Kúria kötelezettségét a jogalkalmazás egységességének biztosításával összefüggésben, ugyanakkor ennek eszközeit – a jogegységi határozatot leszámítva – részletesen nem nevesíti. Az Alkotmánybíróság 42/2004. (XI. 9.) AB határozat indokolásában megállapította, hogy: „(...) A jogalkalmazás egységességének biztosítása érdekében többféle alkotmányos megoldás lehetséges az igazságszolgáltatás rendszerén belül.” Ezen elvi megállapítást a 11/2015. (V. 14.) AB határozat is idézi, amely áttekintve a hatalommegosztás elvével és az Alaptörvény 25. cikkében foglalt követelményével kapcsolatos gyakorlatát, szintén rögzíti, hogy „[30] (...) a Kúriának a jogegységesítő funkció maradéktalan betöltése érdekében széleskörű jogosítványai vannak.” A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 24. § (1) bekezdése sorolja fel a Kúria hatásköreit, e körben kerül nevesítésre többek között a felülvizsgálati kérelmek elbírálása [b) pont], a jogegységi határozatok meghozatala [c) pont], a joggyakorlat-elemzés folytatása a jogerősen befejezett ügyekben, amelynek keretében feltárja és vizsgálja a bíróságok ítélkezési gyakorlatát [d) pont], valamint az elvi bírósági határozatok és az elvi bírósági döntések közzététele [e) pont]. A Bszi. 25. §-a meghatározza, hogy a Kúria az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében meghatározott feladatának ellátása körében jogegységi határozatokat hoz, joggyakorlat-elemzést folytat jogerősen befejezett ügyekben, valamint elvi bírósági határozatokat és elvi bírósági döntéseket tesz közzé. Ezek között a felülvizsgálat nem szerepel, sőt az alkotmánybírósági gyakorlat talaján állva a Bszi. 24. §-hoz kapcsolódó indokolása szerint a Kúria jogorvoslati fórumként bírálja el a felülvizsgálati kérelmet, míg ettől különválasztva szól a jogegység biztosításáért való felelősség köréről.

Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy a Kúria több jogosítvánnyal is rendelkezik a jogalkalmazás egységének biztosítására, ugyanakkor sem az Alaptörvényből, sem a Bszi.-ből nem következik, hogy ezen kötelezettségének alapját a felülvizsgálat jelentené. Sőt míg a Bszi. alapján egyértelmű, hogy a felülvizsgálatának elsődlegesen jogorvoslati jellege van és nincs

nevesítve a 25. §-ban felsorolt jogosítványok között, addig az Alkotmánybíróság 42/2004. (XI. 9.) AB határozatának idézett része külön rávilágít arra is, hogy a perjogi szabályok a jogegység biztosításának szempontjából legfeljebb kiegészítő jelleggel rendelkeznek. Minderre tekintettel a törvény a felülvizsgálat lehetőségét azon ítéletekre korlátozza, amelyek olyan perekben születtek, amelyeket megelőző közigazgatási eljárás nem előzött meg. Ezek tipikusan olyan jogviták, amelyek más jogterületekkel (közigazgatási szerződések – polgári jog, közszolgálati jogviták – munkajog) szoros kapcsolatot mutatnak. E területeket tehát különböző bíróságok művelik, itt a jogegység biztosításának szükségessége hatványozottan jelenik meg. Tipikus esetben a közigazgatási perrendtartás és a hatósági eljárások általános szabályai szerint a rendes perorvoslattal együtt már legalább háromfokú, fellebbezés esetén eleve négyfokú eljárásokra kerül sor. Ahol megelőző eljárásra nem került sor, ott a rendkívüli jogorvoslat harmadfokú eljárást jelent, így ez az érv is a felülvizsgálat lehetővé tétele mellett szól.

A Kúria fellebbviteli jogkörében eljárva az ügyek jelentős részében a felsőbbbíróság által hozott határozatok tekintetében fellebbviteli bírósággént fog eljárni. Ezekben az esetekben eleve nem lehetséges a felülvizsgálat, a jogalkalmazás egységességének biztosítását ezek a perorvoslati eljárások is előmozdítják. Ugyancsak a jogegységesítő szerepet szolgálja az ugró fellebbvitel jogintézménye is.

A bírói út kiszélesítése és a meglévő perjogi szabályok egységesítése egy olyan perjogi rendszer kialakítását teszi szükségessé, amelyben többféle pertípus kerül intézményesítésre. A Pp. jelenleg szabályozott, az egyedi határozatok vizsgálatára irányuló perek mellett megállapításra kerülnek perjogi szabályok a mulasztás miatti bírósági eljárásokra, illetve egyes speciális bírósági eljárásokra (pl. kijelölési eljárás). Ugyancsak szükség van olyan perjogi szabályokra, amelyek a közigazgatási jogviszonnyal kapcsolatos olyan perek kezelését teszik lehetővé, amelyekben a közigazgatási szerv nem alperesként, hanem felperesként lép fel, elsősorban a szerződéses jogviszonyokban jellemző ez. A teljes körű perjogi szabályozás és egyben a dereguláció okán a közigazgatási nemperes eljárás szabályai is a perrendtartásba kerülnek, egyszerűsített perként. Ez a tisztességes eljárás garanciáit is erősíti. Ugyanezen indokok miatt az önkormányzati rendeletalkotással kapcsolatos normakontroll-eljárások szabályai is a perrendtartásban nyernek elhelyezést, ami számos eljárást lassító eljárásjogi hiányosságot megszüntet.

Végül a szabályozás hatékony eszközöket teremt a jogerős bírói határozatok tényleges érvényesülése érdekében. A bíró az ítéletével szembeni engedetlenséget szankcionálhatja és az ítélet érvényesülése érdekében, ahol az ügy természete és körülményei lehetővé teszik, a más úton való teljesítés iránt intézkedhet.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

ELSŐ RÉSZ

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

I. Fejezet

Alapvető rendelkezések

A törvény hatálya

A közigazgatási perrendtartás tartalmazza a közigazgatási perek és egyéb közigazgatási bírósági eljárások szabályait, amelyek keretében a közigazgatási bíróság elbírálja a közigazgatási jogvitákat, és lefolytatja a hatáskörébe utalt egyéb eljárásokat. A törvény ehhez kapcsolódóan először hatályát szabályozza: a közigazgatási jogviták elbírálására a perrendtartás szabályait kell alkalmazni.

A perrendtartás lehetővé teszi, hogy törvény egyes közigazgatási jogvitákat a perrendtartás hatálya alól kivessen. Tekintettel arra, hogy hatásköri szabály generálklauzulán alapul, szükséges a törvény hatálya alól kivenni azokat a közigazgatási tevékenységgel kapcsolatos pereket, melyeket a jogalkotó nem a közigazgatási bíráskodáshoz kíván telepíteni. Ilyen bírósági eljárások pl. a távoltartással kapcsolatos jogviták, vagy a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának határozataival szembeni jogorvoslat.

A perrendtartás megalkotásával jogalkotói cél annak elérése, hogy közigazgatási bírósági eljárások szabályait a közigazgatási perrendtartás határozza meg, annak érdekében, hogy az eljárási szabályok világosak és átláthatóak maradjanak.

A bíróság feladata

Kifejezetten alapelvei rendelkezéseket a törvény nem tartalmaz, ehelyett a bíróság feladatain és a felek kötelezettségein keresztül rögzíti a közigazgatási bírósági eljárásban érvényesülő általános követelményeket. A hatalommegosztás elvének megfelelően kimondja, hogy a közigazgatási bírósági eljárás minden esetben kérelemre indul.

A bíróság legfontosabb feladatának a törvény a közös európai alkotmányos hagyományoknak megfelelően a hatékony jogvédelem biztosítását minősíti. A preambulum szerinti célmeghatározásra is fontos felhívni a figyelmet, ez „a közigazgatással szemben nyújtott jogvédelem és jogorvoslat biztosítása”. A közigazgatási bíróság eljárásának vagy közvetlenül, vagy legalább közvetve a közigazgatással szembeni jogvédelem biztosítására kell irányulnia, amely feltételezi egyrészt a közigazgatástól való elkülönülést (közigazgatási szervekkel nem hierarchikus jogviszonyban álló másik jogalany), másrészt jogot, amely védelemre szorul. Ennek részletszabályait bontják ki a perrendtartás szabályai.

A hatékony jogvédelem biztosításának feladatához társulnak olyan eljárási maximák, mint a tisztességes eljárás, a perkonzentráció és a költségtakarékosság. Az igazságos eljárás nem az

anyagi jogi igazság kiderítésére utal, hanem a természetes igazságosság azon elemeire, amelyek alapvetőek a bíróság függetlenségéhez, pártatlanságához, és a tisztességes eljáráshoz (senki nem lehet saját bírója, meghallgatáshoz való jog, fegyveregyenlőség). Az igazságosság tehát nem metafizikai fogalomként kerül nevesítésre, hanem annak a kifejezése, hogy a bíróság a perrendtartásban kifejezett garanciákat eljárása során betartja. A törvény deklarálja a bíróság kétirányú jogvédelmi feladatát: egyrészt a szubjektív jogvédelmet, amelyhez a rendelkezési elv társul, másrészt az objektív jogvédelmet, amely a rendelkezési elv áttöréseként a törvényben meghatározott kivételes esetekben a bíróság hivatalbóli eljárását teszi lehetővé. A hivatalbóliság szűk körben érvényesül, s nem érinti azt az alapelvet, hogy a bíróság csak kérelemre járhat el. A bíróság feladata a fegyveregyenlőség tényleges biztosítása is.

A felek kötelezettségei

A felek kötelezettségeiként a törvény az igazmondás, a jóhiszemű pervitel, a peranyag-szolgáltatás és a koncentrált pervitel kötelezettségét rögzíti. A perkoncentráció elvét a törvény részletesebben is kibontja, e körbe tartozik azon kötelezettség, hogy a tények és bizonyítékok szolgáltatása terén a feleknek törekedniük kell arra, hogy az eljárás egy tárgyaláson elbírálható legyen.

Közigazgatási jogvita

A közigazgatási tevékenység fogalma a perrendtartás egyik központi eleme, amelyen keresztül a törvény a bírói utat megnyitja. A közigazgatási tevékenység jogszerűségét és az egyéb, közigazgatási jogviszonnyal kapcsolatos jogvitát a bíróság közigazgatási perben bírálja el. A közigazgatási tevékenység egyik fogalmi elemeként a törvény meghatározza a közigazgatási szerv fogalmát, amely magában foglalja az államigazgatási szervek mellett az önkormányzati igazgatás szerveit, így a képviselőtestületet és szerveit, a polgármestert, a jegyzőt, a képviselőtestület bizottságait, a társulást, a polgármesteri hivatal (illetve közös hivatal) ügyintézőjét, a köztisztviselőket és az ún. kvázi közigazgatási szerveket, amelyeket törvény vagy kormányrendelet közhatalom gyakorlására jogosít fel, és ide sorolja a törvény a közintézeteket is. A második fogalmi elem a tevékenység közigazgatási jog általi szabályozottsága: ez teszi egyértelművé, hogy a más jogágak (pl. polgári jog, büntető eljárási jog vagy büntetés-végrehajtási jog, nemzetközi jog) területére tartozó cselekmények nem tartoznak e körbe. A harmadik fogalmi elem, hogy a közigazgatási tevékenység magába foglalja a közigazgatási cselekményt és annak elmulasztását is, így függetleníti a bírói út igénybevételének lehetőségét a közigazgatási cselekvés formájától. A közigazgatási cselekmény legfőbb jellemzője a jogi hatása: hogy egyes jogalanyok jogi helyzetének megváltoztatására irányul, vagy azt eredményezi.

A közigazgatási perrendtartás alapján nemcsak közigazgatási határozatok és azok meghozatalának elmulasztása, hanem olyan egyéb tevékenységek törvényességevel kapcsolatos viták is bíróság elé vihetők, mint például a hatósági intézkedések, az általános hatályú rendelkezések vagy a humán közszolgáltatások nyújtásával kapcsolatos egyes jogviták. Ezekre nézve a törvény csak egy példálózó felsorolást ad, mely a legtipikusabb

közigazgatási cselekményeket nevezi meg, ezzel bizonyos minősítési kérdéseket is eldöntve a gyakorlat számára. A közigazgatási cselekmény fogalma a közigazgatási aktusok fogalmát felöleli, sőt, azon túl is mutat. A törvény a közigazgatási határozat fogalmát abban az értelemben használja, ahogy azt az alaptörvény használja: ez nem pusztán a hatósági határozatokat jelenti, hanem a hatósági határozatokon és végzéseken túl a nem hatósági ügyekben hozott különféle elnevezésű döntéseket is, tehát azt a kört, amelyre jelenleg a Pp. XX. fejezetének tárgyi hatálya kiterjed.

A közigazgatási szerződések szintén e körbe tartoznak, kiemelésüket elméleti megítélésük problémái miatt is fontosnak tartja a törvény, akárcsak a közszolgálati jogviszonyhoz kapcsolódó közigazgatási cselekményekét. A közszolgálati jogvita tekintetében a perrendtartás nem konkrét törvényekre hivatkozva, hanem a közszolgálati jogviszony fogalmi elemeit összefoglalva határozza meg, hogy mely jogviszonyok esnek hatáskörébe. Mivel az ide tartozó jogviszonyok több külön törvényben vannak szabályozva (Kttv., Hjt. Hszt.), ezért a perrendtartás ezek közös elemeit: egyrészt a köz szolgálatát, az állam számára való munkavégzést, másrészt a munkajogi jogviszonyhoz képesti speciális jogok és kötelezettségek rendszerét állítja középpontba és ezekkel kívánja megragadni a közszolgálati jogviszony fogalmát.. Fontos elhatárolni, hogy a közalkalmazotti jogvita nem tartozik a közigazgatási jogviták fogalma körébe, a közalkalmazotti jogviszonyoknak nem a köz szolgálat az elsődleges célja és tartalmához nem tartoznak speciális kötelezettségek és jogok, a Kjt. nem is minősíti a közalkalmazotti jogviszonyt közszolgálati jogviszonnyá. A közalkalmazotti jogviszonyból eredő jogvita ezért a Pp. hatálya alá tartozik, akárcsak a Hszt.-n és a Hjt.-n kívüli szolgálati viszonyok.

Közigazgatási szerződésnek elsősorban a jogszabályok által ilyenként meghatározott szerződések és a hatósági szerződések minősülnek. Az ágazati jognak kell tehát az általa intézményesített, szabályozott szerződést ilyenként minősíteni, hogy közigazgatási bírói útra tartozzon az azzal kapcsolatos jogvita. A törvény csak a PPP-szerződéseket nevesíti külön, hiszen ezek az ágazati jogban nem jelennek meg explicite, ugyanakkor fontos, hogy közigazgatási bírói útra tartozzanak a velük kapcsolatos jogviták. A perrendtartás a Kúria gyakorlata alapján a PPP szerződésnek minősítéshez négy, konjunktív elemből álló feltételrendszert szab meg, amelyek közül ha bármelyik elem hiányzik, nem a közigazgatási bíróság eljárásának van helye jogvitában. A PPP szerződésen és a hatósági szerződésen kívül, ha törvény vagy kormányrendelet nem minősíti a szerződést közigazgatási szerződésként, nincs helye közigazgatási bírói útnak. A hatósági szerződés közigazgatási szerződésnek minősül, külön kiemelése miatt az ágazati jogalkotónak elegendő a hatósági szerződési minőséget szabályozni, a Kp. egyértelművé teszi azt az elméleti tételt, hogy a hatósági szerződés a közigazgatási szerződés egyik altípusa. A szerződés maga és egyes szerződéses nyilatkozatok is közigazgatási cselekménynek minősülnek és ilyenként lehet a jogszerűségük közigazgatási jogvita tárgya.

Szükséges negatív oldalról is meghatározni a bírói út terjedelmét és felsorolni azon közigazgatási tevékenységeket, amelyek specialitásaik folytán csak kifejezett külön jogalkotói döntés alapján válhatnak közigazgatási jogvita tárgyává. Ilyenek a járulékos, avagy

részcselekmények, amelyek közigazgatási cselekmények létrejötte érdekében születnek meg. Tipikusan ilyenek az eljárási cselekmények, vagy az együttdöntési jogkörnél a hozzájárulások, állásfoglalások. Ezek önállóan csak akkor lehetnek tárgyai közigazgatási jogvitának, ha a jogalkotó ezt szükségesnek tartja. Ez különösen a végzéseknél kézenfekvő: ezek, mint eljárási döntések, csak akkor támadhatóak meg önállóan bíróság előtt, az ügyben hozott határozattól függetlenül, ha törvény külön így rendelkezik. Az egyes cselekmények megvalósítását szabályozó eljárásrendek igazítanak el a konkrét ügyekben arra nézve, hogy mi minősül érdemi cselekménynek. Ugyanígy, egy belső eljárási mulasztás sem lesz önállóan támadható külön törvényi rendelkezés hiányában. Szintén szükséges az irányítási viszonyokra nézve rögzíteni, hogy azok az irányítási jogviszony alanyai részéről nem peresíthetőek, akárcsak a legfőbb közigazgatási szervek kormányzati tevékenysége.

A közigazgatási cselekményekre adott felsorolás nem zárt, bármely egyéb olyan cselekmény, amely tartalmazza a közigazgatási tevékenység fogalmi elemeit, közigazgatási jogvita tárgya lehet. A bíróság a közigazgatási tevékenységet mindig tartalma szerint köteles figyelembe venni és elbírálni, az nem köti, hogy a közigazgatási szerv vagy a felperes, érdekelt azt hogyan minősítette. Ennek elsősorban a bírói út rendelkezésre állása, másrészt pedig az egyszerűsített eljárásra utaltság miatt van jelentősége.

A perrendtartás bevezeti a megelőző eljárás fogalmát, amely a törvény alkalmazásában magában foglalja a jogvita tárgyává tett közigazgatási cselekmény megvalósítására folytatott közigazgatási hatósági, fegyelmi vagy jogorvoslati eljárást, valamint a cselekmény elmulasztásának orvoslását szolgáló közigazgatási eljárást.

Közigazgatási bírói út

A bírói út nem csak a közigazgatási jogviták számára nyitott. A törvény a jogvédelmi háló teljessé tételének érdekében közigazgatási bírói útra utalja azokat a közjogi jogvitákat, amelyek nem tartoznak sem más bíróság, sem az Alkotmánybíróság elé. Ilyenek egyrészt például a bíróságok igazgatásával kapcsolatos jogviták vagy egyes alkotmányos szervek működésével kapcsolatban felmerülő jogviták, amelyek rendezésére jogszabály jelenleg nem tartalmaz rendelkezést. Az önkormányzati rendeletek törvényességének vizsgálata szintén közigazgatási bírósági eljárás tárgya, ennek rögzítése mind az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései, mind a jogszabályi minőség miatt indokolt.

A polgári perrendtartás szabályainak alkalmazhatósága

A közigazgatási perrendtartás egyes, a törvényben kifejezetten rögzített jogintézmények esetében a polgári perrendtartás szabályait rendeli alkalmazni. A közigazgatási per önállóságát erősítendő a törvény rögzíti, hogy ezekben az esetekben a polgári perrendtartás szabályait a közigazgatási perrendtartással összhangban kell alkalmazni. A törvény a visszautalást kifejezetten az eljárás-semleges jogintézményekre korlátozza, annak érdekében, hogy elkerülje mind az eljárási szabályok duplikálását, mind a jogalkalmazási bizonytalanságokat.

II. Fejezet

Közigazgatási ügyben eljáró bíróságok

A törvény meghatározza a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság fogalmát, ebbe a körbe tartoznak a közigazgatási és munkaügyi bíróságok, a Kúria és a létrehozandó közigazgatási felsőbíróság is. A felsőbíróság vegyesfokú bírósággént kerül meghatározásra, a Kúria fellebbviteli és felülvizsgálati fórumként.

A bíróság összetétele

A törvény – az Alaptörvénnyel és a közigazgatási bíráskodás hagyományaival összhangban – visszaállítja a társasbíráskodás elsődlegességét. A tanácsi eljárás elsődlegessége mellett az ítékezés időszerűségére és az ügyek nehézsége közötti különbségekre tekintettel a törvény egyrészt lehetővé teszi azt, hogy a tanács egyesbíró elé utalja az egyszerűbb megítélésű ügyeket, másrészt maga is meghatározza azon ügyek körét, amelyek esetében a törvénytől fogva egyesbíró jár el. Figyelemmel arra, hogy egy ügy megítélése az általánoshoz képest felvethet különös nehézséget, a törvény utóbbi esetben lehetőséget biztosít az egyesbíró számára arra, hogy az eredendően egyesbíró elé tartozó ügyet tanács elé utalja.

A bíróság tagjainak jogai és kötelezettségei

Egyesbíró eljárása során döntési jogkörében nincsen korlátozva, hatásköre megegyezik a bíróság tanácsával, illetve tanács elnökével. Bírósági szervezeti és szervezési okok indokolják, hogy a perhatékonyság biztosítása céljából a tanács elnöke vagy az általa kijelölt bíró önállóan is megtehessek azon intézkedéseket, amelyeket a törvény a tanács hatáskörébe utal. Így, ha nem indokolt nem kell minden eljárási intézkedést tanácsulésen meghozni.

Kizárás

A bírák és a bíróság kizárásának szabályozása a kialakult gyakorlatot követi. Egyrészt meghatározásra kerülnek abszolút kizárási okok, és az elfogultság, mint relatív kizárási ok. Ezek mind a bíró, mind a bíróság elnöke, és a féli érintettségre tekintettel a bírósággal szemben is fennállhatnak. A kizárási kérelem bejelentésére és elintézésére a polgári perrendtartás szabályait kell alkalmazni

A bírósági titkár és a bírósági ügyintéző

Tekintettel arra, hogy a közigazgatási bíráskodás területén megszűnnek a nemperes eljárások, a bírósági titkárok és bírósági ügyintézők szerepe is változik. A törvény az általános titkári tevékenységet szabályozza: a titkár munkáját bírói irányítás mellett végzi. Ennek keretében bevezetésre kerül a bírói ellenőrzés intézménye, és az a változás, hogy érdemi döntést a bírósági titkár önálló aláírási jogkörben eljárva nem hozhat.

III. Fejezet

Hatáskör

A törvény differenciált hatáskör-elosztást valósít meg, amikor egyes perek elsőfokú elbírálását a felsőbíróságra, s további bírósági eljárások elbírálását első és utolsó fokon a Kúriára

ruházza. A felsőbíróság elsőfokú hatáskörébe olyan jogviták kerülnek, amelyek vagy alkotmányos szerepük, vagy az eljáró közigazgatási szervre tekintettel kiemelt jelentőségűek. Elsősorban a kormány irányítása alá nem tartozó államigazgatási szervek közigazgatási tevékenységével kapcsolatos perek tartoznak ebbe a körbe, továbbá a köztestületi perek és a gyülekezési joggal kapcsolatos cselekmények is.

Illetékesség

Az illetékességi okok közül a törvény az általános illetékességi ok mellet a kisegítő illetékességi okok meghatározását tartja csak szükségesnek, amellet, hogy lehetőséget biztosít a jogalkotónak kizárólagos illetékességi okok meghatározására is. Az általános illetékességi ok a közigazgatási tevékenység megvalósulásának a helye, ami írásbeli döntések esetében a közigazgatási szerv székhelyét jelenti. A többfokú eljárásban megvalósuló közigazgatási cselekmények esetében az utoljára – jellemzően másodfokon – eljáró szerv székhelye alapítja meg ilyenkor az illetékességet.

A különös illetékességi okok rendszerének fenntartása a gyakorlat tapasztalatai alapján nem szükséges. A szerződéses perekre nézve szükséges az alávetés szabályozása és speciális illetékességi ok meghatározása. A leginkább leterhelt Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság esetében az ügyteher enyhítése céljából nincs helye közigazgatási szerződésben e bíróság illetékessége kikötésének.

A hatáskör és az illetékesség vizsgálata

A hatáskör és az illetékesség kérdése a bíróság szempontjából figyelembeveendő tény. Hatáskör és illetékesség vizsgálatának az eljárás minden szakaszában helye van, ha a bíróság valamelyik hiányát észleli az ügyet átteszi, ha a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság megállapítható. A közigazgatási perben az illetékesség nem rögzül.

Az eljáró bíróság kijelölése

Lényeges kérdés a hatásköri és illetékességi viták elbírálásának kérdése. A törvény a jogviták időszerű elbírálása érdekében a pozitív hatásköri összeütközések esetére a közigazgatási bíróság primátusát mondja ki, kötelezővé téve a hatásköréről való döntését a többi bíróságra. Amennyiben negatív hatásköri összeütközés vagy illetékességi vita alakul ki, ezeket soron kívül kell a Kúriának elbírálni, ekkor a Kúria öttagú, évente előre meghatározott összetételű tanácsban, soron kívül jár el. Az illetékességi viták, amelyek csak a közigazgatási és munkaügyi bíróságok között merülhetnek fel, a felsőbíróság hatáskörébe kerülnek.

IV. Fejezet

Perképesség

A közigazgatási jogképesség az önálló feladat- és hatáskörhöz kapcsolódik. Mivel ez néha nem jár polgári jogi jogalanyisággal, szükséges a közigazgatási jogalanyiságot megalapozó önálló feladat- és hatáskört külön nevesíteni.

Felperes

A közigazgatási bírászkodás elsősorban szubjektív jogvédelmet biztosít, ezért a perindításra alapvetően az jogosult, aki azt állítja, hogy jogát, vagy jogos érdekét a közigazgatás vitatott tevékenysége sérti. A jogos érdek minden olyan érdek, amelyet a jogi szabályozás valamilyen módon elismer, véd. A jogos érdek érintettsége elsősorban az adott személy helyzetére gyakorolt hatás felől vizsgálható.

Az érintettségen alapuló perindítás mellett a törvényességet, a közérdeket védő szervezetek perindítási jogát is indokolt biztosítani. Ebbe a körbe tartozik az Ütv. alapján az ügyészség és a Mötv., a Nvt., illetve a köztestületi törvények alapján a különböző önkormányzatisággal rendelkező testületek felett törvényességi felügyeletet gyakorló államigazgatási szervek. Ez utóbbi szervek és az ügyészség mind a különös perek között szabályozott köztestületi felügyeleti per indítására jogosultak. Ezzel egyidejűleg a hatósági eljárásban kialakított kvázi ügyfelek fogalmához kapcsolódóan a hatáskörében érintett közigazgatási szerv perindítási jogosultságát is indokolt fenntartani. A közigazgatási szervek mint munkáltatók közszolgálati jogvitához kapcsolódó felperesi pozícióját megalapozó rendelkezést nem az általános rész, hanem a XXIII. fejezet tartalmazza. Mivel közigazgatási szervek közötti szerződésekkel kapcsolatos jogvitákra is sor kerülhet, a törvény külön nevesíti a szerződő fél közigazgatási szerv perindítási jogát is.

A törvény fenntartja annak lehetőségét, hogy külön törvény vagy kormányrendelet a civil szervezeteknek keresetindítási jogot biztosítson, akár kifejezetten, akár az ügyféli jogállás megadásán keresztül. A civil szervezetek mellett az érdek-képviselési feladatokat ellátó szervezeteket is szükséges önállóan nevesíteni, tekintettel arra, hogy külön jogszabály önálló perindítási jogot biztosíthat számukra (pl. Kttv. és Kertv.), az általuk képviselt tagság, illetve csoport jogos érdekeinek közvetlen sérelme vagy veszélyeztetése esetére, ebbe a körbe beletartoznak a közszolgálati jogviszonyban dolgozók érdekvédelmére alakult szervezetek is. Rájuk nézve a törvény speciális perképességi szabályt is tartalmaz.

A jogalkalmazás szempontjából az objektív jogvédelmi céllal fellépő perindítási jogosultak esetében a szubjektív jogvédelem alapját képező jog, jogos érdek sérelmét az objektív jogvédelem alapját képező hatáskör, illetve védett alapjog, közérdek fogalmaival kell megfeleltetni a törvény további szabályainak alkalmazása esetén.

Alperes

Az alperesi jogutódlás kapcsán felmerült problémák ellenére, azok kezelése mellett megtartható az eddigi megoldást, amely szerint azt a közigazgatási szervet kell alperesnek tekinteni, amelyik a vitatott tevékenységet megvalósította, azzal, hogy ha megengedett a többfokú közigazgatási eljárás, akkor az utoljára eljáró közigazgatási szerv lesz az, amely ellen – e szabály értelmében – a pert indítani kell. A jogutódlás kapcsán felmerült problémák megoldását segíti elő az az egyértelműsítő rendelkezés, hogy a hatáskör végleges – jogutód nélküli – megszűnése az alperesi minőséget nem befolyásolja. Ez a szabály akkor bír jelentőséggel, ha az adott feladatkör megszűnik. Ha a feladatkör nem szűnik meg, akkor a felek személyében bekövetkezett változásokra vonatkozó szabályok szerint kell eljárni.

Pertársaság

A törvény biztosítja annak lehetőségét, hogy több felperes együtt is indíthasson pert, illetve több alperes együtt is perelhető legyen. Az új pertípusokra és az alperesek körének szélesítésére is tekintettel mind az egységes, mind az egyszerű pertársaság szabályozásra került.

Érdekelt

Akár felperesi, akár alperesi oldalon előfordulhat az, hogy több, eltérő jogokkal, érdekekkel illetve hatáskörrel rendelkező személy vagy szerv vesz részt egy közigazgatási jogviszonyban (pl. építető és szomszédja, ill. építésügyi hatóság és szakhatóság). Az érdekelt fogalmának megjelenése a nem kétpólusú közigazgatási jogviszonyok jobb leképezését teszi lehetővé a perjogban. E többpólusú jogviszonyok megint különféleké lehetnek: elképzelhető, hogy a perben az érdekek két csoportra oszthatók, és azonos érdekei vannak a felpereseknek, de ugyanígy az is, hogy eltérőek ezek (pl. építető sem elégedett a hatóság engedélyével, nagyobbakat akart volna építeni, a környezetvédelmi egyesület pedig az építést akarja megakadályozni). Ugyanígy az is elképzelhető, hogy a hatóság és egyes szakhatóságok az engedélyt megadhatónak vélik, és egyetlen szakhatóság ellenzi azt. Ebből következően az harmadik személyek eljárási helyzete különböző lehet e szempont szerint, s különböző szabályozást is igényel ebből kifolyólag. Erre tekintettel került egyrészt kialakításra az érdekelt fogalma, aki a jogviszonyban harmadik személyként jelenik meg, illetve van másrészt lehetőség a pertársásként való belépésre a felperes oldalán, illetve alperesi oldalon több alperes perlésére, illetve utóbb történő perbevonásra. Az ismert érdekelt mihamarabbi értesítése érdekében a törvény a közigazgatási szerv feladatává teszi, hogy az általa ismert érdekeltet a keresetlevél benyújtásának tényéről értesítse. Így az érdekeltnek kellő idő áll rendelkezésére annak eldöntésére, hogy kívánnak-e a perben részt venni. Ha az érdekelt nagy száma indokolja, a törvényben nevesített feltételekkel az érdekeltet hirdetményi úton is lehet értesíteni.

Az érdekeltet a közigazgatási perben – a perrendtartás eltérő rendelkezésének hiányában – a féllel azonos eljárási jogok illetik meg és azonos kötelezettségek terhelik. Ahol tehát a felek mellett nem kerül nevesítésre az érdekelt, ott ugyanarra jogosult, illetve kötelezett, mint a felek. Az érdekelt a felek rendelkezési jogának tiszteletben tartására kötelezett, vagyis ha a felperes eláll a keresetétől, ebben az esetben az érdekelt az eljárást nem folytathatja.

Az érdekelt perbelépése

Az érdekelt perbelépésének szabályai a feszes pervitel miatt kiemelt jelentőséggel bírnak. Ha volt megelőző eljárás, a keresetlevél benyújtásáról a közigazgatási szerv tájékoztatja az érdekeltet. A perbelépés lehetőségéről azonban a bíróság értesíti az ismert érdekeltet. Ennek alapján mind az elképzelhető, hogy az érdekelt a bíróság értesítését követően jelenti be a perbelépését, de az is, hogy attól függetlenül jelzi ezt a bíróság előtt. A feszes pervitel érdekében a törvény tizenöt napot biztosít a perbelépés bejelentésére, ezt a bírósági értesítéstől kell számolni. Mivel értesíteni csak az ismert érdekeltet kell, azt is fontos rögzíteni, hogy a perbelépés lehetőségéről való értesítésére, és annak nyomán a perbelépés

bejelentésére a perbelépésről korábban nem értesített érdekelt esetében az eljárás során bármikor van lehetőség, akárcsak arra, hogy a perbelépés lehetőségéről nem értesített fél bejelentse a perbelépését. A mellőzött ügyfelek helyzetének könnyítése érdekében tehát a perorvoslati kérelemben is bejelenthető a perbelépés, ekkor azonban már az első fokú tárgyalás tartása nem kérhető, a perorvoslati eljárásban kell az érdekeltnek azt – perbelépésének engedélyezése esetén – bizonyítania, hogy a perben való addigi részvételének hiánya jelentős, az ítélet érdemére kiható szabályszegés volt. Az érdekelti perbelépés az eljárás során bármikor való megengedése kielégítőbb megoldást nyújthat a mellőzött ügyfél számára, mint az esetleges perújítás.

A perbelépést a bíróság engedélyezi, s ugyancsak a bíróság zárja ki az érdekeltet a perből, ha az szükséges. A további pervitelt ellehetetlenítő végzések ellen panasznak van helye.

Perbeli jogutódlás

A jogutódlás körében a tervezet egyrészt különválasztja a perbeli jogutódlás és a felek személyében bekövetkezett egyéb változások perbeli kezelésének kérdéseit, másrészt a perbeli jogutódláson belül különválasztja a jogutódlással kapcsolatos eljárás szabályait a perbeli jogutódlás szabályaitól. A perbeli jogutódlás részletes szabályai hivatottak a gyakorlatban felmerült problémák kezelésére. A fegyveregyenlőséget és a per időszerű befejezését szolgálja, hogy az alperes az őt érintő szervezeti változást köteles bejelenteni a bíróságnak. A perbeli jogutódlást a törvény a feladatkörhöz köti, így az elsődleges szempont a perbeli jogutód megállapításánál az, hogy mely szervhez került a megszűnt közigazgatási szerv hatásköre, illetve a korábban gyakorolt hatáskört mely közigazgatási szerv vette át az alperestől.

Eljárás perbeli jogutódlás esetében

A perbelépés és a perbevonás bejelentése esetén a bíróság döntése előtt meghallgatja a feleket, és nyilatkozataikat figyelembe veszi döntésénél. Külön perorvoslat a perbelépés vagy perbevonás esetén csak elutasító döntés esetén van helye, hasonlóan a jelenlegi gyakorlathoz. A jogelőd elbocsátásának csak a felek hozzájárulása van helye.

Egyéb változás a felek személyében

A fegyveregyenlőség és az ésszerű időn belüli eljárás biztosítása érdekében a felek személyében beállt változásoknál a bíró szerepe kerül előtérbe. Így ő vonja perbe a megfelelő alperest, ha nem a megfelelő alperes ellen indult meg a per, vagy további közigazgatási szervnek is perben kell állnia. Fontos lehetőség a megelőző eljárásból mellőzött személy részére, ha a perbelépés lehetőségéről sem értesítették, hogy saját döntése szerint akár felperesként, akár érdekeltként beléphet, ebben az esetben az ő választásától függően alakul perbeli helyzete.

V. Fejezet

Képviselet

A képviseletnél a törvény a polgári perrendtartási szabályokra utal vissza, és elsősorban az eltéréseket rögzíti. A képviseleti jogosultság munkáltatói igazolvánnyal való igazolása fennmarad, kiegészül annak rögzítésével, hogy a képviseleti jogosultság a szervezet működését meghatározó szabályzat megfelelő rendelkezésén alapul. A másodfokú szerv az első fokú szervnek továbbra is adhat a képviselet ellátására felhatalmazást.

Kötelező jogi képviselet

A jogi képviselethez kötött eljárások körét a törvény meghatározza, és a polgári perrendtartás szabályain túl a közigazgatási szerv megfelelő végzettségű tisztségviselőjét és alkalmazottjának jogi képviselet ellátására jogosítja fel.

VI. Fejezet

Egyéb általános szabályok

Beadvány

A beadványra vonatkozó legfontosabb szabályokat szükséges a törvényben rögzíteni. Ezek között kap helyet a beadványok tartalmára és formájára vonatkozó szabály, továbbá a beadványokra vonatkozó általános szabályok és a keresetlevélre és a perorvoslati kérelmekre vonatkozó szabályok közötti kapcsolat tisztázása. Itt a törvény szubszidiáriusan utóbbiakra a beadványokra vonatkozó szabályokat rendeli alkalmazni. Mivel a hiánypótlásra és a tartalomra nézve mindhárom speciális beadványra külön szabályokat állapít meg a törvény, elsősorban az előterjesztési módok és az okirati forma minősíthető közös szabálynak. A beadványokra vonatkozó szabályokat a keresetlevél továbbítására és a védíratra is indokolt kiterjeszteni. A hiánypótlásra a beadványok esetén a törvény a polgári perrendtartási szabályokat rendeli alkalmazni. A Kp. a beadványok hiánypótlásra vonatkozó szabályait nem terjeszti ki a szóbeli kommunikációra, mivel a szóbeli nyilatkozatok esetén azok hiányosságainak kezelése orvoslása a bíróság tárgyalásvezetési feladatainak körében meg van oldva. Annak rögzítése, hogy a beadvány első példányának meg kell felelnie a teljes bizonyító erejű magánokirati formának egyrészt azért fontos, hogy utóbb ne lehessen könnyen vitatni, hogy a beadványban foglalt nyilatkozatot megtették-e és az tette-e meg, akitől az származik. Másrészt azért, mert a teljes bizonyító erejű magánokirat fogalma magában tudja majd foglalni az összes olyan elektronikus iratot is, amely elfogadható bírósági eljárásban.

A beadványokra vonatkozó szabályok közül kiemelt jelentősége van a kapcsolattartásra vonatkozó szabályoknak. Mivel a közigazgatási perben a kapcsolattartás kimerül a tárgyaláson, a beadványokban és bírósági iratok útján megvalósuló kapcsolattartásban, külön kapcsolattartási fejezet vagy cím megalkotása nem indokolt. Indokolt tehát itt rögzíteni a beadványok előterjesztése kapcsán a három bevett kapcsolattartási formát a beadványok szabályai között.

Az elektronikus ügyintézés általános szabályairól és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló törvény és végrehajtási rendeletei részletesen szabályozzák az elektronikus kapcsolattartás technikai szabályait. A beadványok elektronikus úton való előterjesztésének

szabályai között elhelyezett értelmező rendelkezések (az elektronikus elérhetőség és a biztonságos kézbesítési szolgáltatás tekintetében) az e szabályokkal való kapcsolatot biztosítják.

A beadványok előterjesztése elektronikus úton

Az elektronikus ügyintézésről szóló törvény szerint a közigazgatási szervek számára kötelező lesz az elektronikus kapcsolattartás. Ugyanez igaz a jogi képviselőkre is. Ezen felül maga az elektronikus ügyintézési törvény írja elő az elektronikus pereskedést gazdálkodó szervezetek számára, és teszi lehetővé, hogy külön törvény másnak is előírja. A Pp. elektronikus kapcsolattartásra kötelezettek fogalmára való utalás következtében, az alperesen kívül ugyanaz a személyi kör lesz mindenkor elektronikus kapcsolattartásra kötelezett, mint a polgári perekben. E tekintetben nem indokolt az alperesi körön kívül eltérés.

Nagyon fontos, hogy ne csak a felekre, hanem az eljárás egyéb résztvevőire is kiterjedjen az elektronikus kapcsolattartásra vonatkozó szabályozás, és ennek nem elsősorban a kötelező elektronikus kapcsolattartásnál van jelentősége. Értelemszerű feltétele az elektronikus kapcsolattartásnak, hogy a bíróság rendelkezésére álljon az eljárás résztvevőjének elektronikus elérhetősége. Erről hivatalos tudomása többféleképpen lehet a bíróságnak, ezek közül kiemelendő az elektronikus ügyintézési törvény szerinti rendelkezési nyilvántartás, amelyet elvileg a bíróságoknak is figyelniük kell, és amelyben az elektronikus elérhetőséget meg lehet, illetve például gazdálkodó szervezeteknek, vagy ügyvédeknek meg is kell adnia.

Az pedig, hogy ne lehessen indokolatlanul váltogatni az elektronikus és a papír alapú eljárás között, az eljárás gyors, hatékony lefolytatását segíti elő. Előfordulhat természetesen olyan élethelyzet, amelyben az elektronikus kapcsolattartást korábban vállaló résztvevő a jövőben nem, vagy csak nehezen tudja biztosítani az elektronikus kapcsolattartás feltételeit. Megfelelő garanciák mellett indokolt ilyen esetekben az áttérést megengedni. Garanciális elemként szükséges továbbá a beadványok általános szabályaitól való azt az eltérést rögzíteni – ami a kapcsolattartási módból következik is –, hogy elektronikus irat esetében értelmetlen egynél több példányt megkövetelni. A mellékletek esetében is szükséges rögzíteni az elektronikus benyújtás kötelezettségét. Az itt szükséges kivételeket az elektronikus ügyintézési szabályok rögzítik. Az elektronikus kapcsolattartás, illetve követelményei teljesítésének az elmulasztását hatálytalansággal indokolt szankcionálni. Ez alól kivétel a keresetlevél és a perorvoslati kérelmek, amelyek esetében visszautasításnak van helye.

A jóhiszemű eljárás követelményének megsértése

A feszes eljárási szabályok nagyban építenek arra, hogy a résztvevők magatartása a per mielőbbi befejezésére irányul. Azonban a gyakorlat azt mutatja, hogy sokszor a résztvevők nem törekednek kellőképpen az eljárás ésszerű időben történő befejezésére, így amennyiben perbeli cselekményeivel valamelyik eljárási résztvevő szándékosan vagy gondatlanságból a pert fékezi, pénzbírsággal büntethető. E rendelkezés célja, hogy a bíróság kezébe olyan jogosítványt adjon, amellyel garantálja a perkoncentráció elvének érvényesülését. A perrendtartás nevesíti azokat a magatartásokat, melyek e körben szankcionálhatóak.

Pénzbírság

A perrendtartás a bírságösszeg differenciálásában a hatósági eljárási szabályokhoz igazodik. A bírság mértékének meghatározása a bíróság mérlegelési jogkörében tartozik, a döntéséhez a bíróság nincs kötve, azzal szemben panasznak van helye. A Kp. a Pp. szabályaihoz igazodik a behajtás és a hovaforidítás tekintetében.

Egyesítés és elkülönítés

Ha bizonyos ügyek egy eljárásban, vagy egy ügy több eljárásban való elbírálása tűnik célszerűnek a bíróság intézkedik az egyesítésről vagy elkülönítésről. Fontos már kialakult szabály, hogy más közigazgatási ügyben eljáró bíróságtól is lehet eljárást a folyamatban lévő eljáráshoz egyesíteni. Az egyesítéshez a szoros jogi és ténybeli összefüggés szükséges.

Az eljárás félbeszakadása és felfüggesztése

A szünetelést a törvény nem szabályozza, alkalmazását nem tartja ugyanis szükségesnek közigazgatási perekben.

A félbeszakadás és a felfüggesztés nagyrészt a polgári perrendi szabályokhoz igazodik, azzal a különbséggel, hogy bizonyos perbeli cselekményekre ez idő alatt is lehetőség van, így például a multipoláris viszonyokra tekintettel lehetséges az elkülönítés.

A felfüggesztés ellen a Pp. szabályai szerint általában panasznak van helye, kivéve, ahol azt e törvény vagy a Pp. kizárja. A felfüggesztés speciális eseteit, a mintaper, a más bírósági fórumhoz fordulást a törvény külön §-okban szabályozza.

Mintaper

A mintaper új elem a közigazgatási perjogban, célja az olyan jogviták gyorsabb kezelése, ahol azonos vagy hasonló ténybeli alapon, azonos jogi helyzet mellett kell a bíróságnak számos ügyben párhuzamosan döntést hozni, s ennek érdekében tartalmilag szinte azonos eljárási cselekményeket megtenni. Az ilyen eljárások gyorsabb elbírálása érdekében a tervezet lehetőséget ad a bírónak arra, hogy mintaperré minősítése révén egy eljárást mintegy előzetesen lefolytasson, s az ott nyert bizonyítékokat és jogértelmezési eredményt a többi eljárásban felhasználva döntsön. Természetesen erre csak a többi, a mintaper idejére felfüggesztett eljárás résztvevőinek nyilatkozattételi jogát nem sértve kerülhet sor a tiszteséges eljárás kívánalmai miatt, az általuk előterjesztett nyilatkozatokat a bíróság az elbírálás során szintén figyelembe veszi. A felfüggesztés az eljárás jogerős lezárásáig, illetve felülvizsgálati eljárás esetén annak a végéig lehetséges. Ha a döntés véglegessé válik, tehát ha már felülvizsgálattal sem támadható, a bíróság a felfüggesztett eljárásokat – ismét meggyőződve a tény- és jogbeli azonosságról, tárgyaláson kívül bírálja el. Döntése szerint azonban ekkor is folytathat bizonyítást, a mintaper eredményéhez tehát nincs kötve. A mintaperben történt fellebbviteli eljárástól függetlenül lesz joga fellebbvitelt benyújtani a mintaperben hozott ítélet nyomán hozott ítélettel szemben az arra jogosultnak.

A mintaperhez képest alternatívát jelent az eljárások egyesítése is, a bírónak kell a konkrét esetben mérlegelni, hogy melyik jogintézmény a célravezetőbb az adott ügyben. Ha például a felfüggesztendő eljárásokban részes felek tiltakoznak a mintaper ellen, célravezető alternatíva lehet az egyesítés.

Az Európai Bíróság vagy az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése

A normakontroll-indítvánnyal az Alkotmánybírósághoz vagy előzetes döntéshozatal érdekében az Európai Unió Bíróságához való fordulás szabályai tekintetében a polgári perrendtartás szabályaitól eltérésre nincs szükség, így azokra visszautal a tervezet. A Kúria Önkormányzati Tanácsához fordulást a normakontroll-fejezet önállóan szabályozza.

Perköltség

A Pp.-től való eltérés csupán az érdekelt perköltség viselési szabályaiban van, mivel az érdekelt perbeli pozíciója nem teljesen azonos a beavatkozóéval. Az érdekelt támogathatja valamelyik felet, vagy a felek vonatkozásában semleges félként is részt vehet a perben, így a perköltség viselése ezen választásához igazodik. Perveszteség esetén azért nem egyetemlegesen felel a pervesztes féllel, mert az a várhatóan magasabb perköltségű perekben elriasztaná az érdekelteket attól, hogy valamelyik felet támogassák, mivel gyakorlatilag a teljes perköltségért felelne az érdekelt. A semleges pozícióba helyezkedő érdekelt a költségeit maga viseli, illetve köteles perbeli cselekményének perköltség részét megfizetni, ez a rendelkezés hivatott gátat szabni annak, hogy az érdekelt indokolatlanul megnövelje a perköltséget. Egyéb különös perköltségviselési szabályokat a törvény az eljárás megszüntetése kapcsán és a Határozatok Részben tartalmaz.

A bírósági iratok kézbesítése

Az elektronikus kapcsolattartás másik oldalát – a beadványok mellett – a kézbesítési szabályok révén szükséges rögzíteni. E szabályokat a törvény tágabb keretek közé helyezi.

Az, aki elektronikusan beadványoz, a bírósági iratokat is elektronikus úton kapja értelemszerűen kézhez. Ehhez kapcsolódóan szükséges kimondani a tárgyaláson átadott iratok esetében az elektronikus kézbesítés kérésének lehetőségét. Fontos, hogy a beadványok elektronikus előterjesztését az elektronikus ügyintézési törvény alapján úgy is lehet vállalni, hogy ezt a rendelkezési nyilvántartásba ügyintézési rendelkezésként bejelentik. A bíróságnak tehát nem csak azt kell néznie, hogy kapott-e olyan beadványt vagy nyilatkozatot a tárgyaláson, amelyben ezt vállalták, hanem a rendelkezési nyilvántartást is folyamatosan figyelemmel kell kísérnie.

Mivel az elektronikus kapcsolattartás válik főszabállyá, ez alól csak kivétalként fogalmazandó meg a postai kézbesítés. A biztonságos kézbesítési szolgáltatás fogalmát az elektronikus ügyintézési törvény megfelelően definiálja, erre elegendő utalni. Ami kifejezetten nem szerepel a definícióban, az az átvétellel, annak időpontjával kapcsolatos követelmény, amely itt alapkövetelmény, e nélkül nincs kézbesítési vélelem (fikció). Utóbbit indokolt egységesen szabályozni, így megdöntésének szabályai általánosan érvényesülni tudnak. Viszont

indokolatlan lenne az elektronikus úton történő kézbesítést megismételni, hiszen itt nem áll fenn az az indok, mint a postai kézbesítés esetén.

A polgári perrendtartás egyéb általános szabályainak alkalmazása

Ebben a §-ban rendelkezik a Kp. arról, hogy a Pp. szabályainak mely eljárás-semleges jogintézményeit kell alkalmazni.

MÁSODIK RÉSZ

ELSŐFOKÚ ELJÁRÁS

VII. Fejezet

Perindítás

A törvény külön szerkezeti egységbe foglalja az elsőfokú eljárásra vonatkozó szabályokat, ezen belül a perindítás körében határozza meg a keresetlevél formai és tartalmi követelményeit, a keresetlevél benyújtásának és továbbításának rendszerét, valamint bevezeti a védírat fogalmát.

A keresetlevél

A törvény a perhatékonyságot szem előtt tartva azt várja el a keresetlevél benyújtójától, hogy abban minden olyan tény, adatot, indítványt és kérelmet adjon elő, ami lehetővé teszi a közigazgatási per lehetőleg egy tárgyaláson belüli befejezését. A felperesnek attól függően, hogy természetes vagy jogi személy, minden olyan adatot meg kell adnia, mely a pervesztése esetén a végrehajtáshoz szükséges lehet. A keresetlevélben a felperes által ismert érdekeltet is meg kell jelölni, hogy a perbelépés lehetőségéről való értesítésükről gondoskodni lehessen. A keresetindítási határidő szempontjából elengedhetetlen, hogy a felperes előadja, mikor szerzett tudomást a közigazgatási tevékenységről. Tartalmi elemként elő kell adnia, hogy a közigazgatási tevékenység miért jogsértő ránézve, ezt mivel bizonyítja, és hogy ennek orvoslására mit kér a bíróságtól. A képviseleti jogot is igazolni kell a keresetlevélhez csatolt melléklettel. A meghatalmazást akkor is újra csatolni kell, ha a megelőző eljárásra a képviselő olyan meghatalmazással rendelkezett, amely őt a perbeli képviseletre is felhatalmazta.

A közigazgatási cselekményt az ügy irataival együtt a közigazgatási szerv továbbítja a bírósághoz. Ha a keresetlevelet közvetlenül a bíróságon kell benyújtani (pl. mulasztási per), a keresetlevél vizsgálatát követően küldi meg a bíróság a keresetlevelet az alperesnek, aki huszonegy napon belül terjeszti fel ebben az esetben az iratokat és védíratát.

A keresetlevél benyújtása

A keresetlevelet főszabályként továbbra is a közigazgatási tevékenység közlésétől vagy az arról való tudomásszerzéstől számított harminc napon belül, a vitatott tevékenységet megvalósító közigazgatási szervnél kell benyújtani. A perrendtartás a hatósági eljárási szabályokhoz igazodva használja a közlés kifejezést a kézbesítés helyett. A törvény a jogi

képviselő nélkül eljáró felperes számára több kedvezményt is biztosít. Így be lehet a keresetlevelet a kormányablaknál is nyújtani, ehhez formanyomtatvány is rendelkezésre áll. A téves helyen való benyújtásnál továbbra is kedvezmény, hogy amennyiben a bíróságnál vagy a jogorvoslati szervnél (ez alatt a hatósági eljárásban felügyeleti szerv mellett a törvényességi felügyeleti szervet és a fenntartót is érteni kell) nyújtja be a felperes keresetlevelét, azt ez a szerv megküldi az első fokon eljáró szervnek és határidőt megtartottnak kell tekinteni.

A törvény a perfüggség beállítását a keresetlevél benyújtásához köti.

A keresetlevél benyújtása bíróságnál

Bizonyos esetekben törvény az előbbi szabálytól eltérően a keresetlevelet közvetlenül a bíróságon rendeli benyújtani, ilyen a Kp. különös perekre vonatkozó részében a mulasztási per és a köztisztület törvényességi felügyeletét ellátó szerv által indított per. A bíróság ilyenkor a keresetlevelet megvizsgálja és ezt követően haladéktalanul továbbítja az alperesnek, amelynek 21 napon belül kell védiratát és az ügy iratait a bírósághoz felterjeszteni. A perindítás hatálya így a keresetlevél alperessel való közlésével áll be. Ha a felperes jogi képviselő nélkül jár el, és keresetlevelét tévesen a mulasztó szervnél vagy a mulasztás orvoslására hatáskörrel rendelkező szervnél nyújtja be, akkor az általános szabályok szerinti határidőn belül a közigazgatási szerv terjeszti fel a bírósághoz. Ez a kedvezmény az általános szabályok között található kedvezmény tükröképe.

Speciális szabály, hogy közszolgálati jogvita esetén a keresetlevelet a megelőző közszolgálati jogorvoslati eljárás hiányában közvetlenül a bíróságnál kell benyújtani.

A keresetlevél továbbítása

A szabályszerűen benyújtott keresetlevelet a közigazgatási szervnek kell az ügy irataival és a védirattal együtt a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz továbbítani. A továbbításra a közigazgatási szervnek 21 nap áll rendelkezésre, azonban azonnali jogvédelem iránti kérelem esetén 3, többfokú közigazgatási eljárás esetén 5 napon belül kell a keresetlevelet az ügy irataival a bírósághoz továbbítani. Az azonnali jogvédelem intézményének hatékonyságához elengedhetetlen a bíróság gyors döntése, hogy a közigazgatási tevékenység végrehajtása vagy annak elmaradása ne eredményezzen helyreállíthatatlan állapotokat.

A közigazgatási szerveknek az ismert érdekeltet is értesítenie kell a keresetlevél benyújtásáról annak megküldésével. Ha a megelőző eljárás hatásterület megállapításával folyt, a közigazgatási szerv hirdetményi úton vagy egyéb helyben szokásos módon értesíti az érdekeltet a keresetlevél benyújtásáról.

A keresetlevél tartalmi vizsgálatára a közigazgatási szerv alapvetően nem jogosult, ezért az igazolási kérelem nélkül késedelmesen benyújtott keresetlevelet is köteles a bírósághoz felterjeszteni. Annyiban van helye tartalmi vizsgálatnak, hogy annak a bíróságnak kell megküldeni a keresetlevelet, amely a perre illetékes, abban az esetben is, ha a keresetlevélben a bíróság rosszul van feltüntetve.

Ha a közigazgatási szerv a keresetlevél felterjesztését elmulasztja, a felperes azt – jogai megóvása érdekében – a bírósághoz közvetlenül benyújthatja, ha igazolja, hogy azt már korábban a közigazgatási szervhez határidőben benyújtotta. A bíróság ebben az esetben a közigazgatási szervet nyilatkozatra hívja fel abban a tekintetben, hogy kötelezettségének miért nem tett eleget: ha a közigazgatási szerv nem reagál érdemben a felhívásra, a bíróság pénzbírság terhe mellett kötelezi az ügy iratainak és a védiratnak a továbbítására.

Védirat

Védiratként kerül nevesítésére az alperesnek a keresetlevélre tett nyilatkozata, amelyet főszabály szerint az iratok és a keresetlevél továbbításával egyidejűleg, huszonegy napos határidőn belül kell előterjeszteni. Ha az azonnali jogvédelem iránti kérelemre tekintettel a keresetlevél továbbítására kevesebb idő áll az alperes rendelkezésére, csak az azonnali jogvédelemre irányuló kérelemben foglaltakra köteles a továbbításra nyitva álló időn belül nyilatkozatot tenni, a védirat előterjesztésének határideje ebben az esetben is huszonegy nap.

A keresetlevél benyújtásának hatálya

A törvény lényegében nem változtat a korábbi szabályozáson a halasztó hatály és az azonnali jogvédelem tekintetében. A közigazgatási per esetén az automatikus halasztó hatály bevezetése indokolatlan mértékben korlátozná a közigazgatási cselekmények végrehajtásához fűződő közérdeket. A szabályozás célja annak elkerülése, hogy a felperes a közigazgatási cselekmény végrehajtásának késleltetése érdekében forduljon a bírósághoz. A törvény – szintén a jelenlegi rendszerhez igazodva – lehetővé teszi, hogy más törvények a keresetindításnak halasztó hatályt tulajdonítsanak egyes ügyfajtákban, így pl. a közszolgálati jogviták esetén bizonyos esetekben vagy egyes közigazgatási aktusoknál.

VIII. Fejezet

Intézkedések a keresetlevél alapján

A keresetlevél vizsgálata

Külön fejezet szabályozza a bíróságnak a keresetlevél vizsgálatához kapcsolódó feladatait. Ezek körében szükség esetén a hiánypótlás elrendeléséről, az áttételről vagy a keresetlevél visszautasításáról születethet döntés.

Hiánypótlás

Hiánypótlásnak az alaki hiányosságok esetén van helye, tartalmi hiány pótlására csak kivételes esetben kerülhet a keresetindítási határidőn túl sor. A perindítás hatályainak fennmaradását csak a jogi képviselő nélkül eljáró fél tekintetében teszi a törvény lehetővé, a tartalmi hiány esetére. A jogi képviselő nélkül eljáró fél számára kedvezmény, hogy az alperessel kapcsolatos hiányosságok esetében csak szűk körben kötelezhető hiánypótlásra. A korábbi szabályozáshoz képest változás, hogy a jogi képviselővel eljáró fél esetén hiánypótlásnak van helye visszautasítás helyett. Ennek oka, hogy bizonyos esetekben a jogi képviselők per elhúzó célzattal nyújtanak be hiányos keresetlevelet, mivel a keresetlevél

benyújtásának hatálya a visszautasítás után fenntartható. Ezen gyakorlat megszüntetése érdekében a törvény – hiánypótlás mellett – pénzbírság kiszabását teszi lehetővé. A hiánypótlás összességében gyorsabb folyamat, mintha a keresetlevél benyújtásának hatálya maradna fenn, a felperesekkel szemben pedig méltánytalan lenne, ha a jogi képviselő mulasztása miatt esnének el a bírósági jogvédelemtől.

Áttétel

A bíróság, ha megállapítja hatáskörének vagy illetékességének hiányát, és a keresetlevélből kitűnik, melyik bíróság vagy hatóság rendelkezik hatáskörrel és illetékességgel az ügy áttételének van helye. Ennek korlátja, hogy olyan bírósághoz az ügyet áttenni nem lehet, mely már jogerősen megállapította hatáskörének vagy illetékességének hiányát.

Visszautasítás

A törvény a kialakult visszautasítási okokat szabályozza. Szintén indokolt visszautasítani a keresetlevelet, ha azt nem a kötelező elektronikus formában terjeszti elő az arra kötelezett. A bíróság objektív jogvédelmi feladata áttörni a visszautasítási okot, ha a bíróság azt észleli, hogy a megjelölt közigazgatási tevékenység semmis, jogszabályban meghatározottan érvénytelen vagy nem létezőnek tekintendő. Ebben az esetben, ha nincs egyéb eljárást gátló tényező, a bíróság nem utasítja vissza a jogsérelmet meg nem jelölő keresetlevelet.

A keresetlevél benyújtásához fűződő jogi hatályok fenntartása

A törvény a visszautasított keresetlevél benyújtásához fűződő jogi hatály fenntartását csak szűk körben teszi lehetővé. Ilyen, ha jogi képviselő nélkül eljáró fél által benyújtott keresetlevél nem tartalmazza a közigazgatási tevékenység által okozott jogsérelm megjelölését, ha tévesen polgári peres úton előterjesztett kereseti kérelmet a polgári perjogi szabályok alapján nem lehetett áttenni a közigazgatási ügyben eljáró bírósághoz, továbbá, ha az elektronikus kapcsolattartásra kötelezett nem elektronikus úton, vagy elektronikus úton, de nem a vonatkozó szabályok szerint nyújtotta be a keresetlevelet, hiszen ez utóbbiaknál a hiánypótlás alkalmazása lehetetlen. Szintén szükséges a hatályok fenntartása azon esetekben, amelyekben a polgári bíróság nem tudja áttenni a keresetlevelet a közigazgatási ügyekben eljáró bírósághoz, ezeket a törvény külön nevesíti.

IX. Fejezet

Azonnali jogvédelem

A törvény az ítélet meghozatala előtt igénybe vehető jogvédelmi eszközöket azonnali jogvédelmi eszközökként külön fejezetben szabályozza. A fejezet először az azonnali jogvédelmi eszközöket definiálja és igénybevételük közös szabályait rögzíti, majd az egyes eszközök különös szabályait állapítja meg. A javaslat megtartja a végrehajtás felfüggesztése során kialakított szabályokat, azok nagy részét általános szabályokká teszi, amelyek minden azonnali jogvédelmi eszközre vonatkoznak.

Azonnali jogvédelmi eszköz egyrészt a halasztó hatály elrendelése. A végrehajtás felfüggesztése e tágabb kategórián belül él tovább, s válik így azon ügyekre is alkalmazhatóvá, ahol nincs lehetőség vagy szükség a közigazgatási döntés végrehajtására annak hatályosulásához. Másrészt szükséges lehet a külön törvények alapján beálló halasztó hatály kizárására is, ez az előző eszköz inverze, következésképpen annak szabályait kell itt is alkalmazni. Harmadrészt számos esetben e negatív irányú jogvédelmi eszközök nem képesek (elégéses) védelmet nyújtani, így ideiglenes intézkedések elrendelésére is fel kell jogosítani a bíróságot. Az előzetes bizonyítás elrendelése ugyan nemcsak azonnali jogvédelmi jelleggel rendelhető el, mivel azonban itt is nagy szerepe van a gyorsaságnak, ezért indokolt a rövidebb határidők, a kérelemre és a bíróság eljárására vonatkozó szabályok alkalmazása e jogintézményre is, a tervezet az előzetes bizonyítást ezért ebben a fejezetben helyezi el.

A bíróság gyors és hatékony döntését elősegítendő az azonnali jogvédelem iránti kérelemben minden olyan okot, indokot és bizonyítékot elő kell adni, mely a fél kérelmét megalapozó tényeket valószínűsítik. Végrehajtási cselekmény felfüggesztése iránti kérelem esetén a végrehajtó szervet haladéktalanul értesíteni kell, hogy a vitatott cselekményt a kérelemtől való döntésig végre ne hajtsa azt. Az azonnali jogvédelem iránti kérelem benyújtása halasztó hatállyal bír a végrehajtásra, ezért fontos, hogy azt minél hamarabb elbírálja a bíróság. Erre tekintettel hiánypótlásnak helye nincsen és a törvény a felek (és ezzel az érdekeltek) meghallgatásának kötelezettségét nem abszolutizálja, hanem a lehetőségekhez mérten rendeli el.

A bíróság eljárása és határozata

A közös szabályok mindegyik azonnali jogvédelmi eszköznél alkalmazást nyernek, az egyes eszközökre vonatkozó speciális szabályokkal együtt. Fontos kiemelni, hogy több azonnali jogvédelmi eszköz együttesen vagy egymást követően is alkalmazható, ezek összefüggéseire azonban a bíróságnak az elrendelő végzésben utalnia kell. Az azonnali jogvédelem tárgyában hozott bírói döntések szükség szerint módosíthatók.

Az azonnali jogvédelem iránti kérelemtől való döntés rövid határidejének az indoka, hogy hatékony jogvédelmet tudjon nyújtani. A bíróságnak törekednie kell arra, hogy a feleket meghallgassa, melynek a multipoláris viszonyokban különösen nagy jelentősége van, de a döntés alapvetően az előterjesztett kérelemben előadott tényeken, bizonyítékokon és az ügy iratain alapul. A törvény itt is elvárja a kérelmezőtől, hogy álláspontját teljes körűen előadja, a bizonyítékait bemutassa, ezzel segítve elő a koncentrált eljárást, ezért hiánypótlásra nincs lehetőség. A bíróság döntésével szemben panasznak van helye. Főszabályként az ítélet megszületéséig hatályos az azonnali jogvédelmet elrendelő döntés, kivéve, ha az eljárás során azt hatályon kívül helyezik, illetve a jogvédelem meghosszabbítható a felülvizsgálati kérelem benyújtására nyitva álló határidő végéig.

A halasztó hatály elrendelése

A közigazgatási per célja, hogy a felperes a jogát vagy jogos érdekét sértő közigazgatási cselekménnyel szemben jogvédelmet nyerjen a bírói út által. Azonban a közigazgatási cselekmények egy része (pl. bontási határozat, kamarai kizárás) olyan tartalmú, hogy

végrehajtása esetén, az eredeti állapot nem állítható helyre vagy az aránytalanul nehéz volna, így a bírósági jogvédelem is kiüresedne. A halasztó hatály elrendelésével ezt akadályozza meg a bíróság. A mérlegelés körében a bíróság nem prejudikálhat, így a döntése során a végrehajtás mellett és ellen szóló érdekeket, azok következményeit kell mérlegelnie, nem pedig azt, hogy a közigazgatási cselekmény elleni kereseti kérelem sikerrel kecsegtet-e, és valószínűsíthető-e a jogsértés megállapítása. A törvény bizonyos esetekben valamely nyomós ok miatt kizárja a halasztó hatály elrendelését.

A halasztó hatály feloldása

Közszolgálati jogvita esetén, illetve külön törvény alapján néhány esetben közigazgatási cselekményekkel szemben benyújtott kereseti kérelemnek van halasztó hatálya, mely indokolja, hogy a halasztó hatály indokolt esetben feloldható legyen. Ez a jogintézmény gyakorlatilag az előző szakasz inverze.

Ideiglenes intézkedés

E jogintézmény alkalmazásának célja is megegyezik a fenti két esettel, azonban itt alkalmazásuk nem elegendő. Ideiglenes intézkedésként bármilyen olyan intézkedésre sor kerülhet, amely alkalmas a jogvédelem garantálására, a bíróság döntéshozatali jogkörének keretei között. Az az anyagi jogi szabályokból válik egyértelművé, hogy milyen ideiglenes intézkedés hozható.

Előzetes bizonyítás

Ezen azonnali jogvédelmi eszköz célja, hogy a kérelmező bírósági jogvédelmét elősegítse. Két okból engedélyezhető, egyrészt ha a bizonyítás a per későbbi szakaszában nem, vagy különös nehézséggel lenne csak lefolytatható, vagy a per ésszerű határidőben való befejezését segíti. A kérelemben elő kell adni a bizonyítási indítványt, és hogy erre milyen okból van előzetesen szükség. Ha a kérelemnek a bíróság helyt ad, a bizonyítás szabályait kell megfelelően alkalmazni.. Panasszal – a többi azonnali jogvédelmi eszközzel ellentétben – csupán a bíróság elutasító döntésével szemben lehet élni.

X. Fejezet

Perelőkészítés

Az előkészítő tanácsülés

Ha hiánypótlásra nincs szükség, vagy a fél hiánypótlási kötelezettségének eleget tett, a tárgyalás kitűzésére alkalmas keresetlevél a tárgyalást előkészítő tanácsülésre kerül felterjesztésre, amellyel folytatódik a tárgyalás előkészítése. A tanácsülést a keresetlevél bíróságra érkezésétől számított tizenöt napon belül kell megtartani. A javaslat azzal számol, hogy amikor a keresetlevélnek nincsenek hiányai, akkor egyből a tárgyalást előkészítő tanácsülésre vihető az ügy. Ha nem ez a helyzet, akkor a peralapítás fogyatékoságának elhárítása után (ha elhárítható) lehet a keresetlevelet az előkészítő tanácsülésre betervezni.

A perek időtartamának csökkentése érdekében a bírósági döntések aránya a tárgyalás és a tárgyalás előkészítése között megváltozik, több bírói döntés lehetősége a tárgyalást megelőző szakaszba kerül (pl. a bizonyítás elrendelése). Ezzel biztosítani lehet, hogy alapvető perelőkészítő intézkedésekre ne a tárgyaláson kerüljön sor, így a tárgyalás már a bizonyítás felvételének és a jogvita lezárásának színtere legyen. A törvény alapján a tanácsülésen döntene a bíróság a per egyesbíró elé utalásáról. Ez azonban nem zárja ki, hogy bármely más, a tárgyalás előkészítését szolgáló intézkedést is itt tegyen meg a bíróság. Így – ha arról időben nem kell hamarabb dönteni – az azonnali jogvédelmi eszközök alkalmazásáról, amiről az azonnali jogvédelem szabályai szerint a bíróság tanácsa dönt, szintén ekkor lehet dönteni. Az egyesbíró elé utalásra tekintettel az intézkedések megtételét nem köti a tervezet a tanácsüléshez, azért sem, mert szükségességük az eljárás későbbi szakaszában is felmerülhet. Az előkészítő intézkedések megtételére a tanács elnöke vagy az általa kijelölt bíró is jogosult.

Intézkedések a per előkészítése során

A tanácsülésen kívül is megtehető intézkedések széles kört fognak át, így lehetőség van bizonyítás elrendelésére, hatóságtól vagy más bíróságtól olyan iratok beszerzésére, amelyekhez a felperes nem tud hozzáférni. A felek nyilatkozatai is a perkoncentrációt szolgálják. A bíróságnak arra is lehetősége van, hogy előzetesen valamelyik felet vagy érdekeltet meghallgassa. Erről a többi perbeli személyt értesítenie kell.

A tárgyalás kitűzése

Az első tárgyalás kitűzésére a törvény olyan határidőt állapít meg, amely biztosítja a per ésszerű időn belüli elintézését, de nem rövidíti le aránytalanul a felkészülési időt a felek és az érdekelték számára, valamint a bírósági ügyteher szempontjából is kivitelezhető. A közigazgatási jogvita, mire a bíróság elé kerül, általában tisztázott tényállást és kialakított álláspontot feltételez, így lehetőség van a rövid határidők tartására.

Idézés a tárgyalásra

A tárgyalás kitűzése és a tárgyalásra idézés szabályaihoz kapcsolódóan a törvény az ismert érdekelt értesítését is a bíró feladatává teszi. Garanciális szempontból fontos, hogy a bíróság az idézett feleket tájékoztassa arról, hogy a tárgyalás elmulasztása számukra milyen jogkövetkezménnyel jár, illetve, hogy magukat hogyan képviseltethetik. A kiskorúak esetében az idézés a törvényes képviselőn keresztül történik. Perhatékonysági okból figyelmeztetni kell továbbá a feleket arra, hogy a tárgyaláson a becsatolni kívánt további okirataikat hozzák magukkal, ezzel is gyorsítva az eljárást.

Nyilatkozatok a tárgyalást megelőzően

A felek és érdekelték a védiratra észrevételt, nyilatkozatot tehetnek írásban a tárgyalás előtt. Indokolt esetben ezt a bíróság határidőhöz kötheti abból a célból, hogy a tárgyalást megelőzően az alperesnek is lehetősége legyen reagálni. Írásbeli nyilatkozatot a tárgyaláson már nem tehet a fél, erre őt a bíróságnak a nyilatkozattételre való felhíváskor figyelmeztetnie kell.

Bizonyítás elrendelése

A bíróság kérelemre vagy hivatalból az előkészítő szakaszban bizonyítást rendelhet el az előkészítés során, koncentrálna ezzel a bizonyítási eljárást már az első tárgyalásra.

Iratbeszerzés más hatóságtól, bíróságtól

A közigazgatási szerv eljárása során keletkezett iratanyag elengedhetetlen a közigazgatási per lefolytatásához. Tekintve azt, hogy a per tényállása alapvetően ezen iratokon alapul így az előkészítő szakasz egyik legfontosabb lépése ezek beszerzése. Abban az esetben, ha az iratok beszerzésének elhúzódása miatt a törvény által szabott határidőben kitűzött első tárgyalásra ezeket a bíróság megszerezni nem tudná, az eljárás felfüggesztésének van helye. Az iratok beszerzése után a tárgyalást haladéktalanul ki kell tűzni.

Tárgyaláson kívüli meghallgatás

Indokolt esetben a bíróság bármelyik felet vagy érdekelt meghallgathatja.

Kísérlet egyezség létrehozására

A törvény az egyezségkötés lehetőségének elindítását a bíróság kezébe teszi. A bíróság ugyanis döntet úgy, hogy már a tárgyalást megelőzően megkísérli a felek közötti egyezséget előmozdítani. Ennek módzatait a törvény külön fejezete tartalmazza.

Észrevétel kérése

Új elem az észrevétel kérése, amely a jogvita olyan összefüggéseit teszi a bíróság által átláthatóvá, amelyet a felek nem tudnak elé tární. Az Alaptörvény és az ügyességről szóló sarkalatos törvények alapvető változást hoztak az ügyesség büntetőjogon kívüli feladatkörét tekintve. A korábbi felügyeleti típusú jogkör helyett az ügyesség immár – a jogállami keretekhez igazodva – a bíróság előtt tudja a közérdeket érvényesíteni. Az átalakított közérdekvédelmi szerepkörből fakadó sajátosságokból fakadóan a közigazgatási per jog új struktúrájához igazodva indokolt, hogy az ügyesség ne csak a Kúria előtt tudja az objektív jogvédelem elérése és a közérdek védelmében jogi véleményét kifejteni [Ütv. 11. § (2) bekezdés j) pont], hanem mindez megvalósulhasson területi szinten is. Az ügyesség észrevételező szerepe atipikus peres státus, egyik fél oldalán sem áll, az igazságszolgáltatás közreműködőjeként feladatát kizárólag a közérdek és a törvényesség biztosítása, valamint az egységes ítélkezési gyakorlat elősegítése érdekében végzi. Ez a speciális peres jogállás Európa több országában ismert, és az Emberi Jogok Európai Bíróság által is elismeri jogintézmény.

Az ügyességen túl a bíróság – elsősorban társadalmi vagy gazdasági szempontból kiemelt jelentőségű kérdésekben – más szervektől, személyektől is véleményt kérhet, ami a per eldöntése szempontjából releváns tények, körülmények tekintetében a bíróság tájékozódását segíti. Az észrevételt mindig a bíróság kéri attól a szervezettől, személytől, amelyről úgy véli, a perben releváns információval rendelkezik. Az észrevétel nem minősül szakértői véleménynek. Az észrevétel megfelelő kezelése érdekében külön figyelembe kell venni az észrevételező személy, szerv vagy testület érdekeltségét vagy gazdasági függőségét, amelyről

az észrevételezőnek kell nyilatkoznia. Az észrevételre a felek és érdekelték nyilatkozatot tehetnek, indokolt esetben az észrevételező meghallgatásának is helye van.

XI. Fejezet

Az egyezség és a közvetítés

Egyezség

Újdonságnak számít az egyezségkötés kiemelt kezelése. Az egyezség szerepe a bírói út kiszélesedésével és a hivatalbóli döntés-felülvizsgálati lehetőségek korlátaival összefüggésben fontos szerepet kaphat, különösen, ha az anyagi jog a közigazgatási szerv részére mérlegelési mozgásteret biztosít. Szükséges biztosítani a megfelelő perjogi kereteket ahhoz, hogy a felek megegyezhessenek. Természetesen nem arról egyezkednek, hogy jogsértő volt-e a tevékenység vagy nem, hanem arról, hogy a kialakult helyzetben állított jogsérelmeket hogyan lehetne a jogszabályok keretei között úgy orvosolni, hogy ne kelljen újabb közigazgatási eljárásokat lefolytatni. Az új közigazgatási perkoncepció azonban nemcsak közigazgatási aktus-felülvizsgálat, így meg kell adni a szabályozásnak azt a lehetőséget, hogy a közigazgatási per alanyai – elsősorban tehát érdekkonfliktusuk rendezése során – egyezséget köthessenek.

Az egyezség tartalma

Az egyezségi szabályok visszautalnak a jogi rendre, csak azokban az esetekben lenne helye egyezségnek, ahol az egyezséget jogszabály nem zárja ki, és ahol a jogvita tárgya ezt lehetővé teszi. Ez elsősorban olyan esetekben lehetséges, ahol a hatóság több jogszerű döntés közül szabadon mérlegelve választhat, illetve ahol multipoláris viszonyokban elsősorban jogos érdekek sérelme kerül előtérbe, amely sérelmek a hatóság döntési szabadsága körén belül – hatósági döntések esetén például elsősorban egyes határozati rendelkezések módosítása révén – elháríthatóak. A tervezet ezért is hangsúlyozza, hogy az egyezség célja a jogsérelem orvoslásának a módjáról való megállapodás kölcsönös engedmények segítségével. Azt is szükséges hangsúlyozni, hogy az egyezség túlléphet a jogvita tárgyán, és abban olyan megállapodás is köthető – a hatósági szerződés konstrukciójához hasonlóan -, amelynek előírására az alperes hatásköre nem terjed ki, pl. polgári jogi kötelezettséget is vállalhat a felperes. Az egyezség természetesen ez esetben sem érintheti más hatóságok hatáskörét.

Az egyezséget jóváhagyó végzés

Az egyezség kezelésének jelenleg is kialakult peres gyakorlata van, ezen a törvény nem változtatna. A bíróság ugyanis „beemeli” a jogrendbe a felek egyezségét, ha az megfelel a jogszabályoknak, ezzel együtt ítéleti – végrehajtható és jogerős – hatállyal látja el. Az egyezségben foglaltak érvényre juttatása érdekében a bíróság a végzésben az egyezségben foglaltaknak megfelelően megváltoztatja, vagy hatályon kívül helyezi a vitatott közigazgatási cselekményt.

Egyezség közigazgatási szerződés esetén

A felek a per során úgy is köthetnek egyezséget, hogy a közigazgatási szerződést a hatályon kívül helyezési ok megszüntetése érdekében módosítják.

Közvetítés feltételei

A törvény lehetőséget teremt arra, hogy – ha a felek és az érdekeltek hozzájárulnak – a bíróság közvetítést rendeljen el, amelynek során a felek és érdekeltek közvetítő bírói közreműködéssel folytatott egyeztetés útján kísérelhetik meg a jogvita rendezését. A közvetítés időtartamára – ami legfeljebb három hónap lehet – a pert fel kell függeszteni. E végzéssel szemben panasz élhet az a fél vagy érdekelt, akinek a hozzájárulását a bíróság nem kérte ki.

A közvetítés szabályai

A közvetítő bíró az ügyet tárgyaló tanácsnak nem lehet tagja, s a közvetítés sikere érdekében az ott elhangzottak a közvetítés sikertelensége esetén tovább folytatott perben nem használhatóak fel. A közvetítés eredményéről a közvetítő bíró tájékoztatja a perbíróságot, amely annak fényében folytatja az eljárást vagy az egyezséget megvizsgálja és jóváhagyhatósága esetén erről határozatot hoz. Az egyezés költségeinek viseléséről a felek az egyezésben rendelkezhetnek, ennek hiányában azt a felek maguk viselik, így erről a végzésben a bíróságnak nem kell rendelkeznie.

XII. Fejezet

A tárgyalás

A tárgyalás szabályai rendkívül feszesek, a tárgyalás elhúzódását, elhalasztását csak kivételes esetekben engedik meg. A közigazgatási pert általában megelőzte egy közigazgatási eljárás, így számos perelőfeltétel már a közigazgatási eljárásból következik, ezekre külön időt és eljárási lehetőséget biztosítani felesleges. A felperesnek a keresetlevelében pontosan rögzítenie kell – mivel a közigazgatás megelőző eljárást lezáró cselekményéből kifolyólag általában tisztában van ezzel –, milyen döntést és miért támad, illetve milyen mulasztás megszüntetését kéri. A keresetlevéllel szembeni követelmény a közigazgatási szerv álláspontjának cáfolata, az ellenkező (vagy kiegészített) tényelőadás, bizonyíték megnevezése. A keresetlevél vizsgálata során még egyszer pótlási lehetőséget kap a fél, ezután a peralapítás kérdéseivel a tárgyaláson foglalkozni nem lehet.

A tárgyalás vezetése

Mind a nemzetközi trendek, mind a hazai igények, de a közigazgatási perben kialakult bírói magatartások is egy irányba mutatnak, egyértelművé teszik, hogy a – főleg az angolszász (félreértelmezett) peres gyakorlatból táplálkozó – „szemlélődő” bírói magatartás korszerűtlen, a bíróságtól elvárt „case management”-tel és a szolgáltató bíróság elvével ütköző rossz hagyomány. A törvény ezért aktív, a felekkel kommunikációs síkon együttműködő bírói szerepet szabályoz, ezt a tárgyalás során mindenben érvényre juttatja. A szabályozás ugyanakkor nem töri le a felek rendelkezési jogát, a peranyag-szolgáltatást nem veszi át a bíróság, kerüli a prejudicatio lehetőségét, azonban a jelenlegi tájékoztatási kötelezettségen

tulmegy. Újdonság, hogy a tárgyalás berekesztése előtt az eljárás eredményeit is össze kell foglalnia a bíróságnak, lehetőséget adva a keresettől való elállásra.

A tárgyalás megnyitása

A tárgyalás megnyitásának keretében a bíróság ellenőrzi a tárgyalásra idézettek, és a tárgyalásra értesítettek közül megjelentek személyazonosságát. A jelenlévők és a jegyzőkönyv számára ismerteti az ügyszámot, a feleket, az ügy típusát, a tárgyalás számát, az eljáró tanácsot, a tárgyalás megtartásának helyét, idejét, és a jelenlévők nevét. Ha indokolt a tárgyalás zártan történő megtartását rendelheti el. A bíróság a szükséges mértékben ismerteti az ügy iratait, különös tekintettel a keresetlevélre, a védíratra, és az arra tett nyilatkozatokra, az esetlegesen rendelkezésre álló szakértői véleményre, előzetes bizonyításra és észrevételre. Újdonság a közigazgatási perben, hogy az iratismertetés után, amennyiben minden fél és érdekelt jelen van, a bíróság – ha azt célravezetőnek tartja – egyezségi kísérletet tehet.

Nyilatkozatok a tárgyaláson

Az eljárás elhúzódását elkerülendő a tárgyaláson csak szóban tehető nyilatkozat, kivétel ez alól a bizonyítási szabályok körében az az eset, amikor a bizonyítási eljárás még nem zárult le. A szóbeli nyilatkozatra – a visszaélésszerű használat megakadályozása érdekében a bíróság időkeretet állapíthat meg.

Jelenlét a tárgyaláson

Ellentétben a jelenlegi szabályokkal, a bíróságnak a felek mulasztása esetén is el kell bírálnia a jogvitát. Indokolja ezt a megelőző eljárás ténye, mivel a fél tud a jogvitáról, a perindításról – ő maga indítja a pert, a közigazgatási szerv által megállapított tényekről, jogkövetkezményekről, minderről nyilatkoznia kell a keresetlevelében. Felesleges tehát bevárni azt, hogy még egyszer előadja, amit a keresetlevelében előadott, mulasztása a terhére esik. Az alperes a felperes keresetindításának tudatában mulaszt, védíratot előterjesztett, így elhalasztani a tárgyalást azért, hogy majd nyilatkozzon a saját védíratáról, célszerűtlen. Kétségtelenül szankciós jellegű a mulasztás szabályozása, a közigazgatási per azonban nem egyszer jelentős közérdek köré szerveződik, kiemelt közigazgatási jogviszonyokról szól, így a felek mulasztásának tolerálása ellenkezne a közigazgatási per rendeltetésével.

A perrendtartás lehetőséget biztosít távollévő személynek, hogy elektronikus távközlő hálózat útján vegyen részt a tárgyaláson.

A tárgyalás elhalasztása

A törvény modellje arra épül, hogy a bíróság már az első tárgyaláson ítéletet tud hozni az ügyben, ezzel hatékony és gyors jogvédelmet tud szolgáltatni. Tárgyalás elhalasztásának csak abban az esetben van helye, ha a bizonyítást a tárgyaláson nem lehet lezárni, vagy a mulasztó fél személyes meghallgatása szükséges az ítélethozatalhoz. Ebben az esetben a mulasztó fél viseli az új tárgyalás költségét pervesztességre tekintet nélkül. A felek közös kérelme esetén is csak abban az esetben van helye halasztásnak, ha ez az ésszerű időn belül való befejezést szolgálja az egyezségkötés reális lehetőségére tekintettel.

Változás a bírák személyében

Mivel a tárgyalási elv alapján a felek részére biztosítani kell, hogy a bíróság előtt szóban előadják álláspontjukat, és meghallgassa őket a bíróság, ha a bíróság tanácsának összetételében változás történik, a következő tárgyaláson az elnök ismerteti a korábbi iratokat, kérelmeket. Ezen ismertetésre a felek észrevételt tehetnek.

Bizonyítás a tárgyaláson

A tanács elnöke határozza meg a bizonyítási cselekmények sorrendjét. Ha az előkészítő szakaszban bizonyítási cselekmény történt az elnök gondoskodik arról, hogy a tárgyaláson a bizonyítási eszközök rendelkezésre álljanak. A kontradiktórius eljárás megköveteli, hogy a felek és az érdekeltek a tárgyaláson szóban tegyenek nyilatkozatot. A feszes eljárási szabályok miatt írásban csak abban az esetben tehető a tárgyaláson nyilatkozat, ha a tárgyalás elhalasztására bizonyítási cselekmények miatt van szükség.

A tárgyalás berekesztése

A bíróság a bizonyítási eljárás és a nyilatkozatok előadása után a tárgyalást berekeszti, és határozathozatal céljából visszavonul. A tárgyalás berekesztését követően is meg lehet nyitni a tárgyalást, ha azt a bíróság szükségesnek látja, illetve meg kell nyitni, ha a bírák személyében változás áll be.

XIII. Fejezet

A tárgyaláson kívüli elbírálás

A törvény megtartja a jelenlegi gyakorlatot és főszabállyá továbbra is a tárgyaláson kívüli eljárást teszi az által, hogy ha egyik fél (vagy érdekelt) sem kérte tárgyalás tartását, és azt a bíróság sem tartja szükségesnek, a bíróság az ügy érdemében tárgyaláson kívül határozhat. A törvény lehetőséget biztosít arra, hogy ha az alperes a kereseti kérelmet teljes egészében alaposnak ismeri el, a bíróság kontradiktórium hiányában tárgyalás tartását mellőzve döntsön a keresetről, tehát a per gyorsabban befejezhető. Ha a perben bizonyítást kell lefolytatni, a tárgyalás tartása azonban kötelező, kivétel ez alól az okirati és a szakértői bizonyítás: ezeknek tárgyaláson kívül is van helyük.

Amennyiben a felek személyében a per során változás áll be, az újonnan perbelépő vagy perbevont félnek is biztosítja a törvény a tárgyalás tartása kérésének lehetőségét. Külön ki kell emelni az érdekelt jogát, hogy a perbelépésétől legkésőbb 15 napon belül tárgyalás tartását kérhesse. Ebben a körben újfent rá kell mutatni, hogy az érdekelt nem azonos a polgári per beavatkozájával. A közigazgatási per sajátja, hogy alperesi oldalon félként nem közigazgatási szerv csak kivételes esetben lehet, holott az alperesi érdekeltnek pontosan ugyanannyi joga vagy jogi érdeke fűződik a bíróság döntéséhez, mint a felperesnek. Emiatt indokolt az érdekeltek számára is hasonló erősségű eljárási jogokat adni, mint a feleknek, erre példa a tárgyalás tartása kérésének joga.

Mivel tárgyalásra nem kerül sor, a törvény lehetővé teszi a bíró számára, hogy külön egyezségi kísérletre idézzon.

XIV. Fejezet

Bizonyítás a közigazgatási perben

A közigazgatási perben a bizonyítás bővítésre kerül egyrészt a bíróság hivatalbóli bizonyítási jogosítványainak növelésével, másrészt szűkítés is történik ezen a területen, hogy a bírósági eljárás ne váljon másod-, illetve harmadfokú közigazgatási eljárássá.

A bizonyításra a törvény a polgári perrendtartás bizonyítási szabályait rendeli alkalmazni, így csak a közigazgatási perekben alkalmazandó speciális szabályokat tartalmazza. Ezek közül kiemelendő a bizonyítás hivatalbóli elrendelésének lehetősége. A törvény a hivatalbóliságot kétfelé bontja, meg kell különböztetni ugyanis egymástól a hivatalbóli vizsgálatot, és a bizonyítás hivatalbóli elrendelését. Elsősorban előbbi körben kerül sor a bizonyítás hivatalbóli elrendelésére, de lehetnek egyéb olyan esetek, amikor valamilyen okból (elsősorban a bizonyításra kötelezett gyengébb eljárási pozíciója miatt) a törvény a hivatalbóli vizsgálatot ugyan nem, de a hivatkozott tény, körülmény hivatalbóli bizonyítását lehetővé teszi. A tervezet szerint ilyen eljárási helyzet jellemzi a kiskorú személyeket és a fogyatékossgal élőköt.

A közigazgatási per nem újabb hatósági ügyintézési szint, ezért a közigazgatási szerv által elfogadott tényállás tekintetében csak korlátozottan van helye új bizonyítékokra hivatkozásnak. Az aktusfelülvizsgálati perek esetében feleknek a közigazgatási eljárás során kell mindent megtenniük annak érdekében, hogy a tényállás teljes mértékben tisztázásra kerüljön, különben a bírósági eljárás parttalan jogvitává válik. Ezt a célt szolgálja annak a rögzítése, hogy a feleknek a bizonyítás indítványozására, vagy a bizonyítási eszközök rendelkezésre bocsátására legkésőbb az első tárgyaláson van lehetőségük, amely összhangban áll a jóhiszemű pervitel és a rendeltetésszerű joggyakorlás elvével is

Bizonyítási kötelezettség

A közigazgatási perben a bizonyítási kötelezettség és a bizonyítási teher főszabályként a polgári perhez hasonlóan alakul, azonban a fegyveregyenlőség biztosítása miatt bizonyos esetekben a bizonyítási kötelezettség megfordítható. A korábbi szabályozás problémáira tekintettel egyrészt szükséges, hogy a fél a megállapított tényállást alappal vitatassa, másrészt a bíróság megítélésére van bízva, hogy valóban indokolt-e az átfordulás. E szabály alkalmazásának olyan ügyekben van helye, ahol a jogi vagy ténybeli helyzet oly mértékben bonyolult és összetett, hogy a bizonyítás a felperesnek aránytalan nehézséget okozna, így ha a hivatalból indult megelőző eljárásban megállapított tényállást a felperes alappal vitatja, a bíróság a bizonyítási terhet megfordíthatja. A közszolgálati jogvita esetén fegyveregyenlőségi eszköz a közigazgatási szerv oldalán fennálló fokozott bizonyítékszolgáltatási kötelezettség.

A megelőző eljárásban kirendelt szakértő

Újítás a korábbi szabályozáshoz képest, hogy a megelőző eljárásban kirendelt szakértő a közigazgatási perben a perben kirendelt szakértővel azonos megítélés alá esik, szakvéleménye egyenrangú bizonyítékként szolgál. A bíróság szükség esetén például szakvéleményének kiegészítésére hívhatja fel a megelőző eljárásban kirendelt szakértőt, vagy ebből a célból megidézheti.

A közigazgatási eljárás során kirendelt szakértő szakvéleményének a fél nyilatkozataként történő kezelése a közigazgatási perben indokolatlan volt, mivel a szakértő, szakértői szerv általában a közigazgatási szervtől függetlenül készítette el szakvéleményét. A korábbi szabályozás során a közigazgatási eljárásban kirendelt szakértő állásfoglalása nem minősült szakértői véleménynek, a megelőző eljárásban alkalmazott szakértőt a közigazgatási perben tanúként idézték szakvéleményével kapcsolatban. E gyakorlat általában szükségessé tette a közigazgatási perben új szakértő kirendelését, amely a közigazgatási döntés indokolatlan felülmérlegelését és a pertartam növekedését eredményezte.

A törvény a perben kirendelt szakértővel azonosítja a megelőző eljárásban kirendelt szakértőt, a háttérszabályként érvényesülő polgári perrendtartás rendszerén keresztül azonban azt is biztosítja, hogy a felperes szakvéleményt támadja, melyre a szakértőben rejlő személyes vagy kizárási okok alapján, illetve a jogszabályban a szakvéleménnyel szemben támasztott követelmények megsértésére hivatkozással van lehetősége. A perből felmentett vagy kizárt szakértő helyett a bíróság hivatalból másik szakértőt rendel ki. Aggályos szakvélemény esetében, ha annak oka a szakértő által adott felvilágosítás után sem volt megszüntethető, a felek a perben új szakértő kirendelését indítványozhatják. A törvény újítása a felperes számára a közigazgatási eljárás során elkészült szakértői vélemény megkérdőjelezését teszi lehetővé, nem pedig lecserélését. Ez a szabályozás felel meg a koncentrált és költségkímélő eljárás alapvető követelményének.

XV. Fejezet

Eljárási cselekmények az eljárás során

Számos eljárási cselekmény nem szerepel a tárgyalás szabályai között, holott gyakorta a tárgyaláson gyakorolják azokat a felek, illetve a bíróság. Így a keresettől történő elállás és az eljárás megszüntetése külön fejezetben kapnak helyet, szabályozásuk természetesen a tárgyalási dinamikát is érdemben befolyásolhatja.

Keresetváltoztatás

A keresetváltoztatás szabályozására két alternatív verziót tartalmaz a javaslat. Az A verzió a hatályos rendszer fenntartását jelentené, amely alapján a felperes keresetét legkésőbb az első tárgyaláson változtathatja meg. Mivel a törvény eljárási dinamikája feszes és alapvetően egy tárgyalásra épül, ezért nem kíván tág teret adni a keresetátváltatás miatti elhúzódásnak. A pert megelőző közigazgatási eljárás során kialakul a felek álláspontja, így elvárható a felperestől, hogy kereseti kérelmében mindent előadjon, általában nem merülhet fel olyan körülmény a közigazgatási cselekmény megvalósítása után, ami indokolná a szélesebb körben megengedett keresetváltatást. A B verzió alapján keresetváltatásnak az elsőfokú eljárás

bármely szakaszában, de csak akkor lenne helye, ha a keresetváltoztatási kérelemmel az alperes egyetért, vagy a bíróság azt célravezetőnek tartja. A keresetváltoztatást elutasító végzés ellen panasznak nincs helye.

A keresetváltoztatástól szükséges megkülönböztetni a kereseti kérelem azon módosulásait, amelyek nem minősülnek keresetváltoztatásnak, tehát megengedettek a per során, ezeket nevesíti a törvény és jegyzőkönyvezésüket írja elő.

Fontos garanciális szabály, hogy a közigazgatási határozat azon részei tekintetében, melyet a keresetlevél nem támad, csupán a perindításra nyitva álló határidőn belül van helye a kereseti kérelem kiterjesztésének. Ez a rendelkezés a keresetváltoztatást tehát az írásbeli döntésben megjelenő közigazgatási cselekményekre nézve szűkíti csak le. Amennyiben a hatóság módosítja határozatát a közigazgatási per alatt, és az új határozat nem tesz eleget maradéktalanul a kereseti kérelemnek, a felperes annyiban jogosult a keresetváltoztatásra, hogy keresetét a jogsérelem orvoslását szolgáló cselekményre is kiterjesztheti.

Elállás a keresettől

A felperes a keresetétől bármikor elállhat az alperes hozzájárulása nélkül is, mivel vizontkereset előterjesztésének nincs helye. A felperes „ráutaló magatartással” is elállhat a pertől, ha olyan perbeli cselekményt 2 hónapig nem tesz meg, amelyre a bíróság felhívta. A relatíve rövid határidő indoka a feszes eljárási szabályok. A közérdek indokolja, hogy ilyen esetben a bíróság a pert megszüntethesse.

Az eljárás megszüntetése

Az eljárás megszüntetésének valamely eljárási akadály fennállása, a felperes elállása vagy a jogsérelem közigazgatási szerv általi orvoslása esetén van helye. Hatáskör vagy illetékesség hiánya esetében, ha megállapítható, hogy melyik bíróság rendelkezik hatáskörrel és illetékességgel, áttételnek van helye az alperes érdemi perbe bocsátkozása után is. Az addig elvégzett perbeli cselekmények sorsáról is szükséges rendelkezni, ezért szünteti meg az áttevő bíróság az eljárást. Kedvezményként azonban a felek egyetértésével az addig elvégzett perbeli cselekmények hatályosak maradhatnak az eljárás koncentrált befejezése érdekében. A bíróságnak a hatályban tartásról kifejezetten rendelkeznie kell.

Az objektív jogvédelem megvalósítása érdekében lehetősége van a bírónak arra, hogy az ügyészséget felhívja a perbelépésre, ha hivatalbóli bizonyítást vagy vizsgálatot rendelt el, és az eljárást a felperes elállása, illetve a felperes halála vagy megszűnése esetén a jogutód perbelépésének, perbevonásának hiányában meg kellene szüntetni. A közigazgatási per alapvetően szubjektív jogvédelmi eszköz, azonban bizonyos közigazgatási aktusoknál, amelyek az abszolút tilalom (érvénytelenség, semmisség) alá esnek, vagy a közérdeket jelentős mértékben sértik, indokolt a jogszabálysértés és a hatályon kívül helyezés bíróság általi kimondása. Felperes hiányában, ha egyéb eljárási akadály nem áll fenn, a bíróság értesítheti az ügyészséget a perbelépés lehetőségéről, aki saját mérlegelése alapján dönt a közérdek védelmének ily módon való szükségességéről. Negatív döntése esetén (tehát, ha nem lép be a perbe a megadott határidőn belül), a bíróság az eljárást megszünteti.

A jogsérelem orvoslása közigazgatási eljárásban

Részletesen szabályozza a törvény azt a helyzetet, amikor az állított jogsérelem orvoslása érdekében a közigazgatási szerv vagy jogorvoslati szerve eljárást indít. Ennek tényét az orvoslás érdekében eljárást indító közigazgatási szervnek be kell jelentenie, és erre tekintettel a közigazgatási per felfüggesztésének van helye. Rugalmasabb szabályként harminc napon belül a közigazgatási szervnek tájékoztatnia kell a bíróságot a sérelem orvoslására hozott döntéséről, illetve ennek hiányában a megtett eljárási cselekményekről. A bíró megítélésén múlik, hogy e tájékoztatás fényében bevárja-e a közigazgatáson belüli jogorvoslást. Az eljárás további menete attól függ, hogy mennyiben orvosolta a közigazgatási szerv a jogsértést, illetve ezt a felperes hogyan ítéli meg. Természetesen az is előfordul, hogy a közigazgatási szerv vagy jogorvoslati szerve a keresetlevél benyújtását követően nyomban, a továbbításra nyitva álló időn belül orvosolja a jogsérelmet. Ebben az esetben is továbbítania kell a keresetlevelet, hiszen azt a bíróságnak címezték, de védiratában elegendő erre utalni és az orvoslást szolgáló közigazgatási cselekmény másolatát mellékelni. A bíróságnak az új cselekményre tekintettel nyilatkoztatnia kell a felperest. Ebben az esetben a felperes keresetének fenntartása mellett ki is terjesztheti azt a jogsérelem elhárítása érdekében megvalósított új közigazgatási cselekményre. Ha a felperes nyilatkozatában ezt kéri, az eljárást folytatni kell, ha ezzel ellentétes nyilatkozatot tesz, vagy nem nyilatkozik, az eljárás megszüntetésének van helye.

XVI. Fejezet

Az egyszerűsített per

A törvény lehetőséget ad bíróságnak arra, hogy meghatározott esetekben (így például hatósági végzések esetén, hatósági igazolvánnyal, hatósági bizonyítvány, illetve hatósági nyilvántartás vezetésével kapcsolatos tevékenységek, vagy hatósági határozat meghozatalának elmulasztása esetén) a jogvitát egyszerűsített perben bírálhassa el, azzal, hogy az eljárás során bármikor elrendelheti az eljárás általános szabályok szerinti folytatását, ha azt a tisztességes eljárás kívánalmainak érvényesülése miatt szükségesnek látja. Az eljárás célja, hogy az egyszerű megítélésre tekintettel, de a felek eljárási jogainak védelme mellett, rugalmasabb keretek között, ennél fogva általában gyorsabban bírálja el az ügyet a bíróság. Az egyszerűsített perben nem érvényesül a „teljes eljáráshoz” képest bizonyítást korlátozó szabály.

Intézkedések az egyszerűsített perben

Az egyszerűsített perben a bíróság többek közt mellőzheti a jegyzőkönyv készítését, meghallgatást tarthat tárgyaláson kívül, továbbá telefonon, és egyéb csak hangkapcsolatot biztosító elektronikus úton is nyilatkoztathatja a feleket. A tárgyaláson kívüli elbíráláshoz hasonlóan a feleket és az érdekeltet egyezségi kísérletre idézheti. Az egyszerűsített perre tipikusan olyan esetekben kerül sor, amelyekben törvéynél fogva egyesbíró jár el, de vannak esetei, amelyekben tanács jár el (pl. kijelölési eljárás), ezért az előkészítő tanácsülés megtartásának mellőzhetőségét is kimondja a tervezet.

Határozatok

Az általános szabályokhoz képest az egyszerűsített perben hozott ítéletet kihirdetni nem kell, elegendő a felekkel közölni. Eljárást gyorsító rendelkezés, hogy a végzésekkel szemben egyszerűsített perben három napon belül van helye panasznak.

HARMADIK RÉSZ

HATÁROZATOK

XVII. Fejezet

A bíróság határozatai

A határozatokra vonatkozó nem sajátképi szabályokat a polgári perrendtartásra utalással rendezi a törvény, ez vonatkozik a határozatok meghozatalára, formájára, tartalmára, kihirdetésére, valamint kijavítására és kiegészítésére.

A bíróság döntési jogkörének korlátai

A közigazgatási bíráskodás alapvetően a szubjektív jogvédelem talaján áll, így döntésében a közigazgatási tevékenység jogszerűségét főszabályként a kereseti kérelem korlátai között értékelheti. A közigazgatási tevékenység jogszerűségét a közigazgatási tevékenység megvalósulásakor fennálló tények és alkalmazandó jogszabályok alapján kell vizsgálni.

A rendelkezési jog mellett fontos kiegészítő szerep jut a hivatalbóliség elvének az objektív jogvédelmi funkció biztosítása céljából. A javaslat a jelenlegi szabályokat némiképpen bővíti a közigazgatási tevékenység fogalmára és a jelenlegi bírói gyakorlat tapasztalataira tekintettel. Így a semmisség mellett, amely a hatósági eljárásjog kategóriája, az érvénytelenséget is nevesíti, amely az egyéb cselekményeknél (nem hatósági aktusoknál) bír jelentőséggel, a jogalkotó által kifejezetten ilyenként nevesített esetekben lehet azonban ezeket csak hivatalból figyelembe venni. A nem megfelelő jogalap megválasztása átfogalmazva e felsorolásba kerül. Ezen felül törvény egyéb hivatalból figyelembe veendő szempontot is meghatározhat. A bíróság a hivatalbóli vizsgálatról – akár a hivatalbóli bizonyítás elrendeléséről – tájékoztatja, arra a felek észrevételt tehetnek és beadványokat nyújthatnak be.

A mérlegelési jogkörben hozott döntéseknél, ahol a jogalkalmazó több jogszerű döntés közül választhat, a javaslat átfogalmazva a jelenlegi kritériumokat megtartja, ugyanakkor hangsúlyozza ezzel, hogy itt más jellegű a bírósági vizsgálat, hiszen a mérlegelési jogkör gyakorlásának jogszabályszerűségét kell vizsgálni, amelynek elsődleges mutatója a hatáskör rendeltetésnek megfelelő, a jogszabályi felhatalmazás keretei közötti gyakorlása, ezért a törvény erre, a mérlegelés szempontjainak és azok okszerűségének megállapíthatóságára helyezi a hangsúlyt. Az eljárási szabályok megtartása és az indokolás minden közigazgatási cselekmény esetén követelmény, ezek külön való nevesítését a törvény ehelyütt nem tartalmazza, azt a bíróság megfelelő kereseti kérelem esetén minden ügyben vizsgálja.

A bíróságot a közigazgatási perben egyedül a jogerősen elbírált büntetőjogi felelősség megállapítása köti, egyebekben más bíróság vagy hatóság által megállapított tényálláshoz nincs kötve.

Ítélet

A kérelemhez kötöttség a közigazgatási pernek is alapelve, kiegészítve ezt a kereseti kérelmek kimerítésének kötelezettségével. Mivel közigazgatási perekben is felmerül az alkalmazhatóságuk, a részítélet és a közbenső ítélet is szabályozásra kerül a polgári perjogi szabályoktól kismértékben eltérő módon. A javaslat fenntartja a bíróság felülvizsgálati jogkörének kialakult szabályait, így rögzíti a jogszerűség viszonyítási alapját (a tevékenység megvalósításának időpontjában alkalmazandó jogszabályok és fennálló tények).

A bíróság jogosult rész- és közbenső ítélet meghozatalára. Ítéletének indokolásában a bíróság kötelező iránymutatást ad a közigazgatási szervnek a megismételt eljárásra, vagy az új cselekményre. Ezzel segítve elő ítéletének érvényesülését, és a felperes számára a hatékony jogvédelmet. A bíróság, ha indokoltnak látja rendelkezhet arról, hogy ítéletével szemben a fellebbviteli kérelmet befogadhatósági vizsgálat nélkül fogadják be. Ennek oka, hogy a bíróság, amely jól ismeri az ügyet meggyorsítsa a fellebbviteli eljárást, ha úgy látja egyebekben is befogadná a fellebbviteli bíróság.

Egyszerűsített ítélet

Az egyszerűsített ítélet célja, hogy csökkentse az ítélet írásba foglalásához szükséges időt azon esetekben, amikor a tényállás tisztázottsága ezt megengedi, így az indokolásból a tényállásra vonatkozó rész a keresetlevélre és a védíratra történő hivatkozással elhagyható. Az iratok közt az egyszerűsített ítéletben a hivatkozott iratokat az ítélettel együtt kell kezelni.

A kereset elutasítása

A kereset elutasításának és a helyt adó ítéletnek a szabályai akár a törvény korábbi, illetve e fejezetben található szabályaiból is következnek, ugyanakkor segítik a helyes jogalkalmazói gyakorlat fenntartását. A jogszabálysértés hiánya mellett a keresetösségi jog hiánya és a csupán az ügy érdemére ki nem ható eljárási szabálysértés eredményezi jelenleg a kereset érdemi elutasítását, ezen okok egy normában való megjelenítése célszerű, akárcsak a keresetnek helyt adó ítélet absztrakt fogalmának kialakítása.

A keresetnek helyt adó ítélet

A helyt adó ítélet logikailag általában a jogsértés megállapításából és valamely jogkövetkezmény alkalmazásából áll. Kivételes eset, amikor nincs alkalmazható jogkövetkezmény, mert például már teljesedésbe ment a cselekmény, vagy nem létezik már, tehát nincs mit megváltoztatni vagy megsemmisíteni, de a felperesnek fontos érdeke fűződik a jogsértés deklarálásához – ilyenkor kerül sor megállapítási ítélet hozatalára.

A törvény által alkalmazott elválasztásra (elutasító – helyt adó ítélet) tekintettel fontos azt is hangsúlyozni, hogy a megállapítási ítélet és a keresetet az ügy érdemére ki nem ható

szabályszegés miatt elutasító ítélet logikailag igen hasonlóak. E két konstelláció egyike esetén nincsen mód jogkövetkezmény alkalmazására, az egyik esetben praktikus okokból, a másik esetben pedig jogpolitikai okokból – ez azonban nem zárhatja el a felperest az esetleges kára és más jogos érdekeinek érvényesítésétől. Az ítéletben megállapított jogsértés kártérítési igényt még megalapozhat. Amikor a Pp. tehát úgy fogalmaz, hogy a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti igény érvényesíthetőségének feltétele, hogy a közigazgatási ügyben eljáró bíróság a jogsértést jogerősen megállapítsa, azon nemcsak a helyt adó ítéletet, hanem a szabályszegést megállapító, de a keresetet a kauzalitás hiánya miatt elutasító ítéletet is érteni kell. A jogsértés megállapítása a keresetet elutasító ítéletben is lehetséges az ügy érdemére ki nem ható szabályszegés esetén való elutasítás esetén.

Megváltoztatás

A javaslat a megváltoztatási jogkör koncepcióban is jelölt elsődlegességét tükrözi. A megváltoztatás lehetősége elsősorban az ügy természetéhez köthető, nem pedig konkrét ügyjellemzőkhöz. Ha a megváltoztatás elméleti lehetősége adott, a bíró széles lehetőséget kap arra, hogy ezt a jogkört gyakorolja, ha a tényállás is megfelelően tisztázott – ennek mibenlétét a megsemmisítési jogkör korlátozó szabálya egészíti ki (98. § (1) c) pontja) –, illetve a szükséges adatok rendelkezésre állnak. A megismételt eljárásnak a bíróság iránymutatásával szembemenő lefolytatását is a megváltoztatási jogkör gyakorlásával javasolja a tervezet szankcionálni, amely a jelenlegi semmisségi okká minősítés helyett számos esetben gyorsabb végérvényes döntést eredményezhet.

A megváltoztatási jogkör gyakorlásának technikai nehézségeit azzal kívánja a tervezet kiküszöbölni, hogy a bíróság az ítéletben a fizetési kötelezettség helyes összegének megállapítására csak pontos iránymutatást ad, annak meghatározása az eljáró közigazgatási szerv feladata. E látszólag csupán technikai szabály célja a megismételt eljárás miatti idővesztés kiküszöbölése, hiszen a közigazgatási szerv számítása ellen formális jogorvoslatnak nincsen helye. A bíróságot és a felperest, érdekeltet tájékoztatni kell a pontos összegről és a bíróságnak azt jóvá kell hagynia, ennek megtörténte esetén nincs helye jogorvoslatnak a számítás ellen. A közigazgatási szervnek a pontos összeg kiszámítására való felhívására természetesen korábban is sor kerülhet – ahogy az ma is előfordul a bírói gyakorlatban. E szabály az eljárás feszesítését célozza tehát elsősorban.

Ugyan az ügy természetéből következik, de a törvény kifejezetten rögzíti, hogy az általános hatályú rendelkezéseknél nincs helye megváltoztatásnak.

Megsemmisítés vagy hatályon kívül helyezés

Újdonságként a tervezet meg kívánja különböztetni az ex tunc hatályú megsemmisítést a hatályon kívül helyezéstől, amely mind ex tunc, mind ex nunc, mind pro futuro történhet. A különbség tehát a hatályon kívül helyezés hatályában van: a közigazgatási cselekmény megvalósításának időpontjára visszamenőleges hatállyal kerülhet sor a megsemmisítésre, és, amennyiben ez fontos közérdeket, a jogbiztonságot vagy a cselekmény által érintett – elsősorban harmadik – személyek érdekeit sérti, a bíróságnak lehetősége van a hatályon kívül helyezés ettől eltérő időpontban való meghatározására. Ez főleg a multipoláris, illetve más

okból komplex (pl. szerződések, vagy szerződés és hatósági határozat együttese) jogviszonyokban fontos, illetve azért, hogy egyértelmű legyen: a bíróságnak a megsemmisítés mellett az eredeti állapot helyreállításáról is rendelkeznie kell. A keresetnek való helyt adásnál – a keresethalmazat megengedettségből is következően – a bíró a megsemmisítés mellett tehát az eredeti állapot helyreállítása érdekében is marasztalhatja az alperest.

Feltétlen megsemmisítési ok a cselekmény semmissége illetve a törvényben kifejezetten meghatározott más érvénytelenségi ok, a jogalap téves megváltoztatása. Ezen túl akkor van hatályon kívül helyezésnek, illetve megsemmisítésnek helye, ha a megváltoztatási jogkör nem gyakorolható, vagy az ügy jellege, vagy a bizonyítatlanság és a bizonyítási indítványok hiányának együttes fennállása miatt.

Marasztalás és megállapítás

A törvény marasztalási ítélet hozatalát is lehetővé teszi, akár az aktusfelülvizsgálati döntés mellett, akár önállóan. Azt, hogy a marasztalás adott ügyben pontosan miben áll, elsődlegesen az anyagi szabályok rögzítik, erre nézve nem lehet általános szabályokat megfogalmazni. A mulasztási perben hozott ítélet is marasztalási ítélet.

Kisegítő jelleggel a tervezet lehetőséget kíván adni a megállapítási ítélet hozatalára is. Ez szubszidiárius jelleggel képzelhető csupán el, amikor sem marasztalási, sem más helyt adó ítélet nem hozható. A jogszabálysértés bírósági megállapítására akkor van lehetőség, ha ehhez a félnek fontos érdeke fűződik. A megállapítási ítéleteknek elsősorban intézkedéseknél, reálcselekményeknél, időközben hatályon kívül helyezett (főleg általános hatályú) aktusoknál és a mulasztás per során való pótlása, illetve a mulasztási perben a mulasztás alapjául szolgáló hatáskör teljes megszűnése esetén lehet létjogosultságuk. Az elégtétel adásra utalás kifejezésre juttatja, hogy a megállapítási ítélet önmagában is alkalmas lehet a közigazgatási jogkörben okozott kár elhárítására.

A bíróság ítélete közigazgatási szerződéssel kapcsolatos perben

A törvény külön jogkövetkezményeket határoz meg a közigazgatási szerződésekre nézve. E rendelkezések szubszidiárius jellegűek, elsősorban az ágazati joganyag szabályozza ugyanis a szerződéssel kapcsolatos jogsértések jogkövetkezményeit. Ha az ágazati jog nem tartalmaz a jogkövetkezményekre nézve rendelkezést, a perrendtartás általános szabályai nyernek az e §-ban szabályozott eltérésekkel alkalmazást. Ilyen fontos eltérés a szerződés hatályban tartásának lehetősége. A bíróság a jogellenesség megállapítása esetén szűk körben – ha a közigazgatási szerződés teljesítéséhez kiemelkedően fontos közérdek fűződik – a közigazgatási szerződést megkötésének időpontjára visszamenőleges hatállyal jogszerűvé nyilváníthatja.

A közigazgatási szerződéssel kapcsolatos perben hozott ítélet hatálya eltér az általánostól, az kiterjed ugyanis az úgynevezett párhuzamos szerződésekre is. A bíróság a kereseti kérelemhez annyiban nincs kötve, hogy szoros összefüggés miatt a szerződés nem támadott kikötését is hatályon kívül helyezheti.

XVIII. Fejezet

A határozatok jogereje és teljesítése

E fejezetben szabályozza a tervezet a kötőerőt, az alaki jogerőt, az anyagi jogerő újabb per indítását kizáró hatását, továbbá a teljesítési határidőre vonatkozó szabályokat, a jelenlegi rendszerhez igazodva.

A határozatok jogereje

Azok a határozatok, amelyekkel szemben nincs helye perorvoslatnak, kihirdetésükkel emelkednek jogerőre, a fellebbviteli kérelemnek és a panasznak a jogerőre emelkedés szempontjából halasztó hatálya van. Amennyiben van helye fellebbvitelnek, a bíróság ítélete akkor emelkedik jogerőre, ha a fellebbviteli jogról lemondtak, a fellebbviteli kérelmek benyújtására nyitva álló határidő eltelt, a benyújtott kérelmet visszavonták, a fellebbviteli bíróság elutasította a befogadást vagy az ítéletet helyben hagyta. A határidő számítás a döntés közléséhez igazodik. A határozat perorvoslattal nem támadott része tekintetében beáll a részjogerő.

A bíróság határozatának teljesítése

A bíróság határozatában teljesítési határidőt írhat elő, ennek hiányában a törvényi határidők irányadóak a végrehajtásra. A határidők kikényszerítésére a perrendtartás XXVI. fejezetének szabályait kell alkalmazni. A megismételt eljárásban a közigazgatási szervet köti a bíróság határozata.

NEGYEDIK RÉSZ

PERORVOSLATOK

XIX. Fejezet

Fellebbvitel

A fellebbvitel alapja

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a törvény főszabályként megengedi a fellebbviteli kérelem benyújtását. Mivel a közigazgatási bíráskodás azonban alapvetően az egyfokú bírósági eljárás modelljére épül, a fellebbvitel befogadhatóságáról a fellebbviteli bíróság dönt, így korlátozva a másodfokú eljárások körét a valóban indokolt ügyekre. A fellebbviteli eljárás során az elsőfokú eljárás szabályait kell alkalmazni, a fellebbviteli eljárásban hozott határozatokra pedig a határozatok rész szabályait, ha ez a fejezet eltérő szabályt nem tartalmaz. E tekintetben külön kiemelandő, hogy eltérő rendelkezés hiányában a fellebbviteli kérelemre és vizsgálatára a keresetlevélre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. A fellebbvitel szabályai képezik viszont a panasz eljárás és a felülvizsgálat alapját.

A fellebbvitel befogadhatósága

A fellebbviteli kérelem befogadhatóságáról a fellebbviteli bíróság mérlegelési jogkörben dönt. A törvény nevesíti azokat az okokat, melyek a kérelmezőnek a fellebbviteli kérelemben kell

megjelölnie. A befogadhatóságról a fellebbviteli bíróság háromtagú tanácsa határoz. A befogadást megalapozó okokat elegendő csupán valószínűsíteni, így a befogadásról való döntés nem válik prejudikációvá. A befogadhatósági okok rendszere lefedi azokat az eseteket, melyek a tényleges jogvédelem és a kiszámítható, egységes joggyakorlat megvalósításához szükségesek. A joggyakorlat szempontjából befogadhatóak azok az ügyek, melyek súlyuknál, újszerűségüknél vagy bonyolultságuknál fogva jelentős hatással lehetnek az ítélkezési gyakorlatra. Ehhez a körhöz tartozik még részben az uniós jog értelmezésének szükségessége is, mely miatt az ítélet helytelensége abban gyökerezik, hogy az első fokon eljáró bíróság elmulasztott előzetes döntéshozatali kérelemmel az Európai Unió Bíróságához fordulni.

Három objektíve megállapítható esetben vizsgálat nélkül befogadható a fellebbviteli kérelem. Ha egyrészt a bíróság eljárását nem előzte meg közigazgatási eljárás, az ítélet közszolgálati vagy közszerződésre vonatkozó jogvitában született, mivel közvetlenül a bíróság előtt indult az ügy, biztosítani kell általánosságban a jogorvoslathoz való jogot. Ezen felül az elsőfokú bíróság, ha az ügy súlyára vagy bonyolultsága tekintettel szükségesnek látja, az esetleges fellebbviteli eljárás gyorsítása és a jogalkalmazás egységének biztosítása végett ítéletének rendelkező részében kimondhatja, hogy az ítélet elleni fellebbviteli kérelmet vizsgálat mellőzésével be kell fogadni.

Fellebbviteli kérelem

A fellebbviteli kérelem benyújtására a közléstől számított 15 nap áll rendelkezésre, azt az elsőfokú bírósághoz kell benyújtani. A beadványokra vonatkozó általános szabályok mellett, további speciális rendelkezések is vonatkoznak a fellebbviteli kérelemre. A kereseti kérelemhez hasonlóan a törvény a kérelmezőtől itt is elvárja, hogy kérelmében pontosan és teljes körűen adja elő azt miért és milyen alapon tartja jogsértőnek döntést, továbbá mit kér a bíróságtól. Ezt a célt szolgálja az is, hogy a kérelmezőn a benyújtott fellebbviteli kérelmét már nem változtathatja meg. Az ítélet meghozataláig a kérelem természetesen visszavonható. A jogszabálysértés és a befogadhatósági ok megjelölése körében hiánypótlásnak nincs helye, ennek oka az, hogy megakadályozza az eljárás elhúzódását a fellebbviteli szándékot ugyan, de annak érdemi alátámasztását már nem tartalmazó kérelmekkel. A fellebbviteli bíróság az ügyet csak jogkérdésben vizsgálja felül, a ténykérdések felülvizsgálata az elsőfokú eljárásban is korlátozott, és mivel a tényállás tisztása a közigazgatás eljárás feladata, így különösen indokolt annak kizárása, hogy új tények és bizonyítékok előadására kerüljön sor. Ezért a törvény csupán két esetben engedi új tények vagy bizonyítékok felvételét az elsőfokú ítélet után, egyrészt ha nem volt megelőző eljárás, másrészt pedig az elsőfokú eljárás szabályai szerint. Az elsőfokú ítélet hatályosulásra a fellebbviteli kérelem halasztó hatállyal bír, de indokolt kérelem esetén a másodfokú bíróság az azonnali jogvédelemre vonatkozó szabályok alapján a halasztó hatályt feloldhatja. Az azonnali jogvédelem körében hozott végzés a fellebbviteli bíróság döntésének közléséig lehet hatályos.

Ugró fellebbvitel

A Kúria jogegységet biztosító feladatának elősegítésére szolgál az ugró fellebbvitel intézménye, melyre a felek közös kérelme esetén van lehetőség. A Kúria befogadási eljárása

során azt vizsgálja, hogy az anyagi jogsértés valószínűsége fennáll-e és azt, hogy a sértett jogszabályhely alapvető jelentőségű-e a joggyakorlat egysége szempontjából. Befogadás esetén a fellebbviteli kérelmet a Kúria érdemben elbírálja. Elutasítás esetén a kérelmet megküldi a felsőbíróságnak, amely a fellebbviteli szabályok szerint jár el a kérelem tekintetében és dönt a befogadhatóságról.

A közigazgatási perek esetében az eltérő perorvoslati rendszer indokolja az ugró fellebbvitel lehetőségének fenntartását. A felülvizsgálat kérelem előterjeszthetőségének szűkítésére tekintettel az ugró fellebbvitel intézménye szolgálja azt, hogy a felek az ügyüket a Kúria elé vihessék azokban az ügytípusokban, amelyekben a felülvizsgálat kizárt.

Az első fokú bíróság intézkedései a fellebbviteli kérelem alapján

Elsőként a fellebbviteli kérelmet az elsőfokú bíróság vizsgálja meg, és teszi meg a szükséges intézkedéseket. A fellebbviteli kérelem visszautasítása nem azonos a befogadhatósági döntéssel, az első esetében az elsőfokú bíróság dönt nevesített, egyes okok alapján, míg a második esetében a fellebbviteli bíróság dönt arról, hogy fennáll-e a fellebbvitel jogalapja. Az elsőfokú bíróság visszautasítja azt a kérelmet, mely nem a jogosulttól származik, törvény által fellebbvitelből kizárt döntés ellen irányul vagy elkésett. Ezen objektív okok esetén a kérelem érdemi vizsgálatára nincs lehetőség, így nem szükséges, hogy a fellebbviteli bírósághoz az felterjesztésre kerüljön, másrészt a visszautasítással szembeni panaszról a fellebbviteli bíróság dönt. Egyéb, az általános szabályok szerinti visszautasításra is sor kerülhet, de erre a hatáskör már a fellebbviteli bíróságot illeti meg. A kérelmet visszautasító végzéssel szemben panasznak van helye.

A fellebbviteli kérelem felterjesztése

Az elsőfokú bíróság összevárja a fellebbviteli kérelmeket a benyújtási határidő lejártáig, és csak azután terjeszti fel a fellebbviteli bírósághoz az ügy irataival együtt. Ez alól kivétel, ha azonnali jogvédelem iránti kérelem kerül előterjesztésre, amikor a fellebbviteli kérelmet a beérkezését követő három napon belül fel kell terjeszteni.

A fellebbviteli bíróság intézkedései a fellebbviteli kérelem alapján

A törvény egyértelművé teszi, hogy a fellebbviteli kérelmet a fellebbviteli bíróság a keresetlevél vizsgálatára vonatkozó szabályok szerint vizsgálja. Így a keresetlevél alapján való intézkedésekre vonatkozó szabályokat értelemszerűen alkalmazni kell a fellebbviteli eljárásban is. A törvény a fellebbviteli szabályok között csak az eltéréseket rögzíti mind a hiánypótlás, mind a visszautasítás vonatkozásában.

Döntés a fellebbvitel befogadhatóságról

A fellebbviteli bíróság háromtagú tanácsban eljárva dönt a fellebbviteli kérelemről a felterjesztésről számított 45 napon belül. Elutasítás esetén röviden indokolni köteles végzésében, hogy miért utasította el a kérelmet. Ha a fellebbviteli bíróság a befogadhatóság mellett dönt, végzést hoz és ezt a fellebbviteli kérelemmel együtt a többi féllel is közli. A befogadhatóság tárgyában hozott végzés ellen nincs helye panasznak.

Fellebbviteli ellenkérelem és csatlakozó fellebbviteli kérelem

Ha a fellebbviteli bíróság befogadta a fellebbviteli kérelmet, az előterjesztő fél ellenfele és az érdekelt abban a körben, amelyre nézve a fellebbviteli kérelmet befogadták, 8 napon belül fellebbviteli ellenkérelemben kérheti a fellebbviteli kérelem elutasítását, vagy az érdekelt csatlakozó fellebbviteli kérelemben támogathatja azt. Az ellenkérelem és csatlakozó kérelem osztják a fellebbviteli kérelem sorsát, ha azt elutasítják vagy visszavonják, kivéve, ha azokat a fellebbvitelre nyitva álló határidőn belül benyújtották.

Az eljárás felfüggesztése

A fellebbviteli eljárás az általános okokon túl akkor is felfüggeszthető, ha elsőfokú bíróság ítéletének tartama megváltozhat kijavítás, kiegészítés vagy igazolási kérelem folytán határidő vagy tárgyalás elmulasztása miatti következmény alóli mentesülés miatt. További, elsősorban a kúriai fellebbviteli eljárásban felmerülő felfüggesztési ok a tárgybani jogegységi eljárás. A felsőbíróságot is megilleti ez a lehetőség, ha ilyen eljárásról szerez tudomást.

Tárgyalás

Tárgyalás tartását a fél – és eltérő rendelkezés hiányában az érdekelt – kérheti, legkésőbb a fellebbviteli kérelem vagy csatlakozó ellenkérelem kézhez vételétől számított nyolc napon belül. A fellebbviteli tárgyalás során igazolási kérelem előterjesztésének nincs helye, a tárgyaláson való jelenlét elmulasztása nem akadályozza a tárgyalás megtartását, továbbá az általános szabályok szerint bírságolható rosszhiszemű perviteli cselekményt a bíróság figyelmen kívül hagyhatja bírságolás helyett. Ha a meg nem jelent személy meghallgatását a bíróság szükségesnek tartja, egy alkalommal a tárgyalás elhalasztható. A tárgyaláson ismertetni kell az ítéletben, a fellebbviteli kérelemben, ellenkérelemben, illetve csatlakozó kérelemben foglaltakat, a bíróság tagjának vagy a félnek a kérésre további iratokat is.

Fellebbviteli vizsgálat korlátai

Az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbviteli bíróság csak a kérelmek által kért részben vizsgálhatja felül. Az elsőfokú eljárásban hozott határozatok is felülvizsgálhatóak, kivéve, ha ellenük panasznak volt helye.

Döntés az ügy érdemében

Ha a fellebbviteli bíróság szerint az ítélet a jogszabályoknak megfelel, vagy csak olyan szabályszegés történt, amely az ügy érdemére nem hatott ki, az ítéletet helyben hagyja. Jogszabálysértés esetén a fellebbviteli bíróság az ítéletet részben vagy egészben megváltoztatja. A részleges megváltoztatás az ítélet egyes rendelkezéseinek hatályon kívül helyezése, illetve helyben hagyása útján történik.

Hatályon kívül helyezés

Hatályon kívül helyezésnek lehetőség szerint csak a határozat legsúlyosabb fogvatékosságai esetén van helye. Így a fellebbviteli kérelem terjedelmére tekintet nélkül a fellebbviteli bíróság

teljesen hatályon kívül helyezi az ítéletet és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha a bíróság nem volt szabályszerűen megalakítva, olyan bíró vett részt az ítélelhozatalban, akivel szemben kizárási ok állt fenn vagy olyan lényeges eljárási szabálysértés történt, mely máshogyan nem orvosolható. Ezen okok olyan súllyal ingatják meg a bíróság függetlenségét és pártatlanságát, hogy a fellebbviteli bíróságnak mérlegelés nélkül hatályon kívül kell helyezni az ítéletet. Hasonló súllyal esik latba az olyan eljárási szabályszegés, amely nem orvosolható a másodfokú eljárásban. Az új eljárásra utasítás esetén a fellebbviteli bíróság ítéletében iránymutatást ad az elsőfokú bíróságnak, amelyhez az kötve van. Ha megszüntetési ok áll fenn, a fellebbviteli bíróság a pert megszünteti és részben vagy egészben hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét. Tekintettel arra, hogy a fellebbviteli eljárásban is van helye egyezség kötésének (akárcsak közbenső- és részítélet meghozatalának is), ennek sajátosságait is rendezi a törvény

A fellebbviteli bíróság határozataira vonatkozó egyéb rendelkezések

Eljárást lezáró döntésében az általános elemeken túl a fellebbviteli bíróság feltünteti az elsőfokú bíróságot és a támadott határozat ügyszámát is. Ha a fellebbviteli bíróság helyben hagyja az elsőfokú ítéletet elegendő az egyszerűsített indokolás, nem szükséges megismételni az olyan indokolást, amellyel a fellebbviteli bíróság egyetért és a jogszabályoknak, illetve a bírósági gyakorlatnak megfelel. Az új eljárás során, ha tárgyalásra sor kerül, az elsőfokú bíróság az első tárgyaláson ismerteti a fellebbviteli bíróság ítéletét.

XX. Fejezet

Panasz

Panasz a bíróság végzése ellen

Alkotmányos követelmény, hogy az eljárást érdemi döntés nélkül befejező, a jog érvényesítését ideiglenesen ellehetetlenítő és egyes pervezető végzésekkel szemben jogorvoslattal élhessen az, akire az rendelkezést tartalmaz. Az Alkotmánybíróság gyakorlatának megfelelően a fellebbviteli eljárásban hozott végzésekkel szemben is panasznak van helye, ez alól a Kúria által hozott végzések képeznek kivételt. A fellebbvitellel összehasonlítva a panasz kevésbé formalizált kérelem, illetve eljárás, nem kötelező a jogi képviselet, és nincs befoghatósági vizsgálat, így a panaszt a fellebbviteli bíróság mindig érdemben bírálja el. A panasszal támadható végzéseket az elsőfokú eljárás szabályai tartalmazzák, hiszen azon esetekben van helye panasznak, ha a törvény külön megengedi. Ezen felül a fellebbvitelt visszautasító végzéssel szemben is van helye panasznak. A panaszra nyitva álló határidő – törvény eltérő rendelkezésének hiányában - tizenöt nap, az egyszerűsített perben három nap. A panaszban meg kell jelölni a végzést, elő kell adni a jogszabálysértést, amire tekintettel kéri a kérelmező a hatályon kívül helyezést vagy megváltoztatást. A panasz eljárásban a fellebbvitel szabályai háttérszabályként alkalmazandóak.

Az elsőfokú bíróság intézkedései

A végzést hozó bíróság saját hatáskörében eljárva is eleget tehet a panasznak, ha az általa meghozott végzéshez nincs kötve, ezért a fellebbviteli eljárás szabályaitól eltérően az elsőfokú bíróság rendelkezik a hiányos panasz kiegészítésére való felhívásról. A kötőerőről a határozatok jogereje fejezetben található rendelkezés. A másik felet és az érdekeltet is értesíteni kell a benyújtott panaszról annak megküldésével, akik főszabály szerint nyolc napon belül jogosultak a panaszra észrevételt tenni.

A panasz elbírálása

A panasz felterjesztése esetén a fellebbviteli bíróság a panaszt tárgyalás tartása nélkül bírálja el, indokolt esetben azonban meghallgatást tarthat. A jogszabálysértő végzést a fellebbviteli bíróság megváltoztatja, vagy hatályon kívül helyezi, egyebekben helyben hagyja azt. Ha a végzés megváltoztatásának van helye, de az ahhoz szükséges adatok hiányoznak, a fellebbviteli bíróság a végzést hatályon kívül helyezi és utasítja az elsőfokú bíróságot új végzés meghozatalára. A jogszabálysértő eljárást megszüntető végzést hatályon kívül kell helyezni, és az elsőfokú bíróságot az eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára kell utasítani.

XXI. Fejezet

Rendkívüli perorvoslatok

1. Felülvizsgálat

A felülvizsgálat alapja és eljárási szabályai

A felülvizsgálható határozatok az olyan jogerős ítéletek, melyet nem előzött meg közigazgatási eljárás vagy mellyel szemben a felülvizsgálatot törvény egyébként lehetővé teszi. Az ítélet mellett az eljárást megszüntető és a keresetlevelet visszautasító jogerős végzések is ebbe a körbe tartoznak. Felülvizsgálati kérelemmel élhet a fél, az érdekelt, vagy akire a határozat rendelkezést tartalmaz a rá vonatkozó rész tekintetében. A felülvizsgálatot tehát csak jogerős határozatokkal szemben lehet kérni, az elbírálás a Kúria hatáskörébe tartozik. E rendkívüli perorvoslat célja, hogy az egységes joggyakorlat kialakítását és biztosítását elősegítse, azzal, hogy az olyan jogszabálysértésekkel szemben orvoslást nyújtson, melyek a kúriai ítélkezési gyakorlattól való eltérés vagy uniós jog értelmezése miatt következtek be. A felülvizsgálati eljárás során a fellebbvitelre vonatkozó szabályokat ebben a fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. Minden olyan kérdésben, amelyre a fellebbviteli eljárásban nincs külön szabályozás, az elsőfokú eljárásra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

A felülvizsgálatból kizárt határozatok

Felülvizsgálati eljárásnak csak olyan jogerős ítélet kapcsán van helye, amelynek esetében a kérelmező fellebbviteli jogát kimerítette, ezzel jelezve azt, hogy a felülvizsgálat egy szűk körben megengedett speciális perorvoslat a fellebbvitelhez képest. A felülvizsgálat a fellebbvitel kimerítéséhez kötött. Ha az első fokú és a fellebbviteli bíróság egyformán ítéli meg a jogvitát, szintén kizárt a felülvizsgálat. A Kúria határozatai is kizártak a felülvizsgálat alól,

mivel ugyanúgy neki kellene eljárni a felülvizsgálat során, és azon okok, melyekre a felülvizsgálható kérelem alapítható, orvosolhatóak fellebbviteli kérelemmel is. A törvény továbbá kizárja a jogerős ítélet perköltségre, kamatfizetésre, teljesítési határidőre vagy részletfizetésre vonatkozó részét a felülvizsgálható határozatok köréből. Az indokolás továbbra is lehet önálló tárgya a felülvizsgálatnak.

Felülvizsgálati kérelem

A kérelem benyújtásának határideje a határozat közlésétől számított harminc nap, igazolási kérelemmel legfeljebb tizenöt napos késedelem orvosolható. A Kúria a visszautasító- és a befogadó végzésről tanácsban dönt, visszautasítás esetén döntését röviden indokolja. A befogadhatóság feltétele, hogy a hivatkozott jogszabálysértés a Kúria gyakorlatától vagy jogegységi határozatától eltérő ítéleti rendelkezésben, vagy az Európai Bírósághoz való előzetes döntéshozatali kérelem elmulasztásában álljon. Csak olyan tényekre vagy jogalapra lehet hivatkozni, amelyet az első- vagy a fellebbviteli eljárás során előadtak.

A felülvizsgálati kérelem hatálya

A felülvizsgálatnak rendkívüli perorvoslati formája miatt nincs halasztó hatálya a bírósági határozat hatályosulására, azonban itt is van helye azonnali jogvédelem iránti kérelem előterjesztésének.

Eljárási cselekmények

A Kúria értesíti a felülvizsgálati eljárásról az Alkotmánybíróságot, ha a jogerős döntés alapjául szolgáló jogszabály ellen alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő. Amennyiben a legfőbb ügyészség szakmai véleményét terjeszt elő a felülvizsgált döntéssel kapcsolatban, azt a felekkel és az érdekelttel közölni kell, arra észrevételt tehetnek. A szakmai vélemény az Ütv. 11. § (2) j) bekezdése alapján a legfőbb ügyészség saját vagy bármely fél kezdeményezésére tehet a Kúria előtt folyó eljárásban a közérdek és a joggyakorlat egységének érdekében. Jogegységi eljárás esetén, ha az várhatóan az ügyre kihatással lesz a Kúria az eljárást felfüggesztheti annak lezárultáig. Közbenső ítélet felülvizsgálata esetén a pert a Kúria felfüggesztheti.

Bizonyítás

A felülvizsgálati kérelem csupán jogkérdésre irányulhat, így bizonyítás felvételének az eljárás során nincs helye.

Felülvizsgálati határozat

A Kúria a felülvizsgálati kérelemről tárgyalás tartása nélkül dönt, de indokolt esetben tárgyalást tarthat. A jogszabálysértő határozatot a Kúria hatályon kívül helyezi, és szükség esetén a bíróságot új eljárás lefolytatására utasíthatja. A Kúriának tehát kasszatórius jogkört biztosít a szabályozás, a felülvizsgálat céljával, illetve funkciójával összhangban megváltoztatásnak nincs helye. Ha a döntés a jogszabályoknak megfelel, vagy az eljárás érdemére ki nem ható szabályszegés történt csak, a Kúria a határozatot helyben hagyja.

2. Perújítás

A perújítási eljárás szabályai

A perújítás során – a jogerős ítélet és az eljárást érdemben lezáró határozat ellen – a Pp. szabályait kell alkalmazni. Nincs helye perújításnak, ha az újra felvenni kívánt eljárás alapjául közigazgatási cselekményt a bíróság megsemmisítette vagy hatályon kívül helyezte, mivel ebben az esetben hiányzik a közigazgatási per alapjául szolgáló közigazgatási aktus. A közszolgálati jogviszony tekintetében eredeti állapot helyreállításnak perújítás esetén sincs helye. A megismételt közigazgatási eljárást fel kell függeszteni, ha az azt elrendelő ítélettel szemben perújítási kérelmet terjesztették elő.

3. Az alkotmányjogi panasz esetén követendő eljárás

A polgári perrendtartás utalás mellett a törvény, csak az indokolt eltéréseket szabályozza, melyek a jogsérelem utólagos orvosolhatatlansága esetén az új eljárásra utasítás mellőzése, illetve a közigazgatási szerv értesítése az alkotmányjogi panasz eredményéről.

ÖTÖDIK RÉSZ

KÜLÖNÖS KÖZIGAZGATÁSI PEREK ÉS

EGYÉB KÖZIGAZGATÁSI BÍRÓSÁGI ELJÁRÁSOK

XXII. Fejezet

Mulasztási per

A mulasztási per alapja és eljárási szabályai

A mulasztási per funkciója, hogy a közigazgatás passzív tevékenységével okozott jogszabálysértésekkel szemben a fél jogvédelmet kapjon. Ha a közigazgatási szerv jogszabályból, egyéb normatív rendelkezésből vagy szerződésből eredő kötelezettségének nem tesz eleget, magatartásával jogszabálysértést követ el. A külön pertípusként való nevesítés azért szükséges, mert a közigazgatási per e törvény általános részében való szabályozása a közigazgatási szerv aktív cselekményét feltételezi, ez a cselekmény a mulasztási per esetében hiányzik: a közigazgatási szerv jogszabálysértése, a fél jogséreleme éppen a cselekmény elmulasztásában áll. Az általános rész szabályait így a mulasztási perre vonatkozó szabályokban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

Főszabályként egyesbíró jár el a mulasztási perben, különös bonyolultság esetén az ügyet tanács elé lehet utalni. A mulasztási perek az általános közigazgatási perekhez képest általában egyszerűbbek, nem szükséges széleskörű bizonyítás, a bíróságnak csupán a közigazgatási szerv eljárási kötelezettségének fennállásáról kell döntenie, és arról, hogy ennek eleget tett-e. A bíróság erre tekintettel egyszerűsített perben jár el.

Az eljárás megindítása

Mivel hiányzik az eljárást lezáró aktus, így a keresetindításra nyitva álló határidő kezdő időpontjában és tartamában is van eltérés az általános részhez képest. Egyszerűbb esetben, ha a mulasztó szerv felett másik közigazgatási szerv irányítási vagy felügyeleti jogkörrel rendelkezik, akkor először e szerv útján kell megkísérelni a mulasztás orvoslását. Ha a mulasztás orvoslására hatáskörrel rendelkező szerv eljárása eredménytelen, akkor az erről való tudomásszerzéstől számított kilencven napon belül van helye keresetindításnak. Ebben az esetben tehát van valamilyen aktus (így pl. eljárásra utasítás vagy felhívás), amelyhez a keresetindítás köthető, még ha a kereseti kérelem nem is e szerv mulasztása ellen fog irányulni. Ha viszont nincs olyan szerv, amelytől kérhető lenne a mulasztás orvoslása, a keresetindítási határidő kezdőnapja az elmulasztott cselekmény megvalósítására nyitva álló határidő lejártát követő nap. A keresetindításra nyitva álló határidő az általános harminc nap helyett egy év, ennek oka részben, hogy a fél számára nehezen megállapítható a határidő kezdőnapja, részben pedig az, hogy a keresetindítási határidő eredménytelen letelte a mulasztást mintegy szentesíti, így a rövid határidő itt nem célravezető. Eltérő rendelkezés hiányában mulasztási pert az a személy indíthat, aki az általános szabályok szerint perindítási jogosultsággal rendelkezik.

A keresetlevélben a keresetindítási jog fennállásának megállapításhoz az általános követelményeken túl a felperesnek részletesen elő kell adnia, hogy mikor és milyen üggyel fordult a közigazgatási szervhez, milyen eljárási cselekményekre került tudomása szerint sor, milyen jogszabályok írják elő a közigazgatás eljárási kötelezettségeit, miből állapítható meg a mulasztás és ő mit tett a mulasztás orvoslása érdekében. E többlet-követelményekkel teremthető meg a hatékony eljárás alapja. Azért is indokolt a részletes tényelőadás, mert a bíróság ebben az esetben a védíráshoz és az ügy irataihoz csak a keresetlevél benyújtása után jut hozzá. A keresetlevelet ugyanis nem a mulasztó közigazgatási szervnél, hanem az annak székhelye szerint illetékes bíróságnál kell benyújtani. Az illetékességi szabályokkal való kapcsolat egyértelműsítését szolgálja annak rögzítése, hogy a tevékenység megvalósulásának helye a mulasztás esetében a mulasztó közigazgatási szerv székhelye.

A keresetlevél visszautasítása

Az általános szabályok szerinti visszautasítási okok mellett a mulasztás orvoslásának felperes általi ki nem merítése, mint további visszautasítási ok jelenik meg. Ez a szabály a fellebbezési jog ki nem merítésével analóg, célja, hogy a közigazgatási szerv mulasztását elsősorban – ha lehetséges – közigazgatási úton sikerüljön orvosolni.

Ítélet

Ha megállapítja a bíróság a mulasztást, a közigazgatási szervet a mulasztás pótlására kötelezi. Ez hatósági ügyekben általában az eljárás lefolytatását jelenti, a hatósági ügyek körén kívül mindig a vonatkozó szabályozástól függ a kötelezés tartama. Az általános szabályok alapján ebben az esetben is részletes iránymutatást kell adnia a bíróságnak a mulasztás pótlására nézve. A hatáskör megszűnése – ugyancsak az általános szabályok alapján – a mulasztási per során sem érinti az alperes alperesi minőségét, ebben az esetben

egyéb kereseti kérelem hiányában viszont csak a mulasztás tényének megállapítása lesz lehetséges.

XXIII. Fejezet

A nem közigazgatási szerv ellen indított közigazgatási perek

E fejezet alkalmazási köre

E körbe a közigazgatási szerv által magánjogi jogalannyal szemben indított perek tartoznak. A közigazgatási perek tipikus alaphelyzetéhez képest előfordulnak olyan esetek, amikor maga a közigazgatási szerv bír valamilyen igénnyel egy nem közigazgatási szervvel szemben. Ez elsősorban a szerződéses jogviszonyban, illetve a közszolgálati jogviszonyban fordul elő. Fontos, hogy mindig közigazgatási jogviszonyból származó követelésről van szó, a polgári jogi követelések csak polgári bíróság előtt érvényesíthetők. Amikor a közigazgatási szervvel szemben indul a közigazgatási szerződéssel vagy a közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatban per, az az általános szabályok szerint lefolytatható, a szükséges kiegészítő szabályok az adott jogintézményeknél (pl. perindítás, illetékesség, határozatok) kerültek elhelyezésre. Ebben a fejezetben azon szabályok szerepelnek, amelyek a felcserélődött perbeli pozíciók miatt szükségesek. Ha a másik fél is közigazgatási szerv a szerződésben, e speciális szabályokra tehát nincsen szükség.

Keresetindítás

Mivel ebben az esetben a perbeli pozíciók felcserélődnek, szükséges a felek helyzetét az általános szabályoktól eltérően rögzíteni: a közigazgatási szerv a felperes és a vele közigazgatási jogviszonyban álló nem közigazgatási szerv jogalany áll a másik oldalon alperesként. Ebből következik az is, hogy a keresetindításra nézve speciális szabályokat kell megállapítani erre a pertípusra. Így a keresetlevelet a bíróságon kell benyújtani, és az arra adandó válasz nem védirat, hanem ellenkérelem.

A bíróságon való benyújtás következménye az is, hogy a perindítás hatályai a keresetlevél alperessel való közlésével állnak be. Annak érdekében, hogy az ilyen jellegű követelések gyakorlatilag viszontkeresetként és beszámítási kifogásként előterjeszthetők legyenek, tartalmaz a fejezet egy olyan szabályt, hogy az e fejezet szabályai szerint megindult pert egyesíteni lehet az azonos felek között az általános szabályok szerint folyamatban lévő perrel.

A keresetlevél közlését követően nem védirat benyújtására kerül sor, az ezzel kapcsolatos eltéréseket is szükséges rendezni.

Ellenkérelem

Mivel ebben a külön pertípusban nem hatóság szerepel az alperesi oldalon, ezért a keresetlevélre nem védirat, hanem ellenkérelem előterjesztésének van helye. Az alperes, ha nem ismeri el a keresetben foglaltakat alaki vagy érdemi védekezést terjeszthet elő. A keresetlevélhez és a védirathoz hasonlóan az ellenkérelemben is minden olyan tény, adatot,

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

indítványt és nyilatkozatot elő kell adni, ami az ellenkérelembe foglaltakat támasztja alá. Tárgyalás tartását is az ellenkérelemben lehet kérni.

Amennyiben az alperes ellenkérelmet nem nyújt be, vagy az ellenkérelem konkrét védekezést nem tartalmaz, a bíróság a kereseti kérelemben foglaltaknak helyt ad.

A megelőző közzolgálati jogorvoslati eljárást lefolytató testület határozata elleni kereset

Az e fejezet szerinti perekben az alperesi pozícióban a köztisztviselő lesz, akkor is, ha a kereset közvetlenül a közzolgálati jogorvoslati eljárást lefolytató testület (a Kormánytisztviselő Döntőbizottság) határozata ellen irányul. Itt az általános aktus-felülvizsgálati szabályok szerint dönt a bíróság, de csak szűk körben élhet megsemmisítéssel vagy hatályon kívül helyezéssel, főszabály szerint az ügyet érdemben lezáró döntést kell hoznia.

A döntés tartalmát itt a kereset tartalmán keresztül határozza meg a Kp. A keresetnek helyt adó ítélet a per tárgya szerint alakul: a szerződéses perben a szerződéses jogvitában alkalmazható jogkövetkezmények (tehát a külön jogszabályban meghatározott jogkövetkezmények, azok hiányában pedig e törvényben meghatározott speciális jogkövetkezmények) lesznek alkalmazhatóak. A közzolgálati jogviszonnyal kapcsolatos perben pedig a jogviszonyt szabályozó anyagi szabályokból fakadó kötelezettség teljesítésére vagy kártérítés fizetésére tud a bíróság tipikusan kötelezni.

XXIV. fejezet

Közttestületi felügyeleti per

A közttestületi felügyeleti per alapja és eljárási szabályai

Ez a pertípus a közttestületek törvényességi felügyeletének eszköze. Perindításra a közttestület felett törvényességi felügyeletet gyakorló szerv (a közttestületi jogszabályban ilyenként meghatározott közigazgatási szerv vagy ügyészség) jogosult csak. Az általános szabályoktól eltérés, hogy a keresetlevelet közvetlenül a bíróságon kell benyújtani. Ez a pertípus csak a törvényességi felügyeleti szerv által indítható, de ez nem jelenti azt, hogy a közttestületi szervek közigazgatási tevékenysége az általános szabályok szerint ne lenne támadható. E speciális jogkövetkezmények azonban csak a törvényességi felügyeleti eljárás nyomán indult perben alkalmazhatók.

Ítélet

Amennyiben a bíróság a törvényes működés helyreállításának szükségességét állapítja meg, ítéletében határozza meg annak módját. Ennek biztosítására a bíróság az általános jogkövetkezmények mellett további külön nevesített rendelkezéseket tehet. Ez azt jelenti, hogy a közttestület vitatott döntését, általános rendelkezését, egyéb cselekményét a bíróság ebben a perben is megsemmisíti vagy hatályon kívül helyezi, és szükség esetén új eljárásra, új cselekmény megvalósítására kötelezi a közttestületet. Marasztalásnak is helye lehet ebben a perben az általános szabályok szerint. A különös perjogi szabályok csupán azokat a különös

jogkövetkezményeket sorolják fel, amelyek alkalmazásának a törvényességi felügyeleti szerv által indított perben van helye (vagy az általános szabályok szerinti perben, ha abban érdekeltként részt vett és ilyen irányú kérelmet terjesztett elő). A köztestület tagja is megtámadhatja a köztestületi döntést az általános szabályok szerint, ha az jogát, jogos érdekét érinti, de abban a perben csak az általános jogkövetkezményeket alkalmazhatja a bíróság, az e fejezetben felsoroltakat nem. Az általános és a speciális jogkövetkezmények alkalmazására akár kumuláltan is sor kerülhet. Tehát elképzelhető például egy szabályzat megsemmisítése és új szabályzat megalkotására kötelezése mellett a közgyűlés összehívásának elrendelése, illetve felügyelőbiztos kirendelése, ha a törvényes működés másként nem biztosítható.

Felügyelőbiztos kirendelése

Indokolt esetben a bíróság felügyelőbiztost is kirendelhet a törvényesség helyreállítása céljából. A felügyelőbiztosnak a köztestülettől független személynek kell lennie, tevékenységére tekintettel nem utasítható és nem vonható például fegyelmi felelősségre emiatt a köztestület által. A jogsértő állapot helyreállítására a bíróság határidőt állapít meg, erre tekintettel a felügyelőbiztost folyamatosan tájékoztatási kötelezettség terheli a bíróság irányában.

XXIV. Fejezet

Az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének vizsgálatára irányuló, valamint a helyi önkormányzat jogalkotási kötelezettségének elmulasztása miatti eljárások

Az általános szabályok alkalmazása

A fejezet meghatározza az általános eljárási szabályokhoz képest szükséges eltéréseket, különös tekintettel a normakontroll jellegből fakadó követelményekre. A normakontroll sajátosságaira utalás lehetővé teszi azt, hogy a perrendtartás ilyen eljárásoktól esetleg idegen jogintézményei ne kerüljenek alkalmazásra.

Indítvány

A szabályozás a normakontroll jellegre tekintettel az Alkotmánybíróság eljárásainál alkalmazott kifejezéseket alkalmazza.

Külön törvény alapján jelenleg az alapvető jogok biztosa és a helyi önkormányzat felett törvényességi felügyeletet gyakorló megyei, fővárosi kormányhivatal jogosult kezdeményezni a normakontroll eljárást. A bíró indítványozási joga magából e törvényből származik.

Az indítványra vonatkozó alaki kellékeket korábban a külön törvények azonos tartalommal párhuzamosan szabályozták. Ezt a duplikálást elkerülendő az indítvány tartalmát a Kp. szabályozza azzal, hogy a keresetlevélre vonatkozó szabályokat az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A normakontroll és a jogalkotási kötelezettség megállapítására vonatkozó indítványnak tehát a keresetlevélhez képest többlet-előírásoknak kell megfelelnie.

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány állásponyjának.

Ez az eljárás speciális jellegéből is következik, mivel ebben az esetben általános hatályú, és nem egyedi aktust vizsgál a Kúria. Az indítványt a Kúriánál kell benyújtani.

Bírói indítvány

A bíróságnak, ha egyedi ügygel összefüggésben önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközését észleli, a mostani szabályozásnak megfelelően az eljárás felfüggesztése mellett indítványozhatja a Kúriánál a normakontroll eljárás lefolytatását.

Indítvány egyéni jogsérelem miatt

Figyelembe véve a nemzetközi tendenciákat, jelen szabályozás az objektív jogvédelem mellett lehetőséget kíván teremteni a szubjektív jogvédelemre, az általános szabályok alapján az önkormányzati rendelet érdekeltségi alapú megtámadásának lehetővé tételével. A tervezet A és B verziója lehetőséget kíván adni az egyéni érintettség miatti indítványozásra, az A változat mindkét típusú eljárásra, a B változat csak az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének vizsgálatára irányuló eljárásra. Mindkét esetben a perelkerülés érdekében a törvényességi felügyeleti szervnél kell az indítványt előterjeszteni, amely azt szakmai állásfoglalásával kiegészítve harminc napon belül továbbítja a Kúriához. A C verzió a jelenlegi szabályozás továbbvitelekként nem tartalmazza az egyéni jogsérelem miatti indítvány lehetőségét.

A Kúria eljárása

A sajátos eljárás ellenére, amelyben az önkormányzat nem minősül alperesnek, indokolt az önkormányzat számára az eljárásban a nyilatkozattétel jogát biztosítani, őt az eljárásról értesíteni és számára nyilatkozat benyújtására lehetőséget biztosítani.

Az eljárás jellegére figyelemmel a törvény a tárgyaláson kívüli elbírálást tekinti főszabálynak, de a Kúria dönthet tárgyalás tartásáról. Az indítványozó ilyen irányú kérelme azonban nem eredményezi a tárgyalás tartásának kötelezettségét.

A Kúria eljárására a törvény konkrét határidőt szab. Ez a határidő kizárólag egyszer, indokolt esetben legfeljebb harminc nappal meghosszabbítható, kivéve az ideiglenes alkalmazási tilalom elrendelésének esetében.

A törvény az eljárás jellegére tekintettel akként rendelkezik, hogy az eljárásban a felek saját költségüket (így a jogi képvisellel kapcsolatban felmerült költségeket) maguk viselik.

Az általános szabályok alapján az eljárás során a jogi képviselő kötelező.

Ideiglenes alkalmazási tilalom

A jogorvoslat immanens tartalma, hogy tényleges védelmet tud nyújtani és nem csupán formális. Ez a hatékony jogvédelem bizonyos esetekben a normakontroll során is csak akkor tud megvalósulni, ha lehetőség van azonnali jogvédelem biztosítására az ideiglenes alkalmazási tilalom elrendelése révén. Ennek esetén garanciális szabály, hogy az eljárási határidő meghosszabbítására nincs lehetőség.

A Kúria döntései

A Kúria döntéseire csak részben – elsősorban a végzésekre – alkalmazhatóak a perrendtartás általános szabályai. Az érdemi döntés elnevezése továbbra is határozat, amelyre az ítéletre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

Ha a Kúria megállapítja, hogy az önkormányzati rendelet vagy annak valamely rendelkezése más jogszabályba ütközik, az önkormányzati rendeletet vagy annak rendelkezését megsemmisíti, vagy megállapítja a hatályon kívül helyezett önkormányzati rendelet vagy annak rendelkezése más jogszabályba ütközését. Egyébként az indítványt elutasítja. A keresethez kötöttség itt is érvényesülő elvét szükséges oldani a szoros összefüggésben álló rendelkezés vizsgálhatóságával.

A Kúria döntésének közzététele és hatálya

A Kúria elrendeli a határozat Magyar Közlönyben való közzétételét, továbbá azt is, hogy a határozat közzétételére az önkormányzati rendelet kihirdetésével azonos módon is sor kerüljön annak érdekében, hogy valamennyi érintett értesüljön a döntésről.

A hatályvesztés időpontját szükséges pontosan szabályozni, s az általános szabályokhoz hasonlóan a főszabálytól való eltérésre lehetőséget adni. A megsemmisített önkormányzati rendelet vagy annak rendelkezése a határozatnak a Magyar Közlönyben való közzétételét követő napon veszti hatályát, de a hatályvesztés időpontját indokolt esetben a Kúria eltérően is megállapíthatja. A kihirdetett, de hatályba nem lépett jogszabály pedig nem lép hatályba.

Alkalmazási tilalom

A megsemmisített rendelkezés nem alkalmazható a konkrét egyedi ügyben, valamint azon ügyekben sem, amelyek a megsemmisítés időpontjában valamely bíróság előtt folyamatban vannak, e szabály alól is biztosít eltérésre lehetőséget a törvény.

A jogalkotási kötelezettség elmulasztása miatti eljárás különös szabályai

Ezt az eljárást a törvényességi felügyeleti szerv jogosult indítványozni. Maga a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapítása iránti eljárás két szakaszra osztható. Az első szakaszban, ha a Kúria - a törvényességi felügyeleti szerv vagy az érintett kezdeményezése alapján - megállapítja, hogy a helyi önkormányzat a törvényen alapuló jogalkotási kötelezettségét elmulasztotta, határozatában határidő tűzésével elrendeli, hogy a helyi önkormányzat a jogalkotási kötelezettségének tegyen eleget. Ha a megadott határidőn belül a helyi önkormányzat a kötelezettségének eleget tesz, további eljárás nem szükséges a Kúria részéről.

Ha azonban a helyi önkormányzat a Kúria határozatában megállapított jogalkotási kötelezettségének a rendelkezésére álló határidőn belül nem tett eleget, a Kúria – az eljárás második szakaszában, a törvényességi felügyeleti szerv újabb kérelmére – elrendeli, hogy a törvényességi felügyeleti szerv vezetője a mulasztás orvoslásához szükséges önkormányzati rendeletet a helyi önkormányzat nevében alkossa meg.

A Kúria határozatai kizárólag a törvényességi felügyeleti szervre és a helyi önkormányzatra kötelezőek.

XXVI. Fejezet

A bírósági határozat teljesítésének kikényszerítésére irányuló eljárás

A jogerős bírósági határozat végrehajtásának elmaradása

A bíróság ítéletének végrehajtására vonatkozó szabályokat elsősorban a bírósági ítéletek végrehajtásáról szóló törvénynek kell tartalmaznia. A javaslat erre tekintettel csak a speciális szabályokat tartalmazza.

A bíróság ítéletének könnyebb érvényesítése érdekében a tervezet lehetőséget ad arra, hogy a bíróság az ítélet érvényre juttatását az ítélet nem teljesítése esetén elérje. Ez egy speciális eljárás keretében történik, amelynek lefolytatására az első fokon eljáró bíróságnak van hatásköre a felperes vagy az érdekelt kérésére. A teljesítési határidő leteltét követően benyújtott kérelem alapján a bíróság először tisztázza a teljesítés elmaradásának okát. Egyrészt felhívja a kötelezettet az ítélet teljesítésére, és magyarázatot kérhet a közigazgatási szervtől, hogy miért nem tett annak eleget. Itt fény derülhet ugyanis olyan akadályokra, amelyek a közigazgatási szerv érdekkörén kívül állnak, illetve az iránymutatás pontosításának szükségességére is akár. Ha a közigazgatási szerv nem ad magyarázatot, vagy az nem alapos, akkor a bíróság teljesítési bírságot szabhat ki. Ennek eltérő elnevezésén túl az összege is más, mint a pénzbírságé: akár tízmillió forint is kiszabható az ügy jelentősége és a mulasztás körülményei alapján.

A teljesítési bírság ellenére továbbra is mulasztó közigazgatási szerv újból bírságozható, ezen felül a jogellenes hallgatás mintájára a bíróság másik azonos hatáskörű szervet jelölhet ki az eljárás lefolytatására, illetve a törvényességi felügyeleti szerv is felhatalmazható a perben való részvétele esetén a mulasztás pótlására. E lehetőségek alkalmazhatatlansága esetére lehetősége van a bíróságnak ideiglenes intézkedésben a teljesítésnek megfelelő állapot kialakítására. Az ismételt mulasztás miatt indokolt, hogy – más európai országok megoldásaihoz hasonlóan – a bíróság pénzbírsággal sújtsa a mulasztó szerv vezetőjét – itt viszont a személyes felelősségre tekintettel nem teljesítési, hanem az alacsonyabb felső határú pénzbírság kiszabására van mód. Mind a teljesítési, mind a pénzbírság ellen természetesen panasznak van helye, előbbit külön rögzíti a javaslat, rövid határidőket szabva a panasz benyújtására és elintézésére. A teljesítési bírság eljárási bírság, a pénzbírság szabályait kell rá egyebekben alkalmazni.

XXVII. Fejezet

Kijelölési eljárás

Az eljáró közigazgatási szerv kijelölése hatásköri vitában

A kijelölési eljárás a hatósági eljárásban bekövetkezett hatásköri összeütközésbe feloldására irányuló eljárás, amelynek szabályait jelenleg a Ket. tartalmazza. E szabályok kerülnek át

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

kiegészítve a perrendtartásba. A felsőbíróság jár el háromtagú tanácsban, az érintett közigazgatási szerv vagy az ügyfél kérelmére. A kijelölő, illetve az eljárást befejező egyéb végzéssel szemben perorvoslatnak nincs helye.

HATODIK RÉSZ

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

A törvény csak a hatálybalépését szabályozza és felhatalmazásokat ad az igazságügyért felelős miniszternek. Tekintettel a módosító rendelkezések nagy volumenére, azokat külön törvények tartalmazzák. Az átmeneti rendelkezéseket a bírósági szervezetrendszer érintő módosításokhoz kapcsolódóan lehet megfogalmazni, ezért azokat sem tartalmazza a törvény. A kellő felkészülési idő biztosításához a törvény Országgyűlés általi elfogadásától hosszabb felkészülési időt kell hagyni.